

Hrvatsko izdanje

Informacije i objave

Svezak 57.

8. srpnja 2014.

Sadržaj

I. Rezolucije, preporuke i mišljenja

MIŠLJENJA

Europski gospodarski i socijalni odbor

496. plenarno zasjedanje EGSO-a održano 26. i 27. veljače 2014.

2014/C 214/01	Mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora o temi „Za uravnoteženiji teritorijalni razvoj u EU-u” (samoinicijativno mišljenje)	1
2014/C 214/02	Mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora o „Integriranoj proizvodnji u Europskoj uniji” (samoinicijativno mišljenje)	8
2014/C 214/03	Mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora o „Trgovinskim odnosima između EU-a i Maroka” (samoinicijativno mišljenje)	13

III. Pripremni akti

EUROPSKI GOSPODARSKI I SOCIJALNI ODBOR

496. plenarno zasjedanje EGSO-a održano 26. i 27. veljače 2014.

2014/C 214/04	Mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora o „Prijedlogu Direktive Vijeća o izmjeni Direktive 2006/112/EZ o zajedničkom sustavu poreza na dodanu vrijednost s obzirom na standardnu prijavu PDV-a” COM(2013) 721 final – 2013/0343 (CNS).	20
2014/C 214/05	Mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora o „Prijedlogu uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Uredbe (EU) br. 1215/2012 o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima” COM(2013) 554 final – 2013/0268 (COD).	25
2014/C 214/06	Mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora o „Komunikaciji Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija o otvaranju obrazovanja inovativnom podučavanju i učenju s pomoću novih tehnologija i otvorenih obrazovnih resursa” COM(2013) 654 final	31

2014/C 214/07	MIŠLJENJE Europskog gospodarskog i socijalnog odbora o Prijedlogu preporuke Vijeća o kvalitativnom okviru za pripravnost COM(2013) 857 <i>final</i>	36
2014/C 214/08	Mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora o Prijedlogu direktive Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Direktive 94/62/EZ o ambalaži i ambalažnom otpadu radi smanjenja potrošnje laganih plastičnih vrećica COM(2013) 761 <i>final</i> – 2013/0371 (COD)	40
2014/C 214/09	Mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora o „Prijedlogu uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Uredbe (EU) br. 525/2013 o tehničkoj provedbi Protokola iz Kyota uz Okvirnu konvenciju Ujedinjenih naroda o klimatskim promjenama COM(2013) 769 <i>final</i> – 2013/0377 (COD)	44
2014/C 214/10	Mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora o „Komunikaciji Komisije – Godišnji pregled rasta za 2014.” COM(2013) 800 <i>final</i>	46
2014/C 214/11	Mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora o „Izmijenjenom prijedlogu direktive Europskog parlamenta i Vijeća o utvrđivanju postupka pružanja informacija u području tehničkih propisa i pravila o uslugama informacijskog društva” COM(2013) 932 <i>final</i> – 2010/0095 (COD)	55

I.

(Rezolucije, preporuke i mišljenja)

MIŠLJENJA

EUROPSKI GOSPODARSKI I SOCIJALNI ODBOR

496. PLENARNO ZASJEDANJE EGSO-A ODRŽANO 26. I 27. VELJAČE 2014.

Mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora o temi „Za uravnoteženiji teritorijalni razvoj u EU-u” (samoinicijativno mišljenje)

(2014/C 214/01)

Izvjestitelj: **M. NILSSON**

Dana 9. srpnja 2013. Europski gospodarski i socijalni odbor, sukladno pravilu 29. stavku 2. svog Poslovnika, odlučio je sastaviti samoinicijativno mišljenje na temu

Za uravnoteženiji teritorijalni razvoj u EU-u

Stručna skupina za poljoprivredu, ruralni razvoj i zaštitu okoliša, odgovorna za pripremu rada Odbora na tu temu, usvojila je mišljenje 12. veljače 2014.

Europski gospodarski i socijalni odbor usvojio je mišljenje na 496. plenarnom zasjedanju održanom 26. i 27. veljače 2014. (sastanak od 26. veljače), s 230 glasova za, 4 protiv i 3 suzdržana.

1. Zaključci

1.1 „**Cijela Europa će živjeti**” proglašeno je na prvom „europskom ruralnom parlamentu” (forumu europskih i nacionalnih ruralnih organizacija) održanom 13. studenog 2013. u EGSO-u. Uz odgovarajuće politike, ruralna područja mogu napredovati i doprinosti dobrobiti Europe isto toliko koliko i gradovi. Zatražila se politika koja će biti geografski usmjerena, višesektorska i lokalna te se zasnivati na sudjelovanju i partnerstvu.

1.2 U ovom samoinicijativnom mišljenju polazi se od tog izazova i zalaže za ravnomjerniji razvoj kako bi svi dijelovi EU-a mogli doprinijeti cilju teritorijalne kohezije ugrađenom u Ugovor iz Lisabona, u vrijeme kada su u državama i regijama teritorijalne neravnoteže sve veće.

1.3 Gubitak stanovništva mora se smatrati najozbiljnijom prijetnjom ruralnim gospodarstvima. Mnoga ruralna područja ozbiljno su pogođena gubitkom stanovništva. U pojedinim zemljama i područjima zabilježeni podaci su dramatični, oko 1 posto gubitka stanovništva godišnje, ponegdje i više. Međutim, situacija je vrlo neujednačena. Većina ruralnih područja EU-a ne susreće se s gubitkom stanovništva te i dalje privlači ljude i poduzeća.

1.4 EGSO ističe da je hitno potrebno snažno političko djelovanje na svim razinama radi rješavanja gospodarskih i socijalnih posljedica gubitka stanovništva. Treba se usmjeriti prema **zapošljavanju, infrastrukturi i uslugama**, uz pomoć integriranih politika ruralnog razvoja na svim razinama (europskoj, nacionalnoj i regionalnoj) te se usmjeriti na korištenje domaćih lokalnih resursa. Potrebno je u potpunosti iskoristiti sve programe EU-a, a posebno kohezijsku politiku i njezine instrumente za ruralni i lokalni razvoj kao što su *Leader* i Lokalni razvoj koji vodi zajednica (CLLD). Države članice trebaju dodijeliti financijska sredstva onim područjima koja su najteže pogođena gubitkom stanovništva.

1.5 Svaku bi političku odluku s geografskom dimenzijom trebalo procijeniti u odnosu na njezin teritorijalni učinak. Trebalo bi više pažnje posvetiti postojećim ekološkim i društveno-gospodarskim procjenama te razviti nove specifične kvantitativne i kvalitativne pokazatelje.

1.6 Usporedo s razvojem primarnog sektora, postoji potreba za političkim okvirom za proširenje proizvodnog programa i podršku poduzećima kroz ulaganja, inovacije i znanje. Treba promicati kratke lance opskrbe u sektorima kao što su prehrambeni i energetska. Potrebno je razmotriti i poticaje za decentralizaciju.

1.7 Stvaranje radnih mjesta od životne je važnosti te se žurno treba osigurati da se pravo pojedinca na obrazovanje i usavršavanje osigura u praksi na način da se ulaže u odgovarajuće ustanove koje promiču znanje i tehnologiju. Glavna briga trebala bi biti kako stvoriti privlačna radna mjesta i obrazovanje za mlade. Postoji potreba za stvaranjem odgovarajućih uvjeta kojim bi se olakšao poslovni nastan mladih poljoprivrednika, što je ujedno i faktor stabilnosti za ruralna područja. Trebao bi se osloboditi potencijal žena kao radnica i poduzetnica. Zapošljavanje legalnih migranata, potpomognuto popratnim mjerama za učinkovito sprječavanje segregacije, može biti prilika da se legalne migrante uključi kao aktere u regionalni razvoj.

1.8 Da bi se smanjile geografske nejednakosti te ruralna područja učinila poželjnim lokacijama za ljude i poduzeća, neophodna su ulaganja u infrastrukturu u vidu učinkovitih prometnih, telekomunikacijskih (uključujući ultrabrze, širokopojasne) i energetska veza.

1.9 Adekvatan pristup uslugama, kako komercijalnim, tako i socijalnim uslugama od općeg interesa, još je jedan ključni preduvjet da se ruralna područja učine poželjnijima i da se smanje teritorijalne neravnoteže. Žurno su potrebna ulaganja ne samo u zdravstvo, obrazovanje i različite vrste centara skrbi, već i u kulturne i ostale aktivnosti za provođenje slobodnog vremena.

1.10 EGSO smatra da je participativna demokracija preduvjet za dostizanje bolje teritorijalne ravnoteže unutar Europske unije. Stanovnici ruralnih područja i njihove organizacije trebali bi se uključiti u planiranje i provedbu politika i aktivnosti vezanih uz teritorijalnu koheziju. Trebalo bi djelotvorno koristiti načelo partnerstva iz strukturnih fondova EU-a te ga proširiti i na ostala politička područja.

1.11 U svojoj ulozi institucionalnog mosta prema civilnom društvu, EGSO podržava ideju za cikličkim održavanjem europskog ruralnog parlamenta, tj. europskog ruralnog foruma sa širokom paletom sudionika, koji bi se održavao u partnerstvu s Odborom.

2. Kontekst samoinicijativnog mišljenja

2.1 Krajnji je cilj ovog EGSO-ovog mišljenja obrazložiti utemeljenost izrade procjene utjecaja na teritorij za relevantne politike EU-a, kako bi se suzbio dramatičan gubitak stanovništva u određenim ruralnim područjima.

3. Uvod

3.1 Europska unija bogata je u različitostima (različite kulture, jezici i povijest), no postoje zajednička načela i ideali ugrađeni u članak 2. Ugovora, ⁽¹⁾ koji sve nas ujedinjuju. Pristojan posao, pristup socijalnim i ekonomskim uslugama od općeg interesa i visoki ekološki standardi temeljne su potrebe svih regija.

3.2 Međutim, uvjeti u Europi nisu svugdje isti. Nejednakosti među područjima mogu između ostalog biti povijesne razlike i naslijeđene kulturološke strukture, oprečni politički sustavi, drugačiji društveno-gospodarski razvojni modeli, kao i niz kombinacija ovih faktora. Potrebna je dublja spoznaja složene pojave geografske nejednakosti i njezinih učinaka na politike i prakse.

⁽¹⁾ U članku 2. stoji da se EU „temelji na vrijednostima poštovanja ljudskog dostojanstva, slobode, demokracije, jednakosti, vladavine prava i poštovanja ljudskih prava, uključujući i prava pripadnika manjina”. Ono što je zajedničko državama članicama jest „društvo u kojem prevladavaju pluralizam, nediskriminacija, tolerancija, pravda, solidarnost i jednakost između muškaraca i žena”.

3.3 Ruralna područja susreću se sa zajedničkim izazovom: njihova sposobnost stvaranja visokokvalitetnih, održivih radnih mjesta zaostaje za urbanim područjima. ⁽²⁾ Prosječna primanja su 25 % – 30 % niža nego u urbanim područjima, ali u nekim slučajevima u Srednjoj i Istočnoj Europi mogu biti i do 50 % niža. Mogućnosti zaposlenja su manje, a ponuda gospodarskih djelatnost ograničena. Loša infrastruktura, uključujući i nekvalitetnu širokopojasnu komunikaciju, otežan pristup komercijalnim i socijalnim uslugama te manjak kako ustanova za obrazovanje i usavršavanje, tako i kulturnih sadržaja i sadržaja za provođenje slobodnog vremena, doprinose značajnom odlasku ruralnog stanovništva, posebice mladih i ponajviše mladih žena.

3.4 Međutim, cjelokupna situacija nije tako tmurna. U desetljeću 2000. – 2010. većinski ruralna područja prosječno su imala nešto veći rast od urbanih područja. ⁽³⁾ To je postignuto zahvaljujući i mnogim zanimljivim sredstvima s pomoću kojih su se ruralne zajednice suočavale s izazovima i postizale pozitivne rezultate koristeći domaće i druge lokalne resurse. ⁽⁴⁾ Tijekom posljednjih kriza ruralna područja bila su manje nestabilna te su pokazala veći stupanj izdržljivosti. Nedavno istraživanje također je pokazalo da se gospodarske djelatnosti počinju širiti na manje razvijene, često ruralne regije, zbog troškova prometne zakrčenosti i visokih najamnina. ⁽⁵⁾

3.5 Samo postojanje neuravnoteženog teritorijalnog razvoja između i unutar država, regija i ruralnih/urbanih zajednica značajan je izazov. Regionalni i lokalni razvoj postali su sada područja od značajnog interesa za države Srednje i Jugoistočne Europe, nakon što su tijekom procesa pristupanja EU-u te države ponovno otkrile ulogu **odgovornih teritorijalnih čimbenika** koju igraju njihove regije i lokalne zajednice. U drugim europskim regijama također postoji ponovni interes za lokalni i regionalni razvoj.

3.6 Rijetko naseljenih područja i napuštenih sela ima diljem Europe pa je ovo problem koji dijele čak i najmanje države članice. Ova rijetko naseljena područja imaju zasebne značajke i potrebe. Unatoč tomu, bez obzira na njihove razlike, moraju se susresti s bar četiri zajednička problema: njihovom geografskom izoliranosti na koju se nadovezuju visoki prometni troškovi, demografskim problemima vezanim uz emigraciju, starenje stanovništva i niske stope plodnosti, njihovom slabom i monolitnom gospodarskom strukturom te, na kraju, njihovim niskim prosječnim dohotkom što u pojedinim slučajevima prati krajnje ruralno siromaštvo.

3.7 U mišljenju se želi u glavnim crtama prikazati na koji način ruralna područja mogu doprinijeti teritorijalnoj i socijalnoj koheziji korištenjem domaćih resursa u okviru integrirane razvojne politike, pritom svladavajući gospodarsku krizu, zadržavajući i stvarajući radna mjesta te štiteći okoliš. Poljoprivredni i poljoprivredno-prehrambeni sektori igraju dominantnu ulogu u nizu regija. Potrebno je, međutim, proširenje proizvodnog programa. Svi bi sektori morali biti u stanju dati svoj doprinos, ukoliko ih se podrži ciljanim mjerama politike.

4. Opće napomene

4.1 Izazovi za donositelje političkih odluka na razini EU-a

4.1.1 Mjerama o gospodarskoj, socijalnoj i teritorijalnoj koheziji propisanim u člancima 174. i 178. Ugovora iz Lisabona predviđa se skladni razvoj u EU-u, cilja se na smanjenje razlika u razvoju, usmjerava se na područja pogođena prirodnim ili demografskim nedostacima i poziva se države članice da provode i koordiniraju svoje gospodarske politike imajući u vidu postizanje ovih ciljeva.

4.1.2 Prema Komisiji, bit teritorijalne kohezije je zajamčiti skladni razvoj u cijeloj Europi te osigurati da europski građani mogu najbolje iskoristiti značajke svojstvene svakoj od njezinih regija. Teritorijalna kohezija stoga je sredstvo kojim se različitost pretvara u prednost koja doprinosi održivom razvoju čitavog EU-a. ⁽⁶⁾

4.1.3 Regije se sastoji kako od dinamičnih, tako i od problematičnih područja. Teško je postići ravnotežu između političke dosljednosti i teritorijalne kohezije, budući su regije po samoj definiciji heterogene. Upravo radi toga potrebna je politička perspektiva koja će biti zasnovana na suradnji među raznim sektorskim politikama, u partnerstvu s teritorijalnim čimbenicima. Načelo supsidijarnosti također je ključni dio bilo kojeg pristupa regionalnoj politici, s obzirom da je uvijek bolje rješavati specifične probleme vezane uz zajednicu na lokalnoj razini.

⁽²⁾ Vidjeti primjerice EGSO-ovo informativno izvješće CESE 425/2011 (izvjestitelj: Narro) i SL C 376, 22. 12. 2011., str. 25.–31.

⁽³⁾ Peto izvješće o gospodarskoj, socijalnoj i teritorijalnoj koheziji.

⁽⁴⁾ SL C 132, 3. 5. 2011., str. 82.–86.

⁽⁵⁾ Program ESPON 2013: CAEE – opravdanje za aglomeraciju gospodarstava u Europi, projekt 2013/2/1.

⁽⁶⁾ Europska komisija, Glavna uprava za regionalnu politiku, 2008.

4.1.4 U okvirima politika EU-a, Zajednička poljoprivredna politika najvažnije je sredstvo poljoprivrednog i ruralnog razvoja. Međutim, ne bi trebala biti jedino sredstvo – države članice trebale bi se također usmjeriti na održivost ruralnih područja i pri izradi operativnih programa za druge fondove.

4.2 Gubitak stanovništva

4.2.1 Statistika na razini EU-a⁽⁷⁾ pokazuje da su u 2008. i 2009. ruralne regije u Europi imale ograničen rast stanovništva (0,1 % – 0,2 %). U 2010. i 2011. stanovništvo je u njima stagniralo, dok je u urbanim regijama tih godina poraslo za oko 0,5 %. Međutim, situacija je vrlo neravnomjerna. U mnogim je ruralnim područjima stanovništvo u posljednjih pet godina poraslo. U 2011. ruralno stanovništvo u prosjeku je poraslo u 8 od 27 država. Nasuprot tome, za istu su godinu zabilježeni posebno negativni podaci za Latviju i Litvu, gdje se ruralno stanovništvo smanjilo za 2 %, slijedila ih je Bugarska s - 1 %, dok su Portugal, Njemačka, Rumunjska i Mađarska bile na oko - 0,5 %.

4.2.2 Kad se analizira regija po regija (na razini NUTS 3), podaci postaju dramatični. Oko 100 od 1 300 takvih regija doživjelo je smanjenje stanovništva od 5 % (u nekim slučajevima i više) u razdoblju 2007. – 2011. One se uglavnom nalaze u gore navedenim državama. Bugarska, Litva i Latvija ističu se u odnosu na krivulju, jer općenito imaju veliko smanjenje broja stanovnika. U Njemačkoj su takve regije uglavnom u njezinom istočnom dijelu, dok su u Portugalu one uglavnom u unutrašnjosti.

4.2.3 Statistika također pokazuje da je raspoređenost stanovništva unutar EU-a znatno neujednačena, što za posljedicu ima ogromne razlike među prosječnom gustoćom naseljenosti u različitim regijama i između urbanih i ruralnih područja. Demografska značajka koja možda najviše zabrinjava je zapanjujuće niska gustoća naseljenosti u pojedinim regijama u odnosu na gustoću prije 50 ili 100 godina. Gubitak stanovništva mora se smatrati najozbiljnijom prijetnjom ruralnim gospodarstvima, ne samo zato što ograničava mogućnost rasta, stvara ekološke probleme, utječe na društveno ustrojstvo i stvara poteškoće u pružanju javnih usluga, već i radi toga što može ugroziti sam opstanak malih gradova i sela, kao nastanjenih naselja.

4.2.4 Tendencija se nastavlja. Brz rast gradova zbog smještaja industrije i usluga privlači radnu snagu iz ruralnih područja. Restrukturiranje poljoprivrednih djelatnosti potiče dodatnu migraciju iz sela u grad. Izmještanje također mogu uzrokovati velika infrastrukturna ulaganja. Gubitak ruralnog stanovništva, kad ruralni egzodus nadmašuje prirodni prirast, smanjuje ukupan broj ruralnog stanovništva do kritične razine te u isto vrijeme uzrokuje i starenje demografskih struktura.

4.2.5 Gubitak ruralnog stanovništva ima niz različitih posljedica na okoliš. Na primjer, nakon što ljudi napuste određeno područje, raznolikost ljudski održanih pejzaža bit će zamijenjena jednim dominantnim staništem. Ova „ekološka homogenizacija” može smanjiti biološku raznolikost na lokalnoj razini. Drugi oblici utjecaja na okoliš uključuju degradaciju tla koja je rezultat neodgovarajućeg održavanja terasa u planinskim područjima, kao što je to slučaj diljem velikog dijela Mediterana i Jugoistočne Europe.

4.2.6 Izražene su i druge bojazni u vezi s gubitkom ruralnog stanovništva, koje uključuju upravljanje šumama i rizike od požara u mediteranskim područjima te potencijalne sigurnosne probleme duž vanjskih granica EU-a.

4.3 Uloga organiziranog civilnog društva

4.3.1 EGSO je naglasio da je „**participatorna demokracija**, prepoznata kao jedno od demokratskih načela Unije, izuzetno važan uvjet za postizanje bolje teritorijalne ravnoteže unutar Europske unije”.⁽⁸⁾ Organizirano civilno društvo trebalo bi imati mogućnost na odgovoran i transparentan način uključiti se na regionalnoj i lokalnoj razini u oblikovanje i provođenje politika i aktivnosti za teritorijalnu koheziju. Trebalo bi djelotvorno koristiti načelo partnerstva iz strukturnih fondova EU-a te ga proširiti na ostala polja politike koja utječu na ruralna područja.

4.3.2 S jedne strane, tradicionalni socijalni partneri i socioprofesionalne organizacije igraju ključnu ulogu u nošenju s rastućim teritorijalnim neravnotežama na način da promiču zapošljavanje i poslovanje koje unapređuje radne i životne uvjete.

⁽⁷⁾ Ruralni razvoj u Godišnjaku o regionalnim statistikama, stranica 238. i dalje, Eurostat.

⁽⁸⁾ SL C 228, 22. 9. 2009., str. 123.–129.

4.3.3 S druge strane, diljem Europe raste pokret ruralne zajednice. U nekim je državama ovaj pokret nov, dok u drugim postoji već dugi niz godina. (Predvodnice se uglavnom nalaze na sjeveru Europe.) Na nacionalnoj su razini ovi pokreti organizirani u federacije i mreže koje uključuju kako tradicionalne socioprofesionalne organizacije, tako i nove lokalne inicijative. Oni ljudima koji žive u ruralnim područjima omogućuju da se njihov glas čuje odozdo prema gore, a isto tako pokreću novu poduzetnost i organizaciju lokalne proizvodnje i usluga.

4.3.4 U studenom 2013. EGSO je bio domaćin forumu nacionalnih i europskih organizacija uključenih u ruralna pitanja, nazvanom prvim „europskim ruralnim parlamentom”,⁽⁹⁾ koji želi ojačati i pružiti zajednički glas ruralnom pokretu u Europi. Glavni ciljevi su mu utjecati na europsku ruralnu politiku, poboljšati dijalog između kreatora politika i lokalne razine te razmijeniti dobre prakse.

4.3.5 U svojoj ulozi institucionalnog mosta prema civilnom društvu, EGSO bi mogao pružiti mogućnost stanovnicima ruralnih područja i njihovim organizacijama da igraju vodeću ulogu u procesima osmišljanja i provođenja ruralnih politika. Odbor stoga podržava ideju za cikličkim održavanjem europskog ruralnog parlamenta, tj. europskog ruralnog foruma koji će također uključivati socioprofesionalne organizacije i socijalne partnere, u partnerstvu s Odborom i koji bi također mogao služiti kao poveznica s njegovom Grupom za vezu.

4.4 Procjena utjecaja na teritorij

4.4.1 EGSO je ranije predložio da bi zakonodavstvo, politike i programe EU-a trebalo procijeniti u odnosu na njihov utjecaj na teritorijalnu koheziju. Komisija ima posebnu odgovornost za ovu procjenu utjecaja, u koju bi izravno trebalo uključiti sve zainteresirane.⁽¹⁰⁾

4.4.2 Ovaj prijedlog nedavno je ponovio Odbor regija, koji je pozvao „da se utjecaji na teritorij procjenjuju već od samog početka na jednak način kao i gospodarski, ekološki i socijalni utjecaji kod procjene sektorskih politika” te je pozvao na „suradnju s lokalnim i regionalnim vlastima kako bi konzultacije usmjerile prema zainteresiranim i oštećenim stranama”.⁽¹¹⁾

4.4.3 Ideja procjene utjecaja već postoji u raznim horizontalnim odredbama u Ugovoru o funkcioniranju Europske unije (od 8. do 12. članka). U ovim odredbama stoji da će „Unija pri osmišljavanju i provedbi svojih politika i aktivnosti” uzeti u obzir načela vezana uz socijalnu dimenziju, jednakost spolova, okoliš, zaštitu potrošača i suzbijanje diskriminacije.

4.4.4 Pri donošenju bilo kakve odluke, donositelji političkih odluka trebali bi se zapitati koji je očekivani utjecaj određenog akta, odnosno hoće li on dovesti do porasta stanovništva u gradovima ili će ljude zadržati u ruralnim područjima. One politike koje bi unaprijedile globalnu teritorijalnu ravnotežu ili je bar ne bi mijenjale, bile bi odmah odobrene. O bilo kojoj odluci koja bi naškodila ovoj ravnoteži na način da bi povećala koncentraciju urbanog stanovništva trebalo bi izraditi procjenu utjecaja u kojoj će se dokazati da njezine prednosti nadmašuju ovaj nedostatak.

4.4.5 Utjecaj sektorskih politika na teritorij trebao bi se posebno procijeniti u područjima prometa, telekomunikacija, energetike, okoliša, poljoprivrede, trgovine, tržišnog natjecanja i istraživanja.⁽¹²⁾

4.4.6 Da bi to bilo moguće, Komisija treba osigurati da se teritorijalnoj dimenziji prida odgovarajuća pažnja u strateškoj procjeni utjecaja na okoliš⁽¹³⁾ i smjernicama za procjenu utjecaja. Morali bi se, međutim, razviti i drugi specifični kvantitativni i kvalitativni pokazatelji i to ne samo socijalno-gospodarski i ekološki već i za druge, slabije mjerljive mjere, kao što je gubitak tradicionalnih vještina.

5. Posebne napomene

5.1 Dobro uravnotežen teritorijalni razvoj znači ravnomjernije i održivije korištenje prirodnih resursa, što zbog smanjene zagušenosti i troškova donosi gospodarsku dobit. U ruralnim područjima prosperitet će ovisiti o sposobnostima pokretanja ljudi i lokalnih resursa, dok u isto vrijeme treba razvijati lokacijske čimbenike koji životne i gospodarske uvjete čine privlačnijima za ljude i poduzeća. Vanjski učinci i negativne posljedice urbanih aglomeracija kose se s izgledima za dobru kvalitetu života za sve.

⁽⁹⁾ Europski ruralni parlament temelji se na konceptu švedskog ruralnog parlamenta koji postoji već više od 20 godina. Radi se o forumu koji se sastaje dva puta godišnje i sastoji se, s jedne strane, od predstavnika nacionalnih ruralnih organizacija, kako socioprofesionalnih tako i ostalih, a s druge strane od lokalnih skupina iz zajednice.

⁽¹⁰⁾ SL C 228, 22. 9. 2009., str. 123.–129.

⁽¹¹⁾ SL C 280, 27. 9. 2013., str. 13.–18.

⁽¹²⁾ SL C 376, 22. 12. 2011., str. 15.–18.

⁽¹³⁾ SL L 197, 21. 7. 2001., str. 30.–37.

5.2 Mnoga ruralna područja neiskorištenog razvojnog potencijala postoje paralelno s prekomjerno iskorištenim gradskim i prigradskim područjima. U zabačenim krajevima, koji su daleko od velikih gradova, ključnu ulogu u davanju pristupa uslugama imaju manji gradovi i gradovi srednje veličine, čime se omogućava da ova područja ostanu poželjna mjesta za život. Od velike će važnosti biti podržati takve ruralne centre kako bi se mogli nositi s ukidanjem usluga i priljevom ljudi iz manjih obližnjih sela, pod uvjetom da se osigura učinkovit javni prijevoz.

5.3 Tržište samo ne može proizvesti potrebne poticaje za ispravljanje sadašnjeg trenda. Hitno je stoga potrebno snažno političko djelovanje na svim razinama, radi rješavanja gospodarskih i socijalnih posljedica gubitka stanovništva i radi privlačenja ljudi i poduzeća u ruralna područja. Potreban je dobro uravnotežen niz inicijativa kojima će se potaknuti ulaganja, inovacije i znanje te zadržati i stvoriti uvjete za život i rad u ruralnim područjima. Treba se usmjeriti prema zapošljavanju, infrastrukturi i uslugama, uz pomoć integriranih politika ruralnog razvoja na svim razinama (europskoj, nacionalnoj i regionalnoj).

5.4 Potrebno je u potpunosti iskoristiti sve programe EU-a, a posebno kohezijsku politiku i njezine instrumente za ruralni i lokalni razvoj kao što su *Leader* i Lokalni razvoj koji vodi zajednica (CLLD). Države članice trebaju dodijeliti financijska sredstva onim područjima koja su najteže pogođena gubitkom stanovništva.

5.5 Potrebno je prilagoditi pravo tržišnog natjecanja na način da se omoguće neophodne iznimke. Ukoliko će predložene izmjene utjecati na cijenu rada, o njima se mora raspraviti u okviru uobičajenog dijaloga socijalnih partnera.

5.6 Najvažniji konkretan izraz teritorijalne kohezije jest osigurati svim ljudima u Europi jednak pristup uslugama od općeg interesa, ma gdje oni živjeli ili radili. Da bi se smanjile geografske nejednakosti te razvila najugroženija i najudaljenija područja, neophodna su ulaganja u infrastrukturu u vidu učinkovitih prometnih, telekomunikacijskih (uključujući ultrabrze, širokopoasne) i energetske veze.

5.7 Životni uvjeti ljudi u ruralnim područjima, uključujući i najugroženije, moraju se poboljšati na način da im se osigura adekvatan pristup uslugama, kako komercijalnim, tako i socijalnim uslugama od općeg interesa. Ovo je još jedan ključni preduvjet za smanjenje teritorijalnih neravnoteža. Ruralna područja postat će poželjne lokacije i to ne samo za ljude, već i za poduzeća, ukoliko se ne bude ulagalo samo u zdravstvo, obrazovanje i različite vrste centara skrbi, već i u kulturne i ostale aktivnosti za provođenje slobodnog vremena.

5.8 Koristiti domaće resurse također znači stvoriti kratke lance opskrbe koji donose gospodarsku, socijalnu i kulturnu korist, ne samo poljoprivrednicima, već i drugim granama gospodarstva, potrošačima i ruralnim područjima u cjelini. Prehrambeni i energetske sektor dobri su primjeri za to. Treba dati podršku ovakvom tipu proizvodnog modela jer se pokazalo da transnacionalni trgovački lanci jako rijetko nabavljaju proizvode od lokalnih proizvođača, čak i kad je ponuda dobro organizirana te može osigurati pouzdan tok proizvodnje.

5.9 Stvaranje radnih mjesta od životne je važnosti te se pravo na obrazovanje i osposobljavanje mora osigurati u praksi. Hitno je potrebno profesionalno osposobljavanje kojim bi se „pomoglo radnoj snazi da se prilagodi zahtjevima novog modela proizvodnje”.⁽¹⁴⁾ Glavna briga trebala bi biti kako smanjiti odlazak mladih iz ruralnih područja, pogotovo mladih žena koje su sklonije emigriranju. Osigurati radna mjesta koja će mladim obiteljima omogućiti da iskoriste prirodni seoski okoliš kao primjereno mjesto gdje će odgajati svoju djecu donosi čistu dobit za društvo. EGSO se već zauzimao za snažne mjere kojima će se iskoristiti potencijal žena kao radnica i poduzetnica, omogućiti da one postanu pokretači razvoja i inovacija te ih opremiti odgovarajućim znanjem i tehnologijom.⁽¹⁵⁾

5.10 Kvalitetni poslovi u naprednim, stvaralačkim industrijama mogu pokrenuti pozitivan niz događaja koji neće samo uključivati gospodarske djelatnosti već i kulturne inicijative i ostale vrste usluga koje mogu život učiniti interesantnijim za mlade u ruralnim područjima i odgovoriti ih od odlaska.

⁽¹⁴⁾ SL C 347, 18. 12. 2010., str. 41.–47.

⁽¹⁵⁾ SL C 299, 4. 10. 2012., str. 29.–33.

5.11 Potrebne su mjere za radikalno proširenje proizvodnog programa i decentralizaciju⁽¹⁶⁾ kako bi se stvorila nova radna mjesta u ruralnim područjima najviše pogođenima gubitkom stanovništva. Stoga treba provoditi programe posebnog financiranja namijenjene tim područjima. Potrebno je upoznati se s dobrim primjerima onih ruralnih područja koja se uspješno nose s izazovom gubitka stanovništva i koja su i dalje privlačne lokacije za ljude i poduzeća.

5.12 Unutarnje tržište i pravo na slobodu kretanja omogućuju poljoprivrednicima da se bave poljoprivredom u drugim državama članicama u kojima su uvjeti bolji nego u njihovoj matičnoj državi, pri čemu je dobar primjer nizozemskih poljoprivrednika koji su se nastanili u Rumunjskoj. Ove mogućnosti kretanja i kupovine zemljišta, međutim, ne bi trebale dovesti u nepovoljan položaj postojeće poljoprivredne sustave i male zemljoposjednike.

5.13 EGSO je pozvao na jednako postupanje prema radnicima migrantima u ruralnim područjima, odnosno na to da se i na njihove radne i životne uvjete primijene minimalni standardi i da se u taj proces uključe i socijalni partneri.⁽¹⁷⁾ Proces integracije, potpomognut popratnim mjerama za učinkovito sprječavanje segregacije, mogao bi poslužiti za to da se legalne migrante učini izvorom regionalnog razvoja.

Bruxelles, 26. veljače 2014.

Predsjednik
Europskog gospodarskog i socijalnog odbora
Henri MALOSSE

⁽¹⁶⁾ Izvanredni primjer decentralizacije novi je podatkovni centar Portugal Telecoma kraj Covilhãe, u planinskom području Serra da Estrela.

⁽¹⁷⁾ SL 120, 16. 5. 2008. str. 25.

**Mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora o „Integriranoj proizvodnji u Europskoj uniji”
(samoinicijativno mišljenje)**

(2014/C 214/02)

Izvjestitelj: **g. Pedro NARRO**

Dana 12. veljače 2013. Europski gospodarski i socijalni odbor odlučio je, sukladno članku 29. stavku 2. svoga Poslovnika, donijeti samoinicijativno mišljenje o sljedećem pitanju:

„Integrirana proizvodnja u EU-u”

Stručna skupina za poljoprivredu, ruralni razvoj i zaštitu okoliša, odgovorna za pripremu rada Odbora o toj temi, usvojila je mišljenje dana 12. veljače 2014.

Europski gospodarski i socijalni odbor usvojio je mišljenje na svom 496. plenarnom zasjedanju održanom 26. i 27. veljače 2014. (sastanak od 26. veljače), sa 143 glasa za, 6 protiv i 9 suzdržanih.

1. Zaključci i preporuke

1.1 Integrirana proizvodnja je konkretan primjer načina na koji poljoprivredna djelatnost funkcionira uzimajući u obzir cjelokupnost gospodarskih, ekoloških i socijalnih aspekata održivog razvoja. EGSO želi da se razviju modeli prehrabene proizvodnje koji daju prednost racionalnom korištenju prirodnih resursa i poštuju visoke ekološke norme.

1.2 EGSO vjeruje u ideju da poljoprivredna aktivnost mora pronaći ravnotežu između zaštite okoliša, isplativosti i socijalnih potreba. Održiva poljoprivreda je jedna od osnovnih potreba građanskog društva i ona se može postići korištenjem različitih modela proizvodnje. Postojanje integrirane proizvodnje je izraz interesa koji europski poljoprivrednici pokazuju za još veći stupanj poštovanja normi održive proizvodnje.

1.3 U postupku prenošenja nove poljoprivredne politike EU-a u nacionalne propise, države članice moraju pružiti nove poticaje integriranoj proizvodnji koristeći se planovima za ruralni razvoj, te poticati uklapanje tog načina proizvodnje u nove sustave ekvivalencije koji će se uspostaviti u okviru takozvanih „zelenih isplata”.

1.4 EGSO poziva Europsku komisiju da provede detaljnu analizu integrirane proizvodnje u državama članicama EU-a. Neusklađenost propisa, korištenje privatnih sustava certifikacije i razlike koje postoje ne samo među državama već i među regijama, ne potiču razvoj ovog modela proizvodnje. Poželjno je da Komisija pripremi komunikaciju o integriranoj proizvodnji jer bi takav dokument donio novi uvid, na razini Unije, u raširenost integrirane proizvodnje u Europi.

1.5 Kako bi se osigurala dosljednost i usklađenost sustava, bilo bi korisno pokrenuti raspravu na europskoj razini o mogućnosti uspostavljanja minimalnih normi u okviru Unije. Ove smjernice EU-a pridonijele bi promicanju modela integrirane proizvodnje među poljoprivrednicima i potrošačima, i trebale bi se osloniti na instrumente europske politike razvoja, koja se trenutno razmatra.

1.6 Odbor primjećuje da potrošači nemaju dovoljno informacija, te da je neophodno bolje im predočiti stvarnu situaciju poljoprivredne obrade. Postojanje brojnih oznaka kvalitete uzrokuje pomutnju za krajnjeg korisnika, zbog čega je neophodno pojačati napore kako bi se građanin približio poljoprivrednim proizvodima koji poštuju visoke ekonomske, socijalne i ekološke norme.

1.7 Kako bi se razvila integrirana proizvodnja, potrebno je uložiti veće napore u istraživanje, stručnu obuku, promicanje kolektivnih inicijativa i, naravno, u komunikaciju s potrošačima i poljoprivrednim sektorom, koji nisu svjesni potencijalnih prednosti modela proizvodnje koji koristi prirodne resurse na najbolji mogući način, istovremeno profesionalan i usklađen s potrebama okoliša.

1.8 EGSO se slaže s time da bi sustav integrirane proizvodnje u Europi trebao biti uveden na dobrovoljnoj osnovi. Iako mnogi elementi integrirane proizvodnje postaju obavezni, samo dobrovoljni sustav može podići ekološku svijest poljoprivrednika i povećati isplativost njihovog rada.

2. Uvod

2.1 U svojim prethodnim mišljenjima, EGSO se bavio glavnim izazovima s kojima se europsko društvo mora suočiti u pitanjima prehrambene proizvodnje: sigurnost zaliha, istraživanje i inovacije u poljoprivredi, klimatske promjene, smanjenje prirodnih resursa, te potreba za očuvanjem biološke raznolikosti. Stoga je primjereno analizirati model proizvodnje koji ispunjava očekivanja kako poljoprivrednika, tako i potrošača, a to je integrirana proizvodnja.

2.2 Poljoprivreda trenutno nudi nove mogućnosti i napredne tehnologije koje mogu poboljšati njezin doprinos okolišu, dok istovremeno osiguravaju prednosti za poljoprivrednika koji može, zahvaljujući njima, poboljšati upravljanje i isplativost svojih dobara. Poljoprivreda se nalazi pred velikim izazovom jer mora osigurati zdravu hranu stanovništvu svijeta koje će se u 2050. popeti na više od 9 milijardi ljudi.

2.3 Poljoprivredne aktivnosti koje se trenutno razvijaju u tom sektoru vrlo su kompleksne i pune poteškoća koje zahtijevaju od poljoprivrednika da bude bolje pripremljen te da posjeduje stručna i ekološka znanja koja mu omogućavaju da doprinese očuvanju okoliša, transparentnosti načina proizvodnje i sigurnosti prehrambenih proizvoda. Poljoprivreda je sektor od strateške važnosti koji zahtijeva da se ekonomske, socijalne i ekološke potrebe razmatraju na dosljedan i usklađen način.

2.4 Poljoprivredne i šumske površine zauzimaju 80 % teritorija EU-a. Poljoprivrednici iskorištavaju prirodne resurse, te time preuzimaju odgovornost da ih očuvaju i koriste na održiv način. Taj cilj, kojem teže i poljoprivrednici i potrošači, može se postići, zahvaljujući inovacijama i istraživanju, putem razvoja novih tehnika integrirane proizvodnje koji omogućavaju racionalnije korištenje resursa.

2.5 Model integrirane proizvodnje je oblik održive poljoprivrede čiji je cilj povećati isplativost poljoprivredne djelatnosti, dok istovremeno poštuje visoke socijalne i ekološke norme. U svakom slučaju, on mora biti edukativni instrument koji će pomoći potrošaču da shvati da postoji novi odnos između okoliša i proizvodnje hrane. Poželjno je da prodajni sektor podržava i priznaje taj model proizvodnje. Od ključne je važnosti da postoji tržišni interes koji promiče integriranu proizvodnju.

2.6 Učinkovitost sustava je još uvijek često oslabljena kompliciranim postupkom certifikacije, koji je u nekim državama prekomjerno otežan.

3. Koncept integrirane proizvodnje

3.1 Međunarodna organizacija za biološki nadzor nad štetnim životinjama i biljkama (International Organisation for Biological and Integrated Control of Noxious Animals and Plants, IOBC) definira integriranu proizvodnju kao poljoprivredni sustav za proizvodnju hrane koji optimizira korištenje prirodnih resursa i regulatornih mehanizama, osiguravajući time dugoročno uspješnu i održivu poljoprivredu. Taj oblik poljoprivrede pažljivo odabire biološke metode, tehnike uzgoja i kemijske postupke koje koristi, pokušavajući naći ravnotežu između zaštite okoliša, isplativosti i socijalnih potreba.

3.2 Tu se u osnovi radi o dobrovoljnom modelu koji počiva na praktičnoj i trajnoj upotrebi (prijenosom znanja i iskustava između tehničkih usluga, poljoprivrednika i dobara) inovacije i tehnologije koji, ako se učinkovito koriste, omogućuju postizanje normi kvalitete i sigurnosti, kao i poštivanje okoliša, koje moderno društvo očekuje.

3.3 Koncept „integrirane proizvodnje” često se koristi kao sinonim „integrirane poljoprivrede”, i mnoge države koriste jedan ili drugi termin bez razlike. No, iako se radi o dva paralelna sustava koji imaju mnogo zajedničkih elemenata, oni predstavljaju dvije različite situacije, dva zasebna modela koje poljoprivrednik može odabrati. Integrirana proizvodnja koristi sektorski pristup, po kojem se propisi razlikuju ovisno o proizvodu, dok se integrirana poljoprivreda odnosi na sveukupno upravljanje dobrima.

3.4 Integrirana proizvodnja uključuje ekološke, etičke i socijalne aspekte u poljoprivrednoj proizvodnji, isto kao i pitanja kvalitete i sigurnosti hrane. Ona se trenutno smatra jednom od najviših normi proizvodnje prehrambenih proizvoda na svijetu. U cijelosti, smjernice za integriranu proizvodnju i njihovi instrumenti pokazali su se korisnim, i poslužili su kao izvor inspiracije za organizacije poljoprivrednika koji nastoje proizvoditi kvalitetne prehrambene proizvode po visokim ekološkim i socijalnim normama.

3.5 Uz gore navedene ciljeve, integrirana proizvodnja također podržava bolje oblikovanje poljoprivrednog sektora time što uključuje savjetodavne tehničke službe stručnjaka čiji je zadatak da planiraju poljoprivredne djelatnosti koje poljoprivrednici moraju provesti na svojim dobrima u skladu s metodologijom zacrtanom u propisima koji se odnose na integriranu proizvodnju. Na taj se način konkretno i neprekidno primjenjuju opći koncepti poput inovacija i tehnologije.

3.6 Integrirana proizvodnja dovodi u sklad tradicionalne metode i moderne tehnologije. Ona prihvaća najnovija znanja i tehnike zahvaljujući stalnom i dinamičnom postupku kontrole i procjene. Primjer takvog pristupa je precizna poljoprivreda koja uz pomoć najrazvijenije tehnologije GPS-a omogućuje poljoprivredniku da smanji kako troškove tako i onečišćenje koristeći manje količine gnojiva i pesticida. Prije nego što poljoprivrednik odluči o vremenu, načinu i mjestu proizvodnje, provode se prethodne analize uvjeta (tlo, klima, voda, hranjive tvari i tako dalje).

3.7 Integrirana proizvodnja pospješuje brz prijenos informacija između poljoprivrednog proizvođača, stručnih savjetnika i javnih tijela, čime se smanjuju određeni specifični rizici u upravljanju poljoprivrednim dobrima.

3.8 Ovaj model proizvodnje pruža potrošačima višu kvalitetu i više sigurnosti jer im daje povjerenje u proizvode koje kupuju i koriste. Na taj se način također optimizira poštivanje flore i faune korištenjem manje agresivnih metoda i očuvanjem biološke raznolikosti adekvatnim upravljanjem prirodnim resursima.

3.9 Što se tiče poljoprivrednika, ovaj sustav može smanjiti njihove troškove proizvodnje i poboljšati upravljanje dobrima, uvodeći modernizaciju. Također je moguće povećati isplativost valorizacijom proizvoda, kao i poboljšati kvalitetu života u ruralnoj sredini te, što je neophodno, zadržati stanovništvo u ruralnim područjima.

3.10 Integrirana proizvodnja nesumnjivo je ključni element primjene koncepta održive poljoprivrede, te može poslužiti kao referentna točka za usmjeravanje poljoprivrednog modela EU-a.

4. Integrirana proizvodnja u EU-u

4.1 Za razliku od sustava koji se tiču ekoloških proizvoda ili poštene trgovine, trenutno ne postoji europski pravni okvir za integriranu proizvodnju, kao ni glavne smjernice EU-a koje bi usmjerile taj dobrovoljni model proizvodnje.

4.2 Međutim, posljednjih se godina broj javnih inicijativa na području integrirane proizvodnje znatno povećao, a te su inicijative u nekim slučajevima dovele do stvaranja nacionalnog ili regionalnog okvira (u Portugalu, Francuskoj, Ujedinjenoj Kraljevini, Belgiji i Španjolskoj). U drugim je, pak, slučajevima riječ o privatnim inicijativama pod okriljem velikih distributera. ⁽¹⁾ Ta neujednačena situacija dovela je do iskrivljenja definicija, ciljeva i razvoja integrirane proizvodnje.

4.3 U tom je kontekstu 2001. uspostavljena Europska inicijativa za održivi razvoj u poljoprivredi (EISA), s ciljem promicanja i zaštite određenih dosljednih načela integrirane proizvodnje na razini EU-a. Jedna od prvih zadaća te organizacije bila je uspostava europskog kodeksa integrirane proizvodnje, ⁽²⁾ koji je FAO koristio kako bi definirao održive prakse u poljoprivredi. Godine 2002. Skupština europskih regija proizvođača voća, povrća i ukrasnog cvijeća i bilja (AREFLH) podržala je europsku uredbu koja bi se odnosila na to područje, te je u travnju 2013. objavila vodič europskih praksi u integriranoj proizvodnji. ⁽³⁾

4.4 Jednako kao i kod drugih modela proizvodnje, proizvodi dobiveni integriranom proizvodnjom mogu dobiti oznaku jamstva, uz prethodnu kontrolu i certifikaciju od strane akreditiranih certifikacijskih tijela. Ta oznaka jamstva može se koristiti za proizvode koji zadovoljavaju opće standarde te posebne tehničke standarde za pojedinačne kulture. U slučaju pojedinih zemalja (Danska, Nizozemska) potvrda se ne izdaje za određeni proizvod, već za čitavo gospodarstvo koje primjenjuje taj model proizvodnje. Zasad istovremeno postoje nacionalne i regionalne oznake kvalitete.

⁽¹⁾ EUREP-GAP, QS, QSGAP, BRC, *Nature's choice*, među ostalim.

⁽²⁾ A Common Codex of Integrated Farming. Dokument EISA-e o europskom okviru održive poljoprivrede objavljen je 2006. i ažuriran 2012.

⁽³⁾ www.areflh.org.

5. Glavni problemi integrirane proizvodnje

Trenutno postoje razne sumnje, pitanja i nedoumice u vezi s ulogom koju taj model proizvodnje ima u europskoj poljoprivredi. EGSO smatra da je nužno razjasniti pojedine najspornije elemente koji bi, uslijed neznanja ili pristranih informacija, kod građana mogli stvoriti još veću zabunu.

5.1 Odnos između konvencionalne i integrirane poljoprivrede

5.1.1 Modeli konvencionalne, ekološke i integrirane poljoprivrede opravdani su te, u svakom slučaju, sa svojim sličnostima i razlikama predstavljaju mogućnosti proizvodnje hrane koje treba poštovati.

5.1.2 Konvencionalna poljoprivreda obuhvaća određene prakse ili tehnike koje se koriste u integriranoj poljoprivredi. Obaveza primjene, od 2014. nadalje, „integrirane zaštite bilja”, predviđena direktivom o održivoj upotrebi pesticida, ⁽⁴⁾ novi je element koji približava ta dva modela proizvodnje. Integrirana proizvodnja model je prema kojem se postepeno usmjerava konvencionalna poljoprivreda. Riječ je o pozitivnom utjecaju koji treba održavati.

5.1.3 Integrirana proizvodnja ipak u svakom slučaju donosi znatnu dodanu vrijednost, koja se temelji na dobrovoljnoj odluci proizvođača da se prilagodi modelu koji uključuje iznimno strog postupak certifikacije, temeljen na strogim provjerama koje zahtijevaju mišljenje visoko kvalificiranih stručnjaka, prilagođenu obuku, ciljeve s obzirom na energetska učinkovitost i smanjenje emisija ugljika, upotrebu tehnoloških sustava za upravljanje rizicima, gnojenje, obrezivanje, uređenje tla, itd.

5.1.4 Danas se brojni poljoprivrednici okreću integriranoj proizvodnji kako bi povećali proizvodnu sposobnost svojih dobara, povećavajući ujedno plodnost tla, ukidajući ili smanjujući pesticidni otpad i poboljšavajući zdravlje kultura. ⁽⁵⁾

5.1.5 Ekološka i konvencionalna poljoprivreda uređene su europskoj razini, čak i oznakom kvalitete za ekološku poljoprivredu. Suprotno tome, integrirana proizvodnja razvija se isključivo na državnoj ili regionalnoj razini, obilježena velikom raznovrsnošću i sve većim zakonodavnim kaosom.

5.1.6 Sve veća važnost integrirane proizvodnje opravdava ulaganje dodatnih napora u učinkovito informiranje europskih građana o tom modelu proizvodnje.

5.2 Uloga EU-a u razvoju integrirane proizvodnje

5.2.1 Europska unija bi trebala provesti detaljnu analizu stanja integrirane proizvodnje u Europi, kako bi se dobio uvid u trenutnu situaciju te ideja o mogućem razvoju. Među instrumentima kojima EU raspolaže, najprimjerenije bi bilo da Komisija pripremi komunikaciju u kojoj bi razmotrila izazove tog modela proizvodnje i ulogu EU-a s tim u vezi.

5.2.2 Raznolikost nacionalnih i regionalnih regulatornih okvira na području integrirane proizvodnje navodi nas da se upitamo bi li trebalo poduzeti korake kako bi se postojeće zakonodavstvo, na ovaj ili onaj način, uskladilo na razini Europske unije. EU potporu integriranoj proizvodnji trenutno usmjerava putem planova za ruralni razvoj i operativnih programa zajedničke organizacije poljoprivrednih tržišta (CMO), poput onih za voće i povrće. Nova Zajednička poljoprivredna politika (ZPP) temeljit će se na održivosti. Stoga je logično da integrirana proizvodnja doprinese konkretnom usklađivanju novog sustava zelenih isplata putem delegiranih akata. Novo europsko partnerstvo za inovacije također bi moglo otvoriti nove mogućnosti tom načinu proizvodnje. ⁽⁶⁾

5.2.3 U prošlosti su sustavi ekološke poljoprivrede ili poštene trgovine bili predmet slične rasprave s obzirom na primjerenost donošenja zakonodavnih odluka. Na regionalnoj ili nacionalnoj razini istovremeno postoje brojne oznake kvalitete koje potvrđuju da je određeni proizvod nastao integriranom proizvodnjom, što je potaknulo raspravu o primjerenosti uspostave nove oznake na razini EU-a ili pojednostavljenja postojećih sustava. EU ponajprije treba poboljšati komunikaciju s građanima u vezi s postojećim oznakama kojima se ističe kvaliteta ili porijeklo proizvoda.

⁽⁴⁾ Direktiva 2009/128 o uspostavi okvira za djelovanje Zajednice u postizanju održive upotrebe pesticida.

⁽⁵⁾ U Španjolskoj je, prema planovima za ruralni razvoj, riječ većinom o poljoprivrednicima koji obrađuju površinu manju od 10 hektara, uglavnom u područjima s posebnim poteškoćama.

⁽⁶⁾ http://ec.europa.eu/agriculture/eip/index_en.htm.

5.2.4 Sektor integrirane proizvodnje raznolik je i neujednačen, no jednoglasno se zahtijeva da se on uredi minimalnim smjericama na razini EU-a, kako bi dobio na dosljednosti i priznatosti.

5.3 *Nastojanja da se uspostavi bolja komunikacija između potrošača i poljoprivrednika*

5.3.1 Integrirana proizvodnja trenutno je u punom zamahu: sve je veći broj poljoprivrednika koji pristaju povećati isplativost uz istodobno povećanje doprinosa poljoprivrede očuvanju okoliša i prirodnih resursa. No unatoč sve većem interesu poljoprivrednog sektora, široka javnost ne zna što je integrirana proizvodnja i kako ona može pridonijeti modelu održive poljoprivrede.

5.3.2 EGSO zapaža nedostatke u promicanju tog modela proizvodnje te se zalaže za poboljšanje obuke poljoprivrednika i poticanje proizvođača da uspostave zajedničke inicijative za zaštitu okoliša. Poljoprivrednik treba potrošačima ponuditi najveću moguću transparentnost u pogledu svog načina proizvodnje te treba nastojati pokazati kako se inovacije mogu staviti u službu održive poljoprivrede. Brojne zemlje EU-a provode inicijative koje imaju za cilj približiti potrošače realnostima poljoprivrednog dobra i poboljšati njihovo znanje o ključnoj djelatnosti proizvodnje hrane.

5.4 *Prema novom standardu proizvodnje?*

5.4.1 Integrirana zaštita bilja element je integrirane proizvodnje čija će primjena biti obavezna od 2014., kao što je određeno člankom 14. Direktive 2009/128 o upotrebi pesticida kompatibilnoj s održivim razvojem. Ta obaveza, koja se odnosi na sve poljoprivrednike, predstavlja vrlo važan korak u razvoju integrirane proizvodnje u EU-u te postavlja novi standard za europsku proizvodnju s obzirom na integriranu zaštitu bilja.

5.4.2 Iako neki klasični elementi integrirane proizvodnje postupno postaju obavezni postupci za poljoprivrednike, to ne smije izmijeniti dobrovoljnu prirodu sustava integrirane proizvodnje, koja omogućuje postupno uključivanje poljoprivrednika u skladu s njihovim gospodarskim, ekološkim i zemljopisnim uvjetima. Odluka poljoprivrednika da prijeđe na integriranu proizvodnju ima za posljedicu značajne izmjene u njegovom načinu upravljanja poljoprivrednim dobrom te, naročito, znatna ulaganja u smislu tehničke pomoći, obuke, nadzora te posebnih materijala i proizvoda.

Bruxelles, 26. veljače 2014.

Predsjednik
Europskog gospodarskog i socijalnog odbora
Henri MALOSSE

Mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora o „Trgovinskim odnosima između EU-a i Maroka” (samoinicijativno mišljenje)

(2014/C 214/03)

Izvjestitelj: **Pedro NARRO**

Suizvjestitelj: **Juan MORENO**

Na plenarnom zasjedanju u veljači 2013., sukladno pravilu 29. stavku 2. Poslovnika, Europski gospodarski i socijalni odbor odlučio je izraditi samoinicijativno mišljenje o

Trgovinskim odnosima između EU-a i Maroka.

Stručna skupina za vanjske poslove, odgovorna za pripremu rada Odbora o toj temi, usvojila je mišljenje dana 4. veljače 2014.

Na 496. plenarnom zasjedanju, održanom 26. i 27. veljače 2014. (sjednica od 26. veljače 2014.), Europski gospodarski i socijalni odbor usvojio je mišljenje sa 179 glasova za, 3 protiv i 3 suzdržana.

1. Zaključci

1.1 EGSO primjećuje produbljanje trgovinskih odnosa između EU-a i Maroka. Međutim, poziva na veće sudjelovanje civilnog društva u oblikovanju i provedbi trgovinskih sporazuma i zalaže se za učinkovitu i široku integraciju održivog razvoja.

1.2 EGSO utvrđuje strah Maroka da će se novi trgovinski sporazumi s EU-om i dalje negativno odražavati na njegovu trgovinsku bilancu. Na rastući skepticizam civilnog društva u Maroku, EU mora odgovoriti trgovinskom strategijom koja bi, uz promicanje razmjene dobara, stvorila temelje za stvaranje pristojnih i kvalificiranih radnih mjesta, promicanje volonterskog sektora, konsolidaciju radničkih prava⁽¹⁾ te zaštitu okoliša.

1.3 Kako bi se osiguralo ispunjenje standarda održivog razvoja po stupanju na snagu Detaljnog i sveobuhvatnog sporazuma o slobodnoj trgovini (DCFTA), EGSO traži od Glavne uprave za trgovinu Europske komisije da inzistira na uključivanju poglavlja o održivom razvoju u sporazum i uspostavljanju mehanizama za praćenje za civilno društvo.

1.4 EU će moći u potpunosti iskoristiti potencijal novog trgovinskog sporazuma s Marokom samo ako dođe do napretka u zaštiti ulaganja te se ulagačima zajamči pravna sigurnost. EGSO napominje da je novi mehanizam za rješavanje trgovinskih sporova poticaj za povoljniju poslovnu klimu.

1.5 Međutim, EGSO želi naglasiti da civilno društvo koje će nadzirati poglavlje o održivom razvoju DCFTA-e trebaju usklađivati Gospodarsko, socijalno i ekološko vijeće Maroka i EGSO, s obzirom na reprezentativnu prirodu tih tijela i njihovu stručnost u takvoj vrsti praćenja.

1.6 EU i Maroko trebaju nastojati unaprijediti puni potencijal sporazuma što žurnijim povećanjem ulaganja na svim područjima obuke te u mjere za ravnopravnost spolova. Trebaju dati prvenstvo posebnim potrebama mladih, žena i osoba iz najugroženijih područja. EGSO smatra da programi financijske potpore EU-a moraju doprinijeti napretku u promicanju ljudskih prava, prava radnika, kao i zakonodavstva u korist ravnopravnosti.

1.7 Uspostava Partnerstva za mobilnost između Maroka i EU-a stvorit će nove mogućnosti za razvoj u najugroženijim područjima ako bude postojala čvrsta financijska potpora za jačanje pravnih i operativnih kapaciteta i instrumenata. Upravljanje migracijskim tokovima i slobodno kretanje ljudi može se poboljšati putem aktivnijeg sudjelovanja organizacija civilnog društva.

⁽¹⁾ Prema odredbama Međunarodne organizacije rada (ILO).

1.8 Maroko se oslanja na poljoprivredu kao jedan od glavnih pokretača gospodarstva. Nove mogućnosti za marokansku poljoprivredu na tržištu EU-a ne smiju dovesti zemlju do ovisnosti o uvozu osnovnih sirovina, gubitka biološke raznolikosti i nestanka obiteljskih gospodarstava. ⁽²⁾ Maroko i EU moraju surađivati kako bi se osigurala prehrambena sigurnost.

1.9 Trenutni pregovori o Detaljnom i sveobuhvatnom sporazumu o slobodnoj trgovini (DCFTA) trebaju približiti marokansko zakonodavstvo pravnoj stečevini EU-a. Ovaj će proces biti složen i zahtijevat će blisku i kontinuiranu suradnju s realnim rokovima, o važnim pitanjima kao što su intelektualno vlasništvo ili sanitarne i fitosanitarne mjere.

1.10 EGSO traži da gospodarski i društveni akteri Maroka i EU-a aktivnije sudjeluju u oblikovanju, praćenju i provedbi trgovinskih sporazuma. S tim u vezi, EGSO se zalaže za osnivanje zajedničkog savjetodavnog odbora sastavljenog od Gospodarskog, socijalnog i ekološkog vijeća Maroka i EGSO-a, sukladno članku 85. Sporazuma o pridruživanju, kako bi se organiziranom civilnom društvu omogućilo praćenje učinka svih sporazuma između EU-a i Maroka, uključujući sveukupan učinak trgovinskih sporazuma između ove dvije zemlje. Također bi se morale ojačati izravne veze između sličnih organizacija Maroka i EU-a, kako bi se podržale njihove inicijative u kontekstu socijalnog dijaloga između radnika i poslodavaca i u drugim područjima.

2. Uvod

2.1 EU i Maroko imaju snažne bilateralne veze koje su rezultirale značajnim sporazumima utemeljenim, između ostaloga, na trgovinskim vezama. EU nije samo glavni trgovinski partner Maroka, nego i računa na Maroko kao na najvažnijeg strateškog partnera za razvoj demokracije i blagostanja u mediteranskom području.

2.2 Tradicionalno, trgovinski odnosi EU-a i Maroka obilježeni su snažnim i ponekad problematičnim pregovorima o pristupu tržištu i postepenoj liberalizaciji tarifa. Prvenstveno se raspravljalo o poljoprivredi, ali sad, s gotovo potpunom liberalizacijom poljoprivrednog poglavlja, opredijelilo se, preko novih instrumenata, za širu dinamiku kojoj je cilj poboljšanje sveukupne poslovne klime.

2.3 Maroko je započeo složeni proces približavanja standardima pravne stečevine EU-a. Ovaj bi napor trebao dopustiti bolje iskorištavanje instrumenata koje pruža nova Europska politika susjedstva i višu stopu integracije. Kraljevina Maroko i dalje je glavni korisnik fondova EU-a za tehničku i financijsku suradnju.

2.4 Odgovor EU-a na „arapsko proljeće” usmjerio se na promicanje trgovinskih odnosa s četirima mediteranskim zemljama: Egiptom, Tunisom, Jordanom i Marokom. EU je intenzivirao pregovore s Marokom i ostalim mediteranskim partnerima, a istovremeno je i preusmjerio vlastito iščitavanje političke i socijalne situacije u regiji i detaljno revidirao svoju političku strategiju za cijelo mediteransko područje.

2.5 Maroko je pokrenuo niz reformi koje su rezultirale novim ustavom koji se nastoji prilagoditi promjenama koje su se zbile na mediteranskom području i ispuniti uvjete EU-a radi napretka k većoj integraciji. Međutim, EGSO smatra da su izazovi i dalje golemi te da zahtijevaju kontinuirano i dosljedno dugotrajno djelovanje.

2.6 U ovom novom pogledu na trgovinu, neophodno je razmisliti o tome kako osigurati učinkovito sudjelovanje civilnog društva EU-a i Maroka u osmišljavanju i provedbi trgovinskih sporazuma, sukladno načelu sudjelovanja civilnoga društva prisutnom u drugim trgovinskim sporazumima koje je EU u posljednje vrijeme zaključio. Te zajedničke rasprave trebale bi uzeti u obzir i moguće socijalne i ekološke probleme u društvu koje sve više traži održivost kao smjernicu budućih trgovinskih sporazuma.

⁽²⁾ Vidjeti definiciju FAO-a o obiteljskoj poljoprivredi. www.fao.org/family-farming-2014

3. Dugotrajne trgovinske veze između EU-a i Maroka

3.1 EU je glavni trgovinski partner i strani ulagač Maroka, a slijede ga, sa znatne udaljenosti, SAD i Kina, koje su posljednjih godina naporno radile na osnaživanju trgovinskih odnosa s mediteranskim partnerom.

3.2 Maroko ima gospodarstvo utemeljeno na uslužnim djelatnostima koje je posljednjih godina učinilo znatne napore u sektorskoj diversifikaciji. Najveći dio trgovinske razmjene između EU-a i Maroka odnosi se na sektor prerađenih proizvoda, transportnu opremu i strojeve, hranu i kemijske materijale. Maroko ima gospodarstvo visokog potencijala, no posljednjih godinu dana došlo je do pada gospodarskog rasta.

3.3 Unutar EU-a, njegov najvažniji partner je Francuska, koju odmah slijede Španjolska i Ujedinjena Kraljevina, čija su ulaganja usmjerena na sektore poput turizma, usluga, bankarstva i prijevoza. Iako Maroko nije osjetio puni udar međunarodne gospodarske krize, počinje trpjeti kolateralnu štetu od neizvjesnog gospodarskog okruženja u sektorima poput turizma, prijevoza ili u priljevima novca od iseljenika. Siromaštvo i opća nezaposlenost u ishodištu su gospodarskih, migracijskih i sigurnosnih problema u regiji. Usporavanje europskog gospodarstva također utječe na situaciju.

3.4 U posljednjem su desetljeću ojačale trgovinske veze stupanjem na snagu Sporazuma o pridruživanju 2000. godine te usvajanjem Akcijskog plana u srpnju 2005. kao sastavnog dijela Europske politike susjedstva. Napredni status, odobren 2008. godine, označio je novu fazu te uveo pridruživanje na ambiciozniju i širu razinu. Novi mehanizam za rješavanje trgovinskih sporova pušten je u rad 2012. godine. Iste godine, poljoprivreda i ribarstvo bili su predmet spornih trgovinskih sporazuma. EU je 2013. godine otvorio pregovore s Marokom o sporazumu o zaštiti geografskih oznaka, a stranke se nadaju zaključiti sporazum do 2014.

4. Arapsko proljeće i razvoj novog pogleda na trgovinu

4.1 Arapsko proljeće oživjelo je napore Europske Unije da preradi svoju ulogu u regiji kroz temeljito preispitivanje svojih postupaka, instrumenta i odnosa. EU je usvojio nove instrumente za pružanje, putem uravnotežene i postepene liberalizacije trgovine, brzog i usklađenog odgovora za uspostavljanje područja mira i blagostanja na Mediteranu.

4.2 U svibnju 2012. godine, Komisija je objavila plan za provedbu politike EU-a prema mediteranskim partnerima u okviru nove Europske politike susjedstva.

4.3 Promicanje trgovinskih odnosa s mediteranskim partnerima, a posebice s Marokom, postalo je važan cilj EU-a u ovoj novoj strategiji koja nastoji nadvladati politički i gospodarski kontekst prepun nedoumica.

4.4 Dana 1. ožujka 2013. EU je započeo službeni postupak pregovora s Marokom o ambicioznom Detaljnom i sveobuhvatnom sporazumu o slobodnoj trgovini. Cilj je, kao što to pokazuju slični sporazumi o kojima je EU pregovarao (no koji još nisu dovršeni) sa susjedima iz istočnog partnerstva, poglavito s Ukrajinom, Gruzijom i Moldavijom, „prijeći granice” kako bi se postigla veća regulatorna dosljednost između EU-a i pojedinih susjednih država. Cilj je proširiti tradicionalna pitanja vezana za trgovinu te obraditi bitne teme za opće poboljšanje poslovne klime (zaštita ulaganja, javna nabava, usluge, itd.), približiti Maroko pravilima europskog unutarnjeg tržišta i otvoriti posebna pitanja marginalizirana u prethodnim pregovorima (intelektualno vlasništvo, sanitarne i fitosanitarne mjere, itd.)

Europska komisija prepoznala je važnost poglavlja o društvenoj i ekološkoj održivosti u novom sporazumu, slijedeći primjer svih trgovinskih sporazuma koje je EU u posljednje vrijeme zaključio. EGSO je također usvojio brojna mišljenja u kojima poziva EU da društvena i ekološka razmatranja također budu prioriteti u pregovorima o sporazumima o slobodnoj trgovini.

5. Trgovinski aspekti održivog razvoja – Pregovori o Temeljnem i sveobuhvatnom sporazumu o slobodnoj trgovini (DCFTA) između EU-a i Maroka

5.1 Posljednja etapa odnosa između EU-a i Maroka bit će određena otvaranjem pregovora o DCFTA-i. Nakon što dođe do ukidanja tarifa za poljoprivredne i industrijske proizvode, glavni će cilj biti poboljšati poslovnu klimu i približiti marokansko zakonodavstvo pravnoj stečevini EU-a⁽³⁾. Ovaj bilateralni ugovor iznimno je važan budući da će služiti kao model za slične sporazume između EU-a i nekih od najvažnijih partnera na južnom Mediteranu.

5.2 Europska komisija odlučila je uključiti u pregovore posebno poglavlje o održivom razvoju. Ustvari, EU je od konzultantske kuće ECORYS naručio studiju učinka za poglavlje o „održivom razvoju”⁽⁴⁾ sporazuma.

5.3 Studija se bavi ključnim pitanjima kojima EGSO želi konstruktivno doprinijeti, kako bi oba pregovaračka partnera osigurala da trgovina bude u službi održivog razvoja. U nastavku se iznose ključni aspekti koje, prema mišljenju EGSO-a, EU i Maroko moraju uzeti u obzir kako bi se produbljivanje njihovih trgovinskih odnosa ostvarilo u skladu s gospodarskim, društvenim i ekološkim razvojem.

Gospodarski razvoj

5.4 Marokanski trgovinski deficit s EU-om porastao je posljednjih godina, djelomično kao posljedica sporazuma o liberalizaciji trgovine, te je rezultirao određenim marokanskim skepticizmom o „prilikama” koje nudi novi sporazum. Prethodno iskustvo, iz sporazuma sa SAD-om i Turskom, povećava oprez i zabrinutost zbog prekomjerne ovisnosti o uvozu. Jedan od najvažnijih sektora poput poljoprivrede pokazuje sve veću ovisnost Maroka o uvozu sirovina poput mlijeka i žitarica, što potkopava prehrambeni suverenitet zemlje. Trgovinska strategija obje stranke mora promicati **diversifikaciju proizvodnje**.

5.5 Europski sektor i dalje poziva na veću zaštitu ulaganja kako bi se osigurala potrebna **pravna sigurnost** te tako olakšala izravna strana ulaganja. Napredak ostvaren posljednjih godina treba dovesti do daljnjih promjena marokanskog zakonodavstva. Europske tvrtke i dalje biraju Maroko kao odredište za premještanje određenih faza proizvodnje izvan vlastitih teritorija. Automobilaska, zrakoplovna i elektronička industrija bile su pioniri, ali transparentna regulacija i novi oblici suradnje s domaćim poduzećima mogu stvoriti nove prilike.

5.6 EU prepoznaje velik potencijal za svoje tvrtke da iskoriste nove mogućnosti u uslužnom i financijskom sektoru. Sa svoje strane, Maroko želi više fondova EU-a kako bi se olakšao složeni postupak usklađivanja zakonodavstva.

5.7 Gospodarske blagodati slobodne trgovine s Marokom često su bile usmjerene na određene sektore ili područja zemlje, doprinoseći tako marginaliziranju najugroženijih područja. Studije učinka moraju prvenstveno analizirati prednosti i rizike za **lokalne i regionalne zajednice**.

Društveni razvoj

5.8 Novi trgovinski zamah ne smije dovesti do gubitka radničkih prava. Sindikalna prava moraju se osnažiti te se moraju postaviti temelji za stvaranje **dostojanstvenog i kvalitetnog zapošljavanja, u skladu s parametrima Međunarodne organizacije rada (ILO)**. Jedna od tradicionalnih slabosti u trgovinskim odnosima između EU-a i Maroka bila je nedostatak stvaranja radnih mjesta.

5.9 EU i Maroko moraju **ulagati u osposobljavanje** kako bi od novih mogućnosti korist mogli imati i nisko kvalificirani radnici, radnici iz ugroženih područja, mladi i žene. Promicanje poduzetnika, jačanje zadruga i razvoj malih i srednjih poduzeća mora biti stup nove strategije osposobljavanja. Treba promicati inicijative socijalne ekonomije.

⁽³⁾ Predviđeno je da 2015. godine Maroko predstavi plan konvergencije zakonodavstva s pravnom stečevinom EU-a.

⁽⁴⁾ Trade sustainability impact assessment (TSIAs) in support of negotiations of DCFTAs between the EU and the kingdom of Morocco and the Republic of Tunisia (Procjena učinka održivosti trgovine u svrhu potpore pregovorima o DCFTA-i između EU-a i Kraljevine Maroko te Republike Tunisa).

5.10 **Partnerstvo za mobilnost** između Maroka i EU-a ⁽⁵⁾ rezultat je napornog rada obiju strana kako bi se olakšalo slobodno kretanje ljudi i upravljalo migracijskim tokovima. EGSO pozdravlja obvezu koju su EU i Maroko preuzeli o davanju veće uloge organizacijama civilnog društva u praćenju različitih elemenata koje su stranke dogovorile.

5.11 Spomenuto partnerstvo treba pridonijeti poboljšanju akademske razmjene, prijenosu znanja proizašlih iz istraživanja i promicanju kulturnih i turističkih tokova. Odljev mozgova očit je problem koji mora biti predmet posebnih odredbi.

5.12 Financijska potpora EU-a za olakšavanje zakonodavne konvergencije mora pogodovati praktičnoj primjeni zakonodavstva u korist **ravnopravnosti spolova i temeljnih prava**. Nije dovoljno proširiti zakonodavstvo za jačanje položaja žena; na terenu se redovno treba vidjeti napredak i treba podržati rad civilnoga društva.

Ekološki razvoj

5.13 **Očuvanje prirodnih resursa i biološke raznolikosti** nisu u suprotnosti s većim trgovinskim rastom. Liberalizacija trgovine ne smije dovesti do porasta djelatnosti s potencijalno negativnim utjecajem na okoliš. EU i Maroko moraju dati prioritet postepenom usklađivanju, s određenim vremenskim rokovima, o pitanjima zaštite okoliša, unatoč mogućem financijskom trošku proizašlom iz usklađivanja propisa za sanitarnu i fitosanitarnu zaštitu, upravljanje industrijskim otpadom i zagađenje voda.

5.14 Procjene učinka održivosti trgovine koje EU provodi o trgovinskim odnosima s Marokom i dalje ne ispunjavaju veliku prazninu u tim sporazumima; **detaljno praćenje** njihovog utjecaja na okoliš kako dolazi do napretka u liberalizaciji trgovine. Zbog toga je neophodno osigurati instrumente za civilna društva EU-a i Maroka kako bi podržala svoje vlasti u teškoj zadaći da se gospodarski rast i jačanje trgovine provode bez štetnih posljedica na nužnu zaštitu okoliša.

5.15 Pregovori o **sporazumu o ribarstvu** između EU-a i Maroka ⁽⁶⁾ ilustriraju potrebu da bilo koja trgovinska inicijativa mora uključivati i poštovanje ljudskih prava, održivost okoliša i korist pogođenim lokalnim zajednicama. Legitimnost ovih sporazuma moguća je samo ako ih prate mjere koje osiguravaju njihovu održivost.

6. Pitanje poljoprivrede: prijetnja ili prilika?

6.1 Poljoprivredni sektor važan je element marokanske društveno-gospodarske strukture. U 2012. godini predstavljao je 15 % BDP-a te je i dalje najveći poslodavac u zemlji, s 43 % radne snage i 78 % radnih mjesta u ruralnim područjima. Prosječna plaća u Maroku iznosi EUR 0,55-0,65/sat ⁽⁷⁾, sezonski radnici ne uživaju puna radnička prava, a dječji rad i dalje je prisutan na marokanskim imanjima. Stočarski sektor također je važan za agrarnu ekonomiju Maroka i predstavlja 30 % poljoprivredne dodane vrijednosti i 20 % ruralne radne snage.

6.2 Nadalje, prehrambena industrija ima stratešku ulogu u marokanskom gospodarstvu. Sektor broji 1.700 poduzeća, što je četvrtina ukupne industrijske proizvodnje u zemlji.

7. Poljoprivredni sporazum između EU-a i Maroka

7.1 Snažne poljoprivredne veze između EU-a i Maroka započele su potpisivanjem Euro-mediteranskog sporazuma o pridruživanju između Europskih zajednica i Maroka 26. veljače 1996. i njegovim izmjenama s novim sporazumima. Posljednja etapa dovršena je 2012. novim poljoprivrednim sporazumom, za koji je glasovala većina u Europskom parlamentu.

7.2 Usredotočimo li se samo na poljoprivredni sporazum, odnosi između dviju država bili su teški, posebno s državama južne Europe, što je posljedica konkurencije u sektoru voća i povrća, poglavito zbog sporova oko prekoračenja kvota i povremenih navodnih nepravilnosti u ulaznim cijenama marokanskih rajčica, glavnom proizvodu sporazuma.

⁽⁵⁾ U Bruxellesu je 3. lipnja 2013. potpisana Zajednička izjava o uspostavi Partnerstva za mobilnost između Kraljevine Maroka, Europske unije i njezinih država članica.

⁽⁶⁾ Dana 24. srpnja Europska komisija i Kraljevina Maroko sklopili su novi sporazum o ribarstvu koji bi trebao okončati 18-mjesečnu paralizu europske ribarske flote u marokanskim ribolovnim zonama. Europski parlament morat će usvojiti ili odbiti sporazum, kako bi se osigurala njegova ekološka održivost.

⁽⁷⁾ Izvor: Marokanska nacionalna federacija za poljoprivredni sektor (UMT).

7.3 EGSO smatra da bi u poljoprivredni sporazum između EU-a i Maroka trebalo uključiti kriterije i odredbe za omogućavanje provjere učinka otvaranja trgovine za obje strane, posebice učinka na okoliš i prava radnika.

8. Plan za zeleni Maroko (Plan Maroc Vert – PMV)

8.1 Okvir poljoprivrednog sporazuma zatvaraju dvije usko povezane buduće akcije: Plan za zeleni Maroko (PMV) i takozvani „Napredni status“.

8.2 PMV 2020. ima za cilj povećati dodanu vrijednost poljoprivrednog bruto domaćeg proizvoda i učetverostručiti proizvodnju maslinovog ulja do 2020. na 340 000 tona, dok se proizvodnja agruma treba povećati s 1,5 na 3,7 milijuna tona, a proizvodnja voća i povrća s trenutanih 4,45 milijuna tona na 10 milijuna tona. Istovremeno, sveukupnih 5,3 milijuna hektara za uzgoj žitarica smanjit će se na 4,2 milijuna hektara. Marokanska vlada tvrdi da namjerava povećati produktivnost iako će strana ulaganja ići u sektor voća i povrća. Shodno tome, marokanski glavni prioritet je poboljšanje trgovinske bilance te zbog toga mora podupirati izvozni sektor.

9. Napredni status

9.1 Komisija je 17. travnja 2013. objavila Zajednički prijedlog odluke Vijeća za provedbu akcijskog plana EU-Maroko za postizanje naprednog statusa (2013.—2017.), u kojem se jasno, kao prva mjera, navodi: „Modernizacija i izgradnja kapaciteta u poljoprivredi radi liberalizacije trgovine, u skladu s perspektivama Plana za zeleni Maroko (Plan Maroc Vert – PMV)“.

9.2 Mjere za poboljšanje poljoprivrede sadržane u planu za postizanje naprednog statusa već imaju koristi od fondova EU-a koja izravno i isključivo idu za pomoć drugom stupu Plana za zeleni Maroko. Posljednjih deset godina EU je Maroku dodijelio 1,33 milijarde EUR iz fondova za razvoj. Između 2011. i 2013. predviđeno je još 565 milijuna EUR, uključujući 70 milijuna EUR kroz program potpore politikama poljoprivrednog sektora Maroka (PAPSA), te 60 milijuna EUR za drugi program. Dio potpore EU-a koristi se za razvoj mediteranske arborikulture, osobito maslinika.

10. Prehrambena sigurnost

10.1 Te mjere za razvoj marokanske agrarne ekonomije nedvojbeno će doprinijeti ispunjenju ciljeva prvog stupa PMV-a: porast izvoza voća i povrća prvenstveno iz navodnjavanja. S razlogom rezultati modela iz procjena učinka koje je 17. listopada 2013. objavio Ecorys predviđaju moguću ekspanziju sektora voća i povrća i biljnih proizvoda zahvaljujući DCFTA-i.

10.2 Hvalevrijedni naponi koji Maroko čini ne bi li poboljšao poljoprivrednu učinkovitost nailaze na problem nedostatka obradivog zemljišta. Proizvodnja žitarica zauzima 65 % poljoprivrednog zemljišta, nakon čega slijede voćnjaci (agrumi i masline) s 11 %; industrijsko bilje (šećerna repa i šećerna trska) s 4 % te mahunarke s 4 % i ostalo voće (rajčice, jagode, dinje, itd.) s 3 %. Voće i povrće čini okosnicu marokanskog izvoza.

10.3 Važna je i otežavajuća okolnost za razvoj drugog stupa PMV-a: samo 12 % zemljišta iskorištena je poljoprivredna površina, velikim dijelom bez navodnjavanja. Mala obiteljska poljoprivredna gospodarstva manja od 5 hektara dominiraju poljoprivrednim krajobrazom (više od 70 % ukupnog broja marokanskih gospodarstava zauzima manje od trećine poljoprivrednog zemljišta Maroka).

10.4 Prijelaz s poljoprivrede utemeljene na uzgoju žitarica na intenzivnu poljoprivredu u Maroku pogoršava salinizaciju – koja nama na sjevernoj obali Mediterana, štoviše, nije strana – i koja pogađa 5 % površine zemlje. EU mora pomoći da se postigne ravnoteža između dva stupa PMV-a i podupirati poljoprivredni sektor prilagođen malim posjednicima, budući da je trenutno potpuno neuravnotežen u korist izvozne poljoprivrede, koja u velikoj mjeri isključuje većinu marokanskih proizvođača. Sljedeći pilot-projekti „ENPARD“ u Maroku mogli bi i njima otvoriti nove prilike.

11. Uloga civilnog društva

11.1 Reforme, sloboda udruživanja i civilno društvo

11.1.1 U slučaju nekih država regije sloboda udruživanja, u više ili manje konsolidiranom obliku, nije postojala prije demokratskih promjena u toku. Ali, u Maroku su već i prije najnovijih reformi postojale nezavisne udruge radnika, poslodavaca i druge udruge civilnog društva. Te udruge uživale su slobodu djelovanja, iako su bile podvrgnute određenim ograničenjima i restrikcijama od strane političkih vlasti.

11.1.2 Reforme koje su provedene posljednjih godina poboljšale su situaciju, zbog čega se politička liberalizacija Maroka često predstavlja kao model koji bi trebale slijediti druge arapske zemlje. Međutim, i dalje je u mnogim područjima moguće poboljšanje.

11.1.3 Organizacije civilnog društva proživljavaju fazu procvata, iako se mnogi aktivisti žale na postojanje administrativnih prepreka, posebno u postupku registracije udruga.

11.1.4 Među institucionalnim instrumentima usvojenim u sklopu političke reforme treba spomenuti osnivanje Gospodarskog i socijalnog vijeća Maroka u veljači 2011. (sad Gospodarsko, socijalno i ekološko vijeće), kao tijela za savjetovanje i vrednovanje Vlade, Zastupničkog doma i Doma vijećnika s obzirom na usmjeravanje gospodarske i ekološke politike te politike strukovnog osposobljavanja. Marokansko je vijeće odgovorno i za promicanje i jačanje veza s gospodarskim i socijalnim dionicima.

11.1.5 Postoji i niz udruga koje nisu zastupljene u marokanskom vijeću, ali koje su se iskazale u zaštiti ženskih prava i ljudskih prava u cjelini ili u borbi protiv korupcije.

11.1.6 Ostala savjetodavna tijela uređena ustavom uključuju Nacionalno vijeće za ljudska prava, Središnji promatrački centar za suzbijanje korupcije, Vijeće mladih, Vijeće marokanske zajednice u inozemstvu, Vijeće za konkurenciju i Vijeće za sigurnost. Tek se trebaju uspostaviti vijeća za pravdu, obitelj, jednakost te nacionalno vijeće marokanskih jezika i kulture.

11.2 *Sudjelovanje europskog i marokanskog civilnog društva u sporazumima između EU-a i Maroka*

11.2.1 Kao što se navodi u prethodnom mišljenju EGSO-a o Maroku⁽⁸⁾, pregovori o Sporazumu o pridruživanju provedeni su bez dostatnog prethodnog savjetovanja s gospodarskim i socijalnim organizacijama.

11.2.2 Sporazum o pridruživanju koji je na snazi ne uspostavlja konkretan mehanizam za sudjelovanje civilnog društva u praćenju i razvoju sporazuma.

11.2.3 U članku 85. Sporazuma o pridruživanju zahtijeva se da Vijeće za pridruživanje poduzme mjere kako bi se olakšala suradnja između Europskog gospodarskog i socijalnog odbora i odgovarajuće marokanske institucije.

11.2.4 S obzirom na to da je marokansko Gospodarsko, socijalno i ekološko vijeće već uspostavljeno i da blisko surađuje s EGSO-om EU-a, dvije bi institucije trebale pozvati Vijeće za pridruživanje da uspostavi zajednički savjetodavni odbor, koji bi mogao podnositi izvješća i zahtjeve Vijeću za pridruživanje i Odboru za pridruživanje.

11.2.5 Zajednički savjetodavni odbor sastojao bi se od šest predstavnika marokanskog Gospodarskog, socijalnog i ekološkog vijeća i šest predstavnika EU-ovog EGSO-a, koji bi se sastajali dvaput godišnje, a mjesta sastanka izmjenjivala bi se između Maroka i EU-a.

11.2.6 Također bi bilo prikladno ustanoviti druge mehanizme kao dopunu sudjelovanju u odnosima između EU-a i Maroka, primjerice u području socijalnog dijaloga između poslodavaca i radnika.

U Bruxellesu 26. veljače 2014.

Predsjednik
Europskog gospodarskog i socijalnog odbora
Henri MALOSSE

⁽⁸⁾ Mišljenje CES264/2010, izvjestiteljica: Margarita López Almendáriz.

III.

(Pripremni akti)

EUROPSKI GOSPODARSKI I SOCIJALNI ODBOR

496. PLENARNO ZASJEDANJE EGSO-A ODRŽANO 26. I 27. VELJAČE 2014.

Mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora o „Prijedlogu Direktive Vijeća o izmjeni Direktive 2006/112/EZ o zajedničkom sustavu poreza na dodanu vrijednost s obzirom na standardnu prijavu PDV-a”

COM(2013) 721 final – 2013/0343 (CNS)

(2014/C 214/04)

Izvjestitelj: **Viliam PÁLENÍK**

Dana 8. studenog 2013., sukladno članku 113. Ugovora o funkcioniranju Europske unije, Vijeće je odlučilo savjetovati se s Europskim gospodarskim i socijalnim odborom o

Prijedlogu Direktive Vijeća o izmjeni Direktive 2006/112/EZ o zajedničkom sustavu poreza na dodanu vrijednost s obzirom na standardnu prijavu PDV-a

COM(2013) 721 final – 2013/0343 (CNS).

Stručna skupina za ekonomsku i monetarnu uniju te ekonomsku i socijalnu koheziju, odgovorna za pripremu rada Odbora o toj temi, usvojila je mišljenje 13. veljače 2014.

Europski gospodarski i socijalni odbor usvojio je mišljenje na 496. plenarnom zasjedanju održanom 26. i 27. veljače 2014. (sastanak od 26. veljače), sa 130 glasova za, 1 protiv i 5 suzdržanih.

1. Zaključci i preporuke

1.1 EGSO pozdravlja uvođenje standardne prijave PDV-a. Riječ je o novom instrumentu kojim bi se, uz odgovarajuću provedbu, moglo smanjiti birokraciju za poduzeća u EU-u i tako bolje iskoristiti potencijal jedinstvenog tržišta te poboljšati učinkovitost naplaćivanja poreza i suzbijanja poreznih prevara. U isto vrijeme, Odbor poziva Komisiju da ne posustaje u svojim nastojanjima u pogledu provedbe.

1.2 EGSO podupire maksimalnu standardizaciju načina i oblika podnošenja prijave PDV-a koja će smanjiti birokraciju, posebno u slučaju poduzeća s međunarodnim poslovanjem, što će ih učiniti konkurentnijim. Ograničavanje remećenja tržišnog natjecanja spriječit će gubitak radnih mjesta. Ovaj je prijedlog, međutim, tek prvi, mali korak prema prevladavanju mnogih razlika u propisima i formalnostima država članica u vezi s PDV-om. Treba pažljivo procijeniti troškove i koristi od izmjene sheme za prijavu PDV-a (i internih postupaka) za poduzeća, posebice malih i srednjih.

1.3 Kada je riječ o prijedlogu najavljenom u Komisijinom radnom dokumentu pod naslovom „Prema konačnom sustavu PDV-a”, EGSO naglašava da mnoge razlike u propisima i formalnostima država članica u vezi s PDV-om proizlaze iz različitih mogućnosti predviđenih u direktivi o PDV-u. EGSO pozdravlja izneseni prijedlog koji predstavlja prvi i krajnje potrebni korak prema učinkovitijem suzbijanju porezne prevare i utaje te smanjenju birokracije povezane s provedbom direktive. U postupku izrade konačnog sustava PDV-a treba voditi računa o utjecaju na sustave prijave i izmjenama internih postupaka (što izaziva dodatne troškove za poduzeća i vlasti).

1.4 EGSO podupire inicijativu Komisije u pogledu utvrđivanja tehničkih pojedinosti, postupaka i definicija te načina elektroničkog podnošenja standardne prijave PDV-a. Međutim, izražava zabrinutost zbog toga što se postupak komitologije također pokušao iskoristiti za utvrđivanje načela za ispravke prijave. Stoga predlaže da pojedinosti o tome budu sadržane u završnoj verziji direktive.

1.5 EGSO poziva Komisiju da bolje objasni pojedine aspekte prijedloga, posebice mogućnost država članica da privremeno ubiru PDV uz produljenje razdoblja za prijavu PDV-a na tromjesečje za mikropoduzeća čiji je godišnji promet manji od 2.000.000 eura te snižavanje kriterija u vezi s administrativnim kapacitetom državnih poreznih uprava koje će iz toga proizaći.

1.6 EGSO podržava načelo „samo jednom” kojim bi se osiguralo da poduzeća nacionalnim vlastima dostavljaju određene informacije samo jednom. Podatke bi trebalo prikupljati na način da ih nacionalne vlasti mogu koristiti kako za provjeru (sprječavanje porezne prevare i utaje) tako i u statističke svrhe. Time bi se izbjegla dvostruka obveza poduzeća da ispunjavaju brojne obrasce i prijave PDV-a.

1.7 EGSO državama članicama preporučuje bolju primjenu mehanizama zbog boljeg funkcioniranja poslovnog okruženja, posebno tako da osiguraju dospijee poreza tek nakon što kupac plati račun – čime bi se izbjegla situacija da pošteni poduzeća ustvari pozajmljuju državi – i održavanje primjerenih rokova za povrat prekomjernih poreznih odbitaka. EGSO smatra da uvođenje takvih mehanizama ne bi trebalo podrazumijevati dodatnu birokraciju.

1.8 EGSO smatra apsolutno neophodnim da se Komisija pozabavi i pitanjem učinkovite standardizacije vremenskih okvira i rokova za čitav spektar plaćanja povezanih s PDV-om (obročna otplata, plaćanje poreza, povrat uplaćenih viškova) i ispravicima poreznih prijava kako bi se u potpunosti ispunili ciljevi prijedloga.

2. Kontekst

2.1 Smanjivanje birokracije prvenstveno u korist MSP-ova važno je pitanje, prije svega zbog toga što dopušta poduzećima da se usredotoče na samo poslovanje. EGSO pozdravlja prijedlog direktive koji za cilj ima povećati međunarodnu konkurentnost poduzeća iz EU-a i poboljšati funkcioniranje jedinstvenog tržišta. Dobrobiti ovoga za poslovanje poduzeća mogu se naknadno odraziti u dobitima od naplaćivanja poreza, javnim i nacionalnim proračunima, financiranju socijalne kohezije, većoj pristupačnosti javnih usluga i učinkovitijoj javnoj upravi. Očekuje se da će njegov ukupni učinak biti od koristi kako prosječnom građaninu EU-a tako i MSP-ovima.

2.2 Kako se navodi u prijedlogu Komisije, porez na dodanu vrijednost (PDV) predstavlja oko 21 % nacionalnih poreznih prihoda, što ga čini važnim izvorom prihoda za proračune država članica. Međutim, Komisija procjenjuje da svake godine oko 12 % potencijalnih primitaka od PDV-a ostaje nenaplaćeno. Stoga je od vitalnog značaja da se EU i države članice potrudu uspostaviti učinkovitiju naplatu PDV-a i borbu protiv porezne prevare i utaje, istovremeno podržavajući sve inicijative koje mogu pomoći očuvanju radnih mjesta.

2.3 Ovaj prijedlog direktive, čiji je cilj uvođenje standardne prijave PDV-a, mogao bi, uz odgovarajuću provedbu, poboljšati učinkovitost naplaćivanja poreza i suzbijanja porezne prevare. Može doprinijeti i rješavanju poteškoća s kojima se susreću poduzeća koja izvoze unutar jedinstvenog tržišta EU-a.

2.4 Usklađenost prijava PDV-a trenutno je minimalna, a države članice uzimaju u obzir vlastite specifičnosti prilikom odlučivanja o onom što bi trebalo biti uključeno u prijave. Trenutni način funkcioniranja sustava za prijavu PDV-a, za poduzeća s međunarodnim poslovanjem predstavlja povećane troškove i to zbog složene birokracije i obrazaca za prijavu na različitim jezicima. EGSO zagovara maksimalnu usklađenost u načinu podnošenja prijava PDV-a.

2.5 Cilj ovog prijedloga je uvođenje standardne prijave PDV-a kako bi se poduzećima olakšalo poslovanje i smanjilo birokraciju. Poduzeća su podržala ovu ideju, a naročito MSP-ovi, koji traže da ih se oslobodi od tako učestalih podnošenja prijava. Prema procjenama PwC-a⁽¹⁾, smanjenje birokracije i uvođenje obvezne standarde prijave PDV-a za sve države članice značilo bi neto uštedu od 17,2 milijardi eura.

⁽¹⁾ PwC (2013.): Studija o izvedivosti i učinku zajedničkog standarda prijave PDV-a u EU-u

2.6 Iako usklađivanje prijave PDV-a znači uštede za poduzeća, ono za nacionalne porezne uprave znači dodatno jednokratno ulaganje. Prema studiji PwC-a (2013.), troškovi poreznih uprava za nabavu informatičke opreme potrebne za provedbu standardne prijave PDV-a iznosili bi oko 800 milijuna do 1 milijardu eura. U srednjoročnom i dugoročnom pogledu, ti troškovi trebali bi se nadoknaditi dobitima od učinkovite naplate poreza i suzbijanja porezne prevare i utaje. Istodobno treba naglasiti da će provedba ovog prijedloga izazvati dodatne troškove za porezne obveznike (mijenjanje softvera za računovodstvo).

3. Opće napomene

3.1 EGSO pozdravlja prijedlog direktive Vijeća o uvođenju standardne prijave PDV-a. To bi poboljšalo poslovno okruženje na jedinstvenom tržištu EU-a i to smanjivanjem birokracije i jednostavnijim podnošenjem prijave PDV-a u različitim zemljama. Postojanje jednakih obrazaca za prijavu PDV-a u svakoj državi, olakšat će poreznim obveznicima poslovanje na više tržišta te doprinijeti većoj konkurentnosti jedinstvenog tržišta.

3.2 EGSO smatra da je ovo ispravan korak u nastojanjima da se spriječi narušavanje tržišnog natjecanja, da se sačuvaju radna mjesta i poboljšaju mehanizmi kontrole kada porezne uprave razmjenjuju podatke međusobno ili sa poduzećima. Uvođenjem standardne prijave PDV-a ovo će postati izvedivo. Zahtijevanje dodatnih informacija – pored onih navedenih u prijedlogu – trebalo bi biti moguće isključivo kada su te informacije neophodne za poreznu inspekciju i suzbijanje porezne prevare i utaje.

3.3 Valja spomenuti da je predložena preinaka ustvari složena promjena koja će utjecati ne samo na porezne obveznike već i na porezne uprave u svim državama članicama i zahtijevat će suštinsku i sadržajnu promjenu prijave PDV-a, naročito s obzirom na elektroničko podnošenje prijave. EGSO posebno želi ukazati na prijedlog pod naslovom „Prema konačnom sustavu PDV-a” te naglasiti Komisiji kako je potrebno uzeti u obzir njegove ciljeve i to naročito u provedbi ovog prijedloga, radi izbjegavanja radikalnih promjena u aspektima povezanim s jedinstvenom prijavom PDV-a.

3.4 EGSO ističe da postoji mogućnost da se u nekim slučajevima pojave poteškoće u uključivanju standardne prijave PDV-a u sustave poreznih uprava, ukoliko su ovlaštenja za određivanje tehničkih pojedinosti dodijeljena Komisiji, budući da se za prikupljanje i obradu poreznih prijava koriste različiti sustavi. EGSO podržava one dijelove predloženog članka 255.a Komisijine direktive koji Komisiji daju sljedeće ovlasti: određivanje tehničkih pojedinosti (točka (a)), utvrđivanje definicija i postupaka (točka (b)) i elektroničke metode sigurnosti (točka (d)). EGSO također ukazuje na mogućnost korištenja nezakonodavnih mjera poput dobrovoljnog pristupa ili primjera najboljih praksi, u svrhu postizanja ciljeva prijedloga. Ukoliko se Komisiji daju ovlasti, EGSO bi želio da se s njime savjetuje prilikom utvrđivanja pojedinosti iz članka 255.a kako bi mogao zauzeti stav.

3.5 Standardna prijava PDV-a omogućit će državama članicama brzu razmjenu podataka i može biti korisna za suzbijanje poreznih prevara. Može također doprinijeti većoj učinkovitosti naplate poreza i konsolidacije proračuna.

3.6 EGSO pozdravlja podnošenje prijave elektroničkim putem (e-prijave) ali ističe moguće komplikacije za pojedine države članice kada je riječ o pojednostavljivanju prikupljanja i obrade podataka iz prijave PDV-a i predloženoj standardnoj prijavi PDV-a. Za određena poduzeća ovo može značiti i veće troškove, zbog čega bi trebala postojati mogućnost podnošenja prijave na papiru, ukoliko to ne bi otežalo sprečavanje poreznih utaja i prevara.

4. Posebne napomene

4.1 Poduzeća čiji je godišnji promet manji od 2.000.000 eura ili protuvrijednosti u nacionalnoj valuti mogu podnositi tromjesečne prijave PDV-a. EGSO smatra da je ovaj prag previsok za pojedine države članice te predlaže mogućnost njegovog smanjivanja kako bi države članice mogle uzeti u obzir osobitosti svojih poslovnih okruženja. U pogledu predloženih izmjena članka 206., dopuštanje tromjesečnih prijava moglo bi u nekim državama naškoditi novčanim tokovima u javnim proračunima. EGSO stoga predlaže da Komisija zadrži mogućnost obročnog plaćanja PDV-a čime bi se nadoknadio potencijalni manjak prihoda od PDV-a izazvan produljenjem poreznog razdoblja za veliki broj poreznih obveznika.

4.2 EGSO se zalaže za standardizaciju osnovnih podataka u prijavama i pozdravlja dodavanje polja za porezne odbitke već postojećim podacima. Odbor pozdravlja nastojanja Komisije da se izbjegne povećanje birokracije uslijed provedbe prijedloga, kada se primjenjuje samo obvezni dio standardne prijave PDV-a (sukladno članku 250.). EGSO poziva Komisiju da obveže države članice da dopuste ispunjavanje jedinstvene prijave PDV-a na bilo kojem jeziku Unije, što bi smanjilo birokraciju.

4.3 EGSO podupire uvođenje standardne prijave PDV-a koja bi imala jednaki oblik za sve države članice. EGSO zato predlaže da se standardna prijava PDV-a sastoji od dva dijela kako bi države članice mogle odlučiti hoće li koristiti samo obvezni dio, sukladno članku 250. prijedloga direktive, ili će zahtijevati dopunjavanje određenih podataka, sukladno članku 251. Istovremeno je od vitalnog značaja omogućiti poreznim upravama da zahtijevaju dodatne podatke, u slučajevima kada oni mogu doprinijeti učinkovitijem suzbijanju porezne utaje i prevare. Mogućnost zahtijevanja dodatnih podataka na unaprijed utvrđeno ograničeno razdoblje temeljila bi se na zahtjevu predanom odboru Komisije osnovanom u tu svrhu. EGSO smatra da bi ti podaci trebali sačinjavati dodatni dio standardne prijave PDV-a kako bi obvezni (članak 250.) i neobvezni dio (članak 251.) imali standardni oblik, čak i u slučaju iznimke kada se od poreznog obveznika zahtijevaju dodatni podaci.

4.4 EGSO pozdravlja prijedlog da se birokracija za poduzeća smanji tako što poduzeća neće imati obvezu dostavljati porezne podatke dvaput, što će biti posljedica poništenja članka 261. direktive. EGSO poziva Komisiju na širenje primjera najboljih praksi kako bi se potaklo države članice na učinkovito prikupljanje i razmjenu podataka.

4.5 Kada izmijenjena direktiva o standardnoj prijavi PDV-a bude primijenjena u svom konačnom obliku, poreznim obveznicima treba dati dovoljno vremena da se upoznaju s novim oblikom porezne prijave. EGSO smatra da je standardna prijava PDV-a vrlo značajna i stoga je nužno postići odgovarajuću ravnotežu između konačnog oblika direktive i brzine njezine provedbe. Imajući to na umu, Odbor se zalaže za ambiciozniji rok početka provedbe. U isto vrijeme, Odbor poziva porezne uprave država članica da daju što veću podršku poreznim obveznicima prilikom njihovog upoznavanja s različitim elementima direktive, npr. nudeći pripreme tečajeva na internetu.

4.6 Treba naglasiti kako u državama članicama postoje brojne važeće zakonske odredbe (rokovi, propisi itd.) za prijavu PDV-a koje ovaj prijedlog ne uzima dovoljno u obzir. Isto tako, prijedlog direktive ne odražava dovoljno jasno činjenicu da 1) države članice posjeduju sustave – povezane sa strukturom porezne prijave – za analizu rizika, odabir poduzeća za poreznu inspekciju i razotkrivanje poreznih prevara i 2) da je struktura nacionalnih poreznih prijava prilagođena nacionalnim okolnostima. EGSO poziva Komisiju da državama članicama najjasnije poruči da svaka od njih treba dati sve od sebe kako bi se poboljšalo prikupljanje i razmjena podataka između nacionalnih tijela vlasti (carinske vlasti, instituti za statistiku itd.).

4.7 EGSO podržava načelo „samo jednom” kojim bi se osiguralo da poduzeća iste podatke dostavljaju samo jednom. Detaljni podaci mogu se prikupljati u posebnim opravdanim slučajevima kako bi se mogle izvršiti neophodne provjere za suzbijanje porezne utaje i prevare. Prijedlog omogućava zahtijevanje podataka koji će osigurati da se inspekcija izvrši na najbolji mogući način. Trebalo bi također omogućiti korištenje prikupljenih podataka u statističke svrhe, time izbjegavajući da poduzeća trebaju dostavljati iste podatke različitim tijelima, u različitim dokumentima i oblicima.

4.8 Prema mišljenju EGSO-a, moglo bi se pridonijeti poboljšanju djelovanja jedinstvenog tržišta EU-a kada bi porezne uprave izvršavale povrat PDV-a u odgovarajućim vremenskim razmacima, istovremeno održavajući borbu protiv porezne utaje i prevare na prikladnoj razini. Sličan učinak mogao bi se postići i na MSP-ove putem učinkovitije provedbe pravila o dospijecu poreza tek nakon plaćanja računa. To bi spriječilo nepoželjnu pojavu da poštena poduzeća pozajmljuju državi. Stoga EGSO poziva Komisiju da od država članica zatraži da provedu to pravilo, što bi pridonijelo transparentnom poslovanju.

4.9 Ovim prijedlogom direktive na Komisiju se prenose provedbene ovlasti u pogledu ispravaka porezne prijave. Prijedlog u isto vrijeme državama članicama daje pravo da omoguće ispravke standardne prijave PDV-a te da za njih utvrde rokove. Budući da, prema mišljenju EGSO-a, učinak komitologije na određene države članice ovdje nije sasvim jasan, sva pravila povezana s ispravicima standardne prijave PDV-a trebalo bi iznijeti u prijedlogu same direktive, dok bi za njihovu provedbu trebale biti zadužene države članice. U isto vrijeme, EGSO želi aktivno sudjelovati u izradi provedbenih akata povezanih s ovom direktivom.

Bruxelles, 26. veljače 2014.

Predsjednik
Europskog gospodarskog i socijalnog odbora
Henri MALOSSE

Mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora o „Prijedlogu uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Uredbe (EU) br. 1215/2012 o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima”

COM(2013) 554 final – 2013/0268 (COD)

(2014/C 214/05)

Izvjestitelj: **Jorge PEGADO LIZ**

Sukladno člancima 67. i 81. Ugovora o funkcioniranju Europske unije, Vijeće (25. rujna 2013.) i Europski parlament (8. listopada 2013.) odlučili su savjetovati se s Europskim gospodarskim i socijalnim odborom o

Prijedlogu Uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Uredbe (EU) br. 1215/2012 o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima

COM(2013) 554 final – 2013/0268 (COD).

Stručna skupina za jedinstveno tržište, proizvodnju i potrošnju, zadužena za pripremu rada Odbora o toj temi, usvojila je mišljenje 10. veljače 2014.

Europski gospodarski i socijalni odbor jednoglasno je usvojio mišljenje na 496. plenarnom zasjedanju održanom 26. i 27. veljače 2014. (sastanak od 26. veljače).

1. Zaključci i preporuke

1.1 Cilj prijedloga uredbe⁽¹⁾ o kojem je od EGSO-a zatraženo mišljenje jest izmjena Uredbe (EU) 1215/2012 o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima.

1.2 Cilj ovog prijedloga je dvostruk: osigurati, s jedne strane, usklađenost Sporazuma o Jedinственном sudu za patente (ili „Sporazuma o UPC-u”), potpisanog 19. veljače 2013., i statuta Suda Beneluksa, izmijenjenog 15. listopada 2012.⁽²⁾, te Uredbe Bruxelles I (preinaka); s druge strane, cilj mu je uspostaviti pravila o nadležnosti u odnosu na tuženike s prebivalištem u državi koja nije članica Europske unije.

1.3 EGSO podržava inicijativu Europskog parlamenta i Vijeća, budući da je ona neophodna za pouzdanost i pravnu sigurnost jedinstvene patentne zaštite u Europskoj uniji.

1.4 EGSO pozdravlja jednostavnost četiri nove odredbe koje bi trebale biti umetnute u Uredbu Bruxelles I, a koje smatra nužnim, primjerenim, utemeljenim i pravodobnim.

1.5 EGSO, međutim, žali što nije pravodobno zatraženo njegovo mišljenje o prijedlozima uredbi za provedbu pojačane suradnje s ciljem stvaranja jedinstvene patentne zaštite i paketa kojim se uspostavlja Jedinstveni sud za patente, imajući u vidu mišljenja koja je imao priliku donijeti o tim pitanjima.

1.6 Iako kasno, u nedostatku prethodnog savjetovanja, EGSO postavlja nekoliko pitanja koja se tiču strukture i načina rada Suda za koja smatra da bi još uvijek trebala biti pomno razmotrena. Odbor naročito

— zahtijeva da troškovi budu jasni, transparentni i primjenjivi te da ni na koji način ne dovode u opasnost pristup pravosuđu;

— preporučuje da se ukine ili znatno izmijeni članak 14. stavak 2. te

— naglašava da izabrani suci moraju imati stečenu visoku stručnu naobrazbu.

⁽¹⁾ COM(2013) 554 final.

⁽²⁾ Vidi Odluku Vijeća ministara Gospodarske unije Beneluksa od 8. prosinca 2011. kojom se uspostavlja Protokol o izmjeni Ugovora od 31. ožujka 1965. o uspostavi i statutu Suda Beneluksa M (2011) 9 i navedeni Protokol usvojen u Luksemburgu 15. listopada 2012. i objavljen u publikaciji Bulletin Benelux, godina 2012., br. 2. od 15. studenog 2012., na http://www.benelux.int/wetten/Publicatieblad/Publicatieblad_2012-2_fr.pdf. Vidi također izvorni tekst Ugovora od 31. ožujka 1965. kako je izmijenjen Protokolima od 10. lipnja 1981. i 23. studenog 1984. na <http://www.courbeneluxhof.be/fr/basisdocumenten.asp>.

2. Pozadina

2.1 Prijedlog Komisije Europskom parlamentu i Vijeću posljednja je epizoda sage „europskog patenta jedinstvenog učinka”.

2.2 Na uspostavu patenta s ujednačenom pravnom zaštitom unutar Europske unije čekalo se od šezdesetih godina. Bilo je brojnih pokušaja i neuspjeha.

2.2.1 Taj krivudav put obilježen je ipak i jednim djelomičnim uspjehom: Konvencijom iz Münchena, potpisanom 5. listopada 1973., uspostavljen je europski patent. Tom je konvencijom uspostavljen i zajednički postupak prijave europskog patenta Europskom patentnom uredu (EPO)

No pravni okvir europskog patenta ima onoliko nacionalnih sustava koliko ima zemalja koje je podnositelj prijave patenta naveo u svom zahtjevu. To objašnjava zašto države, institucije i korisnici već dugo zahtijevaju jednostavan sustav ujednačene patentne zaštite u EU-u.

2.2.2 Bilo je stoga brojnih pokušaja stvaranja patenta „Zajednice”, zatim „Europske unije”, no završili su neuspjehom. Tako, na primjer, Konvencija iz Luksemburga iz 1975. o patentu Zajednice nikada nije stupila na snagu jer sporazum između država nije postignut.

2.2.3 Tek je 2000. Europsko vijeće ponovo pokrenulo rasprave o budućem patentu Zajednice, povodom kongresa u Lisabonu koji je najavio opći program namijenjen povećanju konkurentnosti europskih poduzeća. Odmah nakon tog sastanka, Europska komisija predstavila je prijedlog uredbe čiji je cilj bilo stvaranje novog jedinstvenog patenta industrijskog vlasništva – patenta Zajednice.⁽³⁾

2.2.4 Godine 2003. države članice složile su se oko zajedničkog političkog pristupa, no do završnog dogovora ipak nije došlo, ponajviše zbog neslaganja oko pravila vezano za prijevode zahtjeva.⁽⁴⁾ Nakon opsežnog savjetovanja provedenog 2006., Komisija je u travnju 2007. objavila komunikaciju u kojoj se ponovo zauzela za zajednički patent na razini Zajednice.⁽⁵⁾ U srpnju 2008. uslijedila je komunikacija o „strategiji na području prava industrijskog vlasništva za Europu”,⁽⁶⁾ a Europska je komisija ponovo pokrenula pregovore s državama članicama.

2.2.5 U nedostatku sporazuma, te nakon odluke Vijeća od 10. ožujka 2011., Komisija je, 13. travnja 2011.,⁽⁷⁾ predložila uspostavu europskog patenta jedinstvenog učinka u okviru pojačane suradnje. Sve države članice, s izuzetkom Italije i Španjolske, prihvatile su to rješenje.⁽⁸⁾

2.3 „Patentni paket” obuhvaća dvije uredbe – Uredbu (EU)1257/2012 o provedbi pojačane suradnje na području stvaranja jedinstvene patentne zaštite i Uredbu Vijeća (EU) 1260/2012 o provedbi pojačane suradnje na području stvaranja jedinstvene patentne zaštite, s obzirom na odredbe koje se tiču prijevoda⁽⁹⁾ – i jedan Međunarodni sporazum kojima se postavljaju temelji stvaranja jedinstvene patentne zaštite u Europskoj uniji.

⁽³⁾ SL, C 337 od 28.11.2000.

⁽⁴⁾ Na sjednici Vijeća za konkurentnost u studenom 2003. gotovo je već bio postignut sporazum o neriješenim pitanjima (vidi MEMO/03/245), no zbog neslaganja oko roka za predaju prijevoda zahtjeva sporazum ipak nije postignut.

⁽⁵⁾ COM(2007) 165 final.

⁽⁶⁾ COM(2008) 465 final.

⁽⁷⁾ Odluka Vijeća 2011/167/EU o pojačanoj suradnji s ciljem stvaranja jedinstvene patentne zaštite.

⁽⁸⁾ Valja podsjetiti da su 22. ožujka 2013. Španjolska i Italija pred Sudom Europske unije pokrenule postupak za ukidanje uredbi o provedbi pojačane suradnje na području stvaranja jedinstvene patentne zaštite (C-146/13 i C-147/13), no njihova je tužba odbačena presudom Suda od 16. travnja 2013.

⁽⁹⁾ SL L 361. od 31.12.2012.

2.4 Jedinствени sud za patente predviđen je međunarodnim sporazumom 25 država članica (s izuzetkom Španjolske i Poljske), potpisanim 19. veljače 2013. izvan službenih okvira zasjedanja Vijeća za konkurentnost⁽¹⁰⁾ i „izvan institucijskog okvira EU-a”⁽¹¹⁾ te će biti nadležan u postupcima koji se tiču budućih jedinstvenih patenata i „klasičnih” europskih patenata koji trenutno postoje.⁽¹²⁾

2.4.1 Riječ je o specijaliziranom *ad hoc* sudu s lokalnim i regionalnim uredima u EU-u. Umjesto paralelnih postupaka pred nacionalnim sudovima, tuženici bi trebali u kratkom roku dobiti kvalitetnu odluku, pravomoćnu u svim državama članicama u kojima je patent važeći.

2.4.2 Europsko vijeće je u lipnju 2012. odlučilo da će sjedište središnjeg odjela prvostupajnskog suda biti Pariz, a njegovih odsjeka London i München.⁽¹³⁾

2.4.3 Ovim novim sustavom uspostaviti će se jedinstveni ured gdje će se predavati zahtjevi za europske patente jedinstvenog učinka važeće na području država koje sudjeluju u pojačanoj suradnji, kao i jedinstveni sud koji će biti nadležan za čitav niz postupaka, od postupaka povodom tužbi zbog povrede žiga, modela ili dizajna, postupaka povodom tužbi za utvrđivanje nepostojana povrede žiga, modela ili dizajna, postupaka povodom zahtjeva za privremene i zaštitne mjere, ili za izdavanje sudskih naloga, postupaka za poništenje patenta, itd. Također će biti nadležan za pitanja koja podliježu odredbama članka 32.1. i o odlukama Europske organizacije za patente.

2.5 EGSO je oduvijek bio u prvim redovima onih koji su zahtijevali i podržavali stvaranje europskog patenta, bilo kad je od njega zatraženo mišljenje o temama industrijskog vlasništva ili unutarnjeg tržišta,⁽¹⁴⁾ bilo u samoinicijativnim ili razmatračkim mišljenjima.⁽¹⁵⁾

2.5.1 Također je usvajao mišljenja kada je od njega zatraženo da se izjasni o dva prijedloga odluka Vijeća, od kojih jedan „Sudu Europske unije dodjeljuje nadležnost u parnicama koje se tiču patenta Zajednice”⁽¹⁶⁾, a drugi „uspostavlja Sud Zajednice za patente i tiče se žalbi pred prvostupajnskim sudom”.⁽¹⁷⁾

2.6 Međutim, od EGSO-a nije zatraženo mišljenje o „patentnom paketu” (prijedlozi uredbe koji su doveli do Uredbi (EU) 1257/2012 i 1260/2012 od 17. prosinca 2012.,⁽¹⁸⁾) niti o nacrtu Sporazuma o Jedinstvenom sudu za patente, potpisanim 19. veljače 2013.⁽¹⁹⁾

3. Prijedlog EP-a i Vijeća

3.1 Članak 89. Sporazuma o Jedinstvenom sudu za patente određuje da će Sporazum stupiti na snagu:

a) dana 1. siječnja 2014.

ili

⁽¹⁰⁾ Dan ranije EP je dao zeleno svjetlo. Naime, izvješće Bernharda Rape o uredbi kojom se uspostavlja jedinstveni patent usvojeno je s 484 glasa za, 164 protiv i 35 suzdržanih (o tekstu je odlučeno postupkom suodlučivanja); rezolucija Rafaela Baldassarrea o postupku podnošenja prijevoda usvojena je s 481 glasom za, 152 protiv i 49 suzdržanih (za ovaj tekst Europski parlament ima samo savjetodavni glas); rezolucija Klause Heinerja Lehnea usvojena je s 483 glasa za, 161 protiv i 38 suzdržanih. Ta rezolucija o pravosudnom sustavu za postupke koji se tiču patenata nije zakonodavni tekst.

⁽¹¹⁾ Vidi dok. 16351/12+COR 1 i dok. 6590/13 PRESSE 61 Vijeća od 19.02.2013.

⁽¹²⁾ SL, C 175 od 20.6.2013.

⁽¹³⁾ Članak 7. Sporazuma o Jedinstvenom sudu za patente.

⁽¹⁴⁾ Vidjeti mišljenja: SL C 155 od 29.5.2001., str. 80.; SL C 61 od 14.3.2003., str. 154.; SL C 256 od 27.10.2007., str. 3.; SL C 306 od 16.12.2009., str. 7.; SL C 18 od 19.1.2011., str. 105.; SL C 376 od 22.12.2011., str. 62.; SL C 68 od 6.3.2012., str. 28.; SL C 234 od 30.9.2003., str. 55.; SL C 234 od 30.9.2003., str. 76.; SL C 255 od 14.10.2005., str. 22.; SL C 93 od 27.4.2007., str. 25.; SL C 204 od 9.8.2008., str. 1.; SL C 77 od 31.3.2009., str. 15.; SL C 132 od 3.5.2011., str. 47.; SL C 9 od 11.1.2012., str. 29.; SL C 24 od 28.1.2012., str. 99.; SL C 76 od 14.3.2013., str. 24..

⁽¹⁵⁾ Vidi mišljenja: SL C 100 od 30.4.2009., str. 65.; SL C 44 od 11.2.2011., str. 68.; SL C 143 od 22.5.2012., str. 17.; SL C 299 od 4.10.2012., str. 165.; CESE3154/2013 (još nije objavljen u SL).

⁽¹⁶⁾ SL C 112 od 30.4.2004., str. 81..

⁽¹⁷⁾ SL C 112 od 30.4.2004., str. 76..

⁽¹⁸⁾ Prijedlozi COM(2011) 2153/3 final i COM(2011) 216/3 final, od 13.4.2011.

⁽¹⁹⁾ Nacrt Sporazuma o Jedinstvenom sudu za patente i nacrt statuta – revidirani konačni tekst Predsjedništva 16074/11 od 11.11.2011.

- b) prvog dana četvrtog mjeseca nakon polaganja trinaeste isprave o ratifikaciji ili isprave o pristupu sukladno članku 84., uključujući i od strane tri države članice u kojima je najviše europskih патената imalo učinak tijekom godine koja prethodi godini u kojoj je ovaj sporazum potpisan (Njemačka, Francuska i Ujedinjena Kraljevina)

ili

- c) prvog dana četvrtog mjeseca od dana stupanja na snagu izmjena Uredbe (EU) 1215/2012 o povezanosti te uredbe i ovog sporazuma, pri čemu će se usvojiti najkasniji datum.

3.2 Cilj je ovog prijedloga EP-a i Vijeća usvajanje izmjena Uredbe (EU) 1215/2012 koje su nužne kako bi se, s jedne strane, zajamčila usklađenost Sporazuma o Jedinstvenom sudu za patente i navedene uredbe te, s druge strane, odgovorilo na specifične probleme pravila o nadležnosti u odnosu na tuženike koji imaju prebivalište u državi koja nije članica.⁽²⁰⁾

3.3 U isto vrijeme, i s obzirom na paralelne ovlasti Suda Beneluksa u različitim područjima uključujući i pravo intelektualnog vlasništva, u prijedlogu se iznosi mišljenje da je, nakon usvajanja Protokola od 15. listopada 2012. o izmjeni ugovora od 31. ožujka 1965. o uspostavi i statutu Suda Beneluksa, u svjetlu tog protokola nužno izmijeniti Uredbu Bruxelles I (preinaka) kako bi se, s jedne strane, zajamčila usklađenost izmijenjenog ugovora i Uredbe Bruxelles I (preinaka) te, s druge strane, riješio problem nepostojanja zajedničkih pravila o nadležnosti u odnosu na tuženike s prebivalištem u državi koja nije članica.⁽²¹⁾

3.4 Predložene izmjene Uredbe (EU) 1215/2012 odnose se na sljedeće odredbe:

- a) odredbe koje se tiču veze između Sporazuma o Jedinstvenom sudu za patente i protokola kojim se mijenja Ugovor iz Beneluksa iz 1965. s jedne strane, i Uredbe Bruxelles I s druge strane;
- b) odredbe kojima se upotpunjuju ujednačena pravila o nadležnosti u odnosu na tuženike iz trećih država u okviru građanskih i trgovačkih postupaka koji se vode pred Jedinstvenim sudom za patente i Sudom Beneluksa u stvarima obuhvaćenim Sporazumom o Jedinstvenom sudu za patente ili protokolom kojim se mijenja Ugovor iz Beneluksa iz 1965.

3.5 Naročito, te izmjene podrazumijevaju dodavanje nove rečenice uvodnoj izjavi 14. i dodavanje četiri nove odredbe – članaka 71.a do 71.d – Uredbe (EU) 1215/2012.

4. Napomene

4.1 Od tri uvjeta stupanja na snagu Sporazuma o Jedinstvenom sudu za patente, jedini koji ovisi o djelovanju EU-a je onaj koji se odnosi na izmjene Uredbe 1215/2012,⁽²²⁾ kojom je stavljena izvan snage Uredba 44/2001 (Bruxelles I).⁽²³⁾

4.2 Predložene izmjene su **nužne, primjerene, utemeljene i pravodobne.**

Nužne su iz sljedećih razloga:

- a) Bilo je, prije svega, potrebno jasno i izričito utvrditi da Jedinstveni sud za patente i Sud Beneluksa treba smatrati sudovima u smislu Uredbe 1215/2012 kako bi se osigurala pravna sigurnost i predvidivost za tuženike koji mogu biti pozvani pred ta dva suda u državi članici koja nije država članica na koju se odnose pravila te uredbe.
- b) Nadalje, Jedinstveni sud za patente i Sud Beneluksa moraju moći provoditi svoje ovlasti u odnosu na tuženike koji nemaju prebivalište u jednoj od država članica. Osim toga, tom Uredbom trebali bi se odrediti slučajevi u kojima Jedinstveni sud za patente i Sud Beneluksa mogu ostvariti supsidijarnu nadležnost. Cilj ovog prijedloga je očigledan: omogućiti pristup pravosuđu i spriječiti nedosljednosti u donošenju odluka od strane različitih sudova u istoj stvari.

⁽²⁰⁾ Taj je prijedlog bio poslan svim nacionalnim parlamentima država članica EU-a 17.9.2013., u skladu s načelom supsidijarnosti (SG-Greffe (2013)D/14401).

⁽²¹⁾ Sud Beneluksa, osnovan ugovorom od 31. ožujka 1965., zajednički je sud Belgije, Luksemburga i Nizozemske, koji ima obavezu osigurati ujednačenu primjenu zajedničkih pravila zemalja Beneluksa u različitim područjima, uključujući i pravo intelektualnog vlasništva. Protokol od 15. listopada 2012. omogućuje proširenje ovlasti tog suda i na područja obuhvaćena Uredbom Bruxelles I, dok se njegova prvobitna funkcija prvenstveno sastojala od donošenja odluka o prethodnim pitanjima o tumačenju pravila zajedničkih zemalja Beneluksa.

⁽²²⁾ SL L 351 od 20.12.2012., str. 1.; vidi Mišljenje SL C 218 od 23.7.2011., str. 78.

⁽²³⁾ SL L 12 od 16.1.2001., str. 1.; vidi Mišljenje SL C 117 od 26.4.2000., str. 6.

- c) Odredbe Uredbe 1215/2012 koje se odnose na litispenciju i povezane postupke moraju se primjenjivati ne samo u slučajevima kada se postupci pokreću pred sudovima država članica u kojima se primjenjuju navedeni međunarodni sporazumi i pred sudovima država članica gdje se ti sporazumi ne primjenjuju, već i u slučajevima kada se, tijekom prijelaznog razdoblja iz članka 83. stavka 1. Sporazuma o Jedinostvenom sudu za patente, postupci koji se tiču određenih vrsta parnica, koje se odnose na europske patente definirane navedenim člankom, pokreću pred Jedinostvenim sudom za patente s jedne strane, te pred nacionalnim sudom države članice ugovornice Sporazuma o Jedinostvenom sudu za patente s druge strane.
- d) Države članice koje nisu ugovorne strane odgovarajućih međunarodnih sporazuma moraju priznati i izvršiti odluke Jedinostvenog suda za patente i Suda Beneluksa u skladu s Uredbom 1215/2012.
- e) Napokon, odluke sudova država članica koje nisu ugovorne strane odgovarajućih međunarodnih sporazuma moraju i dalje biti priznavane i izvršavane u drugim državama članicama u skladu s Uredbom 1215/2012.

4.3 Predložene su izmjene **primjerene sljedećim ciljevima**:

- a) pojasniti da su Jedinostveni sud za patente i Sud Beneluksa „sudovi” u smislu Uredbe Bruxelles I;
- b) pojasniti primjenu pravila o nadležnosti za Jedinostveni sud za patente i Sud Beneluksa u odnosu na tuženike s prebivalištem u državama članicama te uspostaviti ujednačena pravila o međunarodnoj nadležnosti u odnosu na tuženike iz trećih država u postupcima koji se protiv tih tuženika vode pred Jedinostvenim sudom za patente i Sudom Beneluksa u situacijama u kojima takva pravila nisu predviđena Uredbom Bruxelles I, već se upućuje na nacionalno pravo;
- c) definirati primjenu pravila o litispenciji i povezanim postupcima u vezi s Jedinostvenim sudom za patente i Sudom Beneluksa s jedne strane, i nacionalnim sudovima država članica koje nisu ugovorne stranke odgovarajućih međunarodnih sporazuma s druge strane, te je potrebno odrediti i primjenu tih pravila tijekom prijelaznog razdoblja iz članka 83. stavka 1. Sporazuma o Jedinostvenom sudu za patente;
- d) pojasniti primjenu pravila o priznavanju i izvršenju u odnosima između država članica koje jesu i država članica koje nisu ugovorne stranke odgovarajućih međunarodnih sporazuma.

4.4 Predložene su izmjene **utemeljene** razlozima navedenim u uvodnom dijelu teksta koji prethodi samom prijedlogu uredbe.

4.4.1 Napokon, izmjena je **pravodobna** jer će se Uredba 1215/2012 primjenjivati od 10. siječnja 2015., Sporazum o Jedinostvenom sudu za patente stupit će na snagu prvog dana četvrtog mjeseca nakon dana stupanja na snagu izmjena Uredbe 1215/2012, a izmjene trebaju stupiti na snagu također 10. siječnja 2015. (članak 2. prijedloga).

4.5 **EGSO stoga odobrava i podržava prijedlog**, smatrajući ga prikladnim i nužnim kako bi se osigurala kombinirana i dosljedna primjena Sporazuma o Jedinostvenom sudu za patente, Protokola kojim se proširuju ovlasti Suda Beneluksa i Uredbe Bruxelles I (preinaka).

4.6 **EGSO međutim žali što nije bio uključen u savjetovanje** povodom usvajanja „patentnog paketa” (Uredba (EU) 1257/2012 i Uredba (EU) 1260/2012), niti povodom nacrtu Međunarodnog sporazuma, kojima su postavljeni temelji stvaranja jedinstvene patentne zaštite u Europskoj uniji.

4.6.1 Usprkos tome, EGSO koristi ovu priliku kako bi pozdravio prilagodljivost sustava u kojem istodobno postoje europski patent i patent jedinstvenog učinka, budući da se time pruža mogućnost odabira najprikladnije opcije: europskog patenta za nekoliko određenih država članica, ili europskog patenta jedinstvenog učinka za svih 25 država članica uključenih u pojačanu suradnju.

4.6.2 Pojednostavljenje kojem teži „patentni paket” donosi ipak i neka pitanja, s obzirom da je priprema provedbe još u tijeku.

Naime, Deklaracija priložena Sporazumu predviđa uspostavu odbora predstavnika država članica koji treba detaljno ustanoviti „praktične mjere za dobro funkcioniranje jedinstvenog suda”. Taj odbor ima primjerice zadatak pripremiti pravila o postupanju suda i organizirati obuku sudaca. ⁽²⁴⁾

4.6.2.1 Određena se pitanja postavljaju i s obzirom na istodobno postojanje mehanizma arbitražnog rješavanja sporova ⁽²⁵⁾ i mogućnosti obraćanja jedinstvenom sudu, jer će se ovlasti Jedinstvenog suda za patente tijekom prijelaznog razdoblja od 7 godina mijenjati.

4.6.2.2 Osim toga, stupanje na snagu patentnog paketa pravno je vrlo složeno, budući da je ono podređeno stupanju na snagu Sporazuma o Jedinstvenom sudu za patente, kao što je navedeno pod točkom 3.1.

4.6.2.3 I sama struktura Jedinstvenog suda za patente je složena. Prvostupanjski sud imat će središnji odjel podijeljen na tri grada: Pariz za industrijske tehnike, prijevoz, papir i tekstil, izgradnju, fiziku i struju, London za kemiju, metalurgiju i „svakodnevne životne potrepštine”, naročito farmaciju, a München za mehaniku, rasvjetu, grijanje, oružje i eksploziv. Zatim će se moći osnivati lokalni odsjeci unutar pojedinih država, te regionalni odsjeci koji će pokrivati najmanje dvije države. Napokon, žalbeni sud imat će sjedište u Luksemburgu.

4.6.2.4 Činjenica da ukupan iznos sudskih troškova nije unaprijed poznat može odvratiti tuženika od poduzimanja koraka za zaštitu svojih prava putem Jedinstvenog suda za patente. To može dovesti u pitanje pravo tuženika na pristup pravosuđu.

4.6.2.5 Pravilo 14. stavak 2. predloženih postupovnih pravila Jedinstvenog suda za patente ⁽²⁶⁾ nije usklađeno s člankom 49. Sporazuma država članica potpisnica o uspostavi Jedinstvenog suda za patente, posebno kada se nadležnost odjela pred kojim se postupak pokreće temelji na članku 33. stavku 1.a. Naročito je teško razumjeti koji se točno jezik primjenjuje. Članak 49. stavak 3. sporazuma strankama osigurava pravo da se dogovore o jeziku postupka uz odobrenje nadležnog odbora, dok se u pravilu 14. stavku 2. navodi da „izjava o zahtjevu treba biti sastavljena na jeziku na kojem tuženik vodi svoje poslovanje u državi članici potpisnici”. Kako bi se izbjegla pogrešna tumačenja, EGSO preporučuje da se pravilo 14. stavak 2. ili izbriše ili znatno izmijeni.

4.6.2.6 Uspjeh Jedinstvenog suda za patente u velikoj mjeri ovisi o kvaliteti izabranih sudaca. Iako dolaze iz različitih država članica te se njihovo iskustvo uslijed brojnih razlika između nacionalnih sustava sudskih postupaka bitno razlikuje, suci su obavezni poštovati postupak novog Jedinstvenog suda za patente. Stoga je za uspjeh potonjeg vrlo važno da se za imenovane suce osigura temeljita i kvalitetna obuka, koja će obuhvaćati kako nova pravila postupka tako i jezične vještine nužne za taj sud.

4.7 S obzirom na tu složenost, EGSO pozdravlja jednostavnost četiri nove odredbe koje bi trebale biti umetnute u Uredbu Bruxelles I.

Bruxelles, 26. veljače 2014.

Predsjednik
Europskog gospodarskog i socijalnog odbora
Henri MALOSSE

⁽²⁴⁾ <http://www.unified-patent-court.org/>.

⁽²⁵⁾ Članak 35. Sporazuma o Jedinstvenom sudu za patente.

⁽²⁶⁾ Jedinstveni sud za patente (UPC).

Mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora o „Komunikaciji Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija o otvaranju obrazovanja inovativnom podučavanju i učenju s pomoću novih tehnologija i otvorenih obrazovnih resursa”

COM(2013) 654 final

(2014/C 214/06)

Izvjestitelj: **Gonçalo LOBO XAVIER**

Suizvjestitelj: **Pavel TRANTINA**

Dana 25. rujna 2013., sukladno članku 304. Ugovora o funkcioniranju Europske unije, Europska komisija odlučila je savjetovati se s Europskim gospodarskim i socijalnim odborom o sljedećem dokumentu:

Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija o otvaranju obrazovanja inovativnom podučavanju i učenju s pomoću novih tehnologija i otvorenih obrazovnih resursa

COM(2013) 654 final.

Stručna skupina za zapošljavanje, socijalna pitanja i građanstvo, odgovorna za pripremu rada Odbora o toj temi, usvojila je mišljenje 6. veljače 2014.

Europski gospodarski i socijalni odbor usvojio je mišljenje na 496. plenarnom zasjedanju održanom 26. i 27. veljače 2014. (sastanak od 26. veljače), sa 226 glasova za, 2 protiv i 3 suzdržana.

1. Zaključci i preporuke

1.1 Alati ICT-a postupno se uvode u sve sfere svakodnevnog života. EGSO vjeruje da digitalni pristup unutar obrazovnih sustava može pridonijeti poboljšanju kvalitete i kreativnosti obrazovanja koje se pruža zajednici, osobito ako ga se koristi razborito.

1.2 EGSO je uvjeren da je uloga nastavnika ključna za uspjeh inicijative „otvaranje obrazovanja”. Njihova uključenost u osmišljanje i provedbu te inicijative, zajedno s odgovarajućom obukom, ključ je za inovativno „otvaranje obrazovanja” putem novih tehnologija i Otvorenih obrazovnih resursa (Open Educational Resources, OER) u okruženju za podučavanje i učenje koje nastoji doprijeti do svih.

1.3 EGSO naglašava da su poticanje svih dionika i potpora u stvaranju „obrazovnih partnerstava” u društvu, uključujući škole, poduzeća, gradska vijeća, socijalne partnere, organizacije civilnog društva, omladinske NVO-e, osobe koje rade s mladima i druge radnike zajednice, roditelje i učenike u školama za osmišljanje i provedbu obrazovnih programa ključni za uspjeh ove inicijative i za njezine praktične ishode, u zdravom okviru za promjenu obrasca u obrazovanju.

1.4 EGSO upozorava na potrebu učinkovite uporabe dostupnih EU-ovih, a posebice nacionalnih programa financiranja kako bi se poduprla najbolja uporaba novih tehnologija i otvorenih obrazovnih resursa koji su dobro prilagođeni obrazovnim programima. Treba proučiti, raširiti i poticati postojeće dobre prakse određenih država članica u pogledu, na primjer, poticaja koji bi se nudili poduzećima koja žele opremiti škole novom informatičkom i komunikacijskom tehnologijom (ICT).

1.5 EGSO smatra bitnim da instrumenti za priznavanje vještina stečenih uporabom ICT-a budu jasni i poznati čitavoj zajednici te da njihovu primjenu treba redovito ocjenjivati. Europsko područje vještina i kvalifikacija, koje se trenutačno razvija, treba pridonijeti tim naporima za transparentnost i vrednovanje vještina. To je ključno kako bi se osiguralo da cijela zajednica usvoji taj sustav.

1.6 EGSO se potpuno slaže da je za primjenu mjera za promicanje uporabe novih tehnologija u postupku učenja potreban dobro planiran sveobuhvatan pristup, kako u pogledu Masovnih otvorenih internetskih tečajeva (Massive Open Online Courses, MOOC) tako i Otvorenih obrazovnih resursa (OER). Nastavnici će svakako nastaviti igrati ključnu ulogu u čitavom obrazovnom postupku uz pomoć odgovarajuće obuke i poticaja. Obrazovanje koje se temelji na tehnologiji stavlja Europu pred nove izazove. Tehnologija bez nastavnika gubi obrazovnu vrijednost, dok će nastavnici koji se služe digitalnim tehnologijama ostati glavnim dionicima u činjenju obrazovanja privlačnim učenicima.

1.7 EGSO bi želio naglasiti potrebu za većom uključenosti kada je riječ o uporabi alata ICT-a u obrazovanju, osobito školskih učenika iz ugroženih obitelji, koji si ne mogu priuštiti neophodne uređaje, dobiti odgovarajući pristup internetu i kupiti sadržaj. Postoje brojni primjeri najbolje prakse sa svih strana Europe za savladavanje tih zapreka i opremanje dotičnih potrebnim alatima. Najbolje prakse moraju se razmjenjivati i poticati.

1.8 EGSO također vjeruje da će nove na internetu utemeljene tehnologije omogućiti prekogranični prijenos znanja, promičući na taj način usklađivanje obrazovanja u državama članicama. To je važno za mobilnost budućih zaposlenika i poslodavaca na ujedinjenim tržištima Europske unije, koja će joj biti na korist.

1.9 EGSO vjeruje da Europska komisija treba osigurati neophodne mehanizme potpore i usklađivanja za brzu i učinkovitu provedbu prijedloga koji se razmatraju u ovom dokumentu, kao i mjerenje napretka te promicanje razmjene dobrih praksa na razini EU-a. EGSO vjeruje da će ispravna provedba tih prijedloga također pomoći da se postignu opći ciljevi strategije Europa 2020.

2. Kontekst

2.1 Europska komisija pokrenula je inicijativu „Otvaranje obrazovanja” kao plan djelovanja kojim bi se pozabavila nedostatnom ili neučinkovitom uporabom ICT-a u obrazovanju, kao i drugim digitalnim problemima koji sprečavaju škole i sveučilišta da pruže obrazovanje i digitalne vještine visoke kakvoće, što će do 2020. postati neophodno za 90 % radnih mjesta.

2.2 Ova zajednička inicijativa, koju predvode Androulla Vassiliou, povjerenica za obrazovanje, kulturu, višejezičnost i mlade, te Neelie Kroes, potpredsjednica Komisije odgovorna za Digitalni program (Digital agenda), usredotočuje se na tri glavna područja:

- stvaranje prilika za organizacije, učitelje i učenike da inoviraju;
- povećanje uporabe OER-a kako bi se osiguralo da obrazovni materijali proizvedeni javnim novcem budu dostupni svima; i
- poboljšanje infrastrukture za ICT i povezivosti škola.

2.3 Inicijative povezane uz „Otvaranje obrazovanja” financirat će se s pomoću Erasmusa+, novog programa EU-a za obrazovanje, obuku, mlade i sport, te Obzora 2020., novog programa za istraživanje i inovacije, kao i strukturnih fondova EU-a. Na primjer, Erasmus+ ponudit će financiranje pružateljima obrazovanja, kako bi osigurao prilagodbu poslovnih modela tehnološkim promjenama, i poduprijeti razvoj učitelja putem otvorenih internetskih tečajeva. Svi će obrazovni materijali koje podupire Erasmus+ biti besplatno dostupni javnosti uz otvorene dozvole.

2.4 Učinak inicijative „Otvaranje obrazovanja” pojačat će se preporukama koje bi sljedećeg ljeta trebala objaviti skupina na visokoj razini za modernizaciju visokog obrazovanja. Ta skupina, koju je pokrenula povjerenica Vassiliou a predsjedja joj bivša irska predsjednica Mary McAleese, trenutačno procjenjuje kako visoko obrazovanje može najbolje iskoristiti nove načine poduke i učenja.

2.5 Ova se inicijativa također uvezuje s Velikom koalicijom za digitalna radna mjesta, višedioničkom platformom koja se bavi nedostatkom vještina za ICT i s do 900 000 nepopunjenih radnih mjesta povezanih uz ICT.

3. Opće napomene

3.1 „Obrazovanje je društveni proces” (John Dewey), i takvim će ostati i uz raširenu uporabu ICT-a. Njegova uloga nije samo prenijeti znanje nego i oblikovati građane.

3.2 EGSO pozdravlja Komisijinu komunikaciju o „Otvaranju obrazovanja” kao način za promicanje suvremenog obrazovnog sustava koji podupire razvoj sposobnosti učeničke zajednice, nastavnika i društva u cjelini, omogućujući time uporabu novih digitalnih vještina i novih rješenja ICT-a te osiguravajući učinkovit sustav prijenosa znanja.

3.3 Obrazovanje je jedan od stupova suvremenih društava i ljudsko pravo. Ni jedna zemlja ne može opstati niti se razvijati bez dobrog obrazovnog sustava. Ključ uspjeha leži danas u primjeni ICT-a u prijenosu znanja spajanjem suvremene i tradicijske načine. Obrazovanje mora slijediti pravilan pristup, sa žarištem na integriranom razvoju svakog pojedinca, a istovremeno zadovoljavati stvarne tržišne potrebe za vještinama. Nadalje, ne zanemarujući potrebu za tržištima koja ostvaruju dobit, obrazovni sustavi EU-a trebaju također služiti neprofitnim tržištima, poput nekih područja istraživanja, znanosti i umjetnosti.

3.4 Škole oduvijek predvode u inovacijama. To je razlog zašto je za EGSO ravnoteža između takozvanih „tradicijskih” načina poduke i uporabe novih tehnologija i pristupa ključna za uspješno obrazovanje. K tome, EGSO vjeruje da se obrazovne sustave mora prilagoditi svjetskim društvenim promjenama i novim izazovima.

3.5 EGSO se već godinama bavi pitanjem inovativnih pristupa u obrazovanju ⁽¹⁾. Na primjer, nedavno EGSO-ovo mišljenje o „Rekonceptualizaciji obrazovanja” istaknulo je da na poduku predmeta vezanih uza znanost, tehnologiju, strojarstvo i matematiku, treba i dalje stavljati poseban naglasak u obrazovnim sustavima jer su ključni za razvoj tehnološkog društva u kojem živimo, u kojem će za ljudskim resursima s visokim standardima znanstvenog i tehnološkog znanja biti velika potražnja. Ipak, ključno je predstaviti ove predmete učeničkoj zajednici na kreativniji i privlačniji način, počevši od vrtića. Ovaj rani pristup daje dobre rezultate i možemo ga promatrati kao dobru praksu u nekoliko država članica.

3.6 Važni su i digitalni, i internetski pristup obrazovanju. EGSO, međutim, tvrdi da je, pri uporabi novih materijala, oblika i vještina kako bi se osigurao prijenos znanja, ključno poboljšati sadržaj, učinkovitost učenja i ishode učenja.

3.7 EGSO vjeruje da je uključivanje nastavničke zajednice i socijalnih partnera koji predstavljaju njezine interese ključno za učinkovitost postupka otvaranja obrazovanja. S tim na umu, EGSO pozdravlja zamisao promicanja mreža učitelja volontera koji bi dijelili dobre prakse i pokretali nove inicijative.

3.8 S poslovnog gledišta, EGSO shvaća da novi digitalni pristup i okruženje pružaju goleme prilike. EGSO, međutim, osjeća da je nužan oprez, posebice pri uporabi „otvorenih izvora”. Dok EGSO vjeruje da otvoreni tečajevi i resursi imaju ulogu u tom postupku, tržište treba određenu (dobrovoljnu) klasifikaciju i standardizaciju, s obzirom na postupak ovjeravanja i prava intelektualnog vlasništva (Intellectual Property Rights, IPR) ⁽²⁾. Krićka analiza kakvoće obrazovnih resursa također je važna i preporučljiva.

3.9 EGSO priznaje prednosti „industrije” „otvorenih obrazovnih izvora” dok su god ovi svrsishodni za obrazovne postupke i mogu poboljšati učenje jezika. Od neprestanog općeg pristupa obrazovnom sadržaju visoke kakvoće i otvorenog pristupa nema nikakve koristi ako ga zajednica ne može koristiti zbog jezika kojim većina pripadnika zajednice ne vladaju.

3.10 EGSO-u se čini jasnim da, unatoč politici EU-a koja se zagovara u tom dokumentu, stvarna provedba rješenja ovisi o tome kako svaka država članica uobličuje svoju politiku. EGSO stoga poziva na stvarnu predanost političkih vođa u državama članicama kako bi osigurali provedbu predloženih rješenja na europskoj razini, neovisno o različitim brzinama država članica po tim pitanjima.

⁽¹⁾ SL C 181, 21. 6. 2012, str. 143–149; SL C 68, 6. 3. 2012, str. 11–14 i SL C 68, 6. 3. 2012, str. 1–10.

⁽²⁾ SL C 191, 29. 6. 2012. - poglavlje 4.

3.11 Kao i svaka velika promjena, i ova „revolucija”, kako je već spomenuto, zahtijeva od svake države članice političko vodstvo. S time na umu, EGSO poziva na prikladnu uporabu dostupnih EU-ovih, a posebice nacionalnih programa financiranja kako bi se poduprlo spomenutu obrazovnu „revoluciju”. Iako program Erasmus+ i neke mjere Obzora 2020. – unatoč vrlo dobrodošlom povećanju dodijeljenih proračunskih sredstava – ne daju rješenja za sve, pravi spoj nacionalnih proračuna i ovih programa dat će stvaran polet obrazovnim sustavima. Takav pristup zahtijeva ispravne strategije i političke odluke svake države članice, imajući na umu da ne postoji jedinstveno rješenje koje se može primijeniti na sve.

3.12 Unatoč izrečenom o važnosti digitalnih tehnologija, obrazovanje se mora također otvoriti drugim oblicima učenja (npr. neformalnom obrazovanju izvan škola). U tom sklopu, treba također spomenuti da mediji (kao neformalni izvor za učenje) još imaju relativno malu težinu u obrazovnom postupku, unatoč njihovu znatnom potencijalu za dopunjavanje formalnog obrazovanja i njihova doprinosa razumijevanju digitalnog sadržaja.

3.13 Promicanje novih tehnologija mora se temeljiti na načelima pristupa i socijalne uključenosti čitave obrazovne zajednice, obračunajući osobitu pozornost različitim društvenim podrijetlima učenika i različitim vrstama dodira s digitalnim okolišem koji proizlazi iz tih podrijetla.

3.14 EGSO ponavlja potrebu uključivanja ne samo obrazovne zajednice, nego i društva u cjelini u određivanje najboljih praksa i pristupa koji će dati odlučan doprinos poboljšanju ishoda učenja.

4. Posebne napomene

4.1 Otvoreno okruženje za učenje

4.1.1 Potrebna su veća i bolja ulaganja u kakvoću obrazovanja i obuke, kako bi se poboljšale vještine i zapošljivost u zemljama EU-a. Prioriteti moraju biti jasni čitavoj zajednici, posebice u određenim državama članicama. Nema smisla ulagati u infrastrukturu, a istovremeno nedovoljno ulagati u obuku nastavnika. Ulaganja moraju služiti dvostrukoj svrsi i) jačanja logističke sposobnosti škola i potpore infrastrukturi te ii) poboljšanju sastojka „znanje” u obrazovnom postupku. Taj je izbor ključan kako bi se osiguralo da se posve iskoriste prilike koje pružaju različiti EU-ovi i nacionalni programi financiranja.

4.1.2 Najbolje prakse moraju se naširoko dijeliti. Iako postoje razlike (ne samo strukturne nego i kulturne) među državama članicama, zamisli, postupci i pristupi mogu se prilagoditi stanju na terenu u pojedinoj zemlji. EGSO pozdravlja Komisijinu zamisao o stvaranju mreže na europskoj razini za promicanje takvih najboljih praksa i njihovu dostupnost svim državama članicama.

4.1.3 Učenici su možda digitalni „domoroci”, ali ih ipak treba voditi kroz učenje kako koristiti novu tehnologiju u obrazovne svrhe, ako se želi da postupak digitalnog obrazovanja uspije. I neke tehnološke navike trebat će također promijeniti. Trebat će ih prilagoditi izvršavanju zadataka uporabom tehnologije, što može u početku biti izazovno, ali kasnije isplativo. Na mnoge će se načine i učenici morati mijenjati baš koliko i njihovi učitelji, pa to mora biti zajednički napor.

4.1.4 Prema tehnologiji treba postupati kao prema sredstvu, a ne cilju. Ako učitelji i učenici nisu obučeni, koristit će nova oruđa na stare načine. Školski ravnatelji i ostale obrazovne vlasti trebaju osigurati da roditelji budu obaviješteni o novim načinima učenja, ako žele da se ispravno ustale. Obrazovnom će sektoru biti potrebni vođe s vizijom.

4.1.5 Učitelji su za obrazovni postupak važniji od veličine razreda i broja sati, prisutnosti ili odsutnosti tehnologije te organizacije škola i nastavnih predmeta. Na činjenicu da tehnologija „nadire” u razrede može se gledati kao na priliku za poboljšanje položaja nastavnika, što znači priznanje i poboljšanje njihove ključne uloge u zajednici. Uključivanje novih obrazovnih postupaka i tehnologija podučavanja u razrede nije jednostavan zadatak i zahtijevat će kvalificirane učitelje da povedu postupak promjene.

4.1.6 Donositelji političkih odluka moraju stoga osigurati da se tehnologija ne nameće obrazovanju na način koji potkopava stručnost i predanost nastavnika. Tehnologija mora služiti obrazovnom postupku koji predvođe nastavnici, a ne obrnuto.

4.1.7 Ulaganja u obuku nastavnika trebaju – kao opće pravilo – premašiti svote potrošene na samu tehnologiju.

4.1.8 Tehnologija naginje biti od najveće pomoći onim učenicima kojima je pomoć najmanje potrebna. Statistika pokazuje da studenti i oni koji su završili fakultet imaju više izgleda završiti Masovne otvorene internetske tečajeve nego ostali. Masovni otvoreni internetski tečajevi nisu dostatni da riješe najhitnije obrazovne izazove, ali bi ih bilo korisno uvesti u srednjoškolsko obrazovanje i u strukovnu obuku.

4.1.9 Transparentnost i priznavanje vještina stečenih ICT-om (kako unutar tako i izvan škola) od velike su važnosti, kao i osiguranje kakvoće postupka priznavanja. Učenici, nastavnici i poslodavci moraju se uključiti u osmišljanje postupaka priznavanja te biti njima motivirani.

4.2 Otvoreni obrazovni resursi

4.2.1 Kako bi se pojačala uporaba digitalnih resursa i sadržaja, postoji jasna potreba povećanja usvajanja stranog (posebice engleskog) jezika, ne samo u učeničkoj zajednici nego i među nastavnicima.

4.2.2 Kako bi stvorili digitalne učionice, onima koji ih osmišljavaju bit će potrebne neophodne pedagoške i organizacijske vještine. Učionice će moći poboljšati digitalno učenje ako ih se osmisli kao prostore za aktivno učenje, usredotočene na učenike i opremljene resursima za zadovoljavanje obrazovnih potreba svih vrsta učenika.

4.2.3 EGSO se slaže da je mrežna stranica „Otvoreno obrazovanje Europa” važan korak u osposobljavanju zajednice da održi korak s tim postupkom. On vjeruje da njezinu uporabu treba valjano promicati, a njezin sadržaj stalno pratiti i procjenjivati. Posebnu pozornost trebat će dati jezičnoj raznolikosti resursa kako bi se olakšala njihova uporaba.

4.3 Povezivost i inovacije

4.3.1 EGSO shvaća da se kapacitet infrastrukture ICT-a razlikuje od jedne do druge države članice, što je važna činjenica koju treba imati na umu pri provedbi različitih prijedloga. Međutim, razvoj širokopojasne infrastrukture, posebice u udaljenim krajevima, treba u najmanju ruku postati/ostati prioritet.

4.3.2 Važno je osigurati širi pristup ICT-u zakinutim skupinama, omogućujući im tako da se integriraju. Zajedničke usluge/središta što nude pristup internetu i internetskom učenju, kao i školske „e-knjižnice”, pružaju golem potencijal.

4.4 Usklađeni naponi za iskorištavanje prilika digitalne revolucije

4.4.1 EGSO smatra da je ključno mjeriti učinke takvih politika. Kao što je spomenuto ranije, postoje različiti pristupi i različite razine uključenosti zajednice u obrazovni postupak. Mora biti moguće mjeriti „digitalnu revoluciju” uporabom ključnih pokazatelja izvedbe koji ne samo da pokrivaju praktična pitanja (postotak učenika u obrazovnom sustavu, broj novih korisnika otvorenih resursa, broj računala i e-knjiga u učionicama itd.), nego i učinak novih digitalnih metoda na škole, učenike i nastavnike, uključujući pitanje poboljšanja njihovih jezičnih vještina.

4.4.2 Ne može se dovoljno naglasiti potreba da se čitava zajednica uključi u taj postupak. Nastavnici i njihova središnja uloga već su istaknuti kako zaslužuju, ali treba priznati i ključnu ulogu obitelji i društvenog okruženja. Pri provedbi inovativnih i ključivih obrazovnih politika obitelji će uvijek imati odlučujuću ulogu u pomaganju učeničkoj zajednici da se prilagodi novim digitalnim oruđima za učenje. Ključno je da obitelji igraju pozitivnu ulogu u tom postupku promjene. EGSO također priznaje jedinstven doprinos osoba koje rade s mladima i drugih radnika u zajednici, koji, kao dio svojeg stručnog rada, osposobljavaju i potiču ljude svih dobnih skupina da iskoriste razne obrazovne inicijative.

Bruxelles, 26. veljače 2014.

Predsjednik
Europskog gospodarskog i socijalnog odbora
Henri MALOSSE

MIŠLJENJE Europskog gospodarskog i socijalnog odbora o Prijedlogu preporuke Vijeća o kvalitativnom okviru za pripravništvo

COM(2013) 857 final

(2014/C 214/07)

Izvjestiteljica: **gđa Indrė VAREIKYTė**

Dana 4. prosinca 2013. godine, sukladno članku 304. Ugovora o funkcioniranju Europske unije, Komisija je odlučila savjetovati se s Europskim gospodarskim i socijalnim odborom o

Prijedlogu preporuke Vijeća o kvalitativnom okviru za pripravništvo

COM(2013) 857 final.

Stručna skupina za zapošljavanje, socijalna pitanja i građanstvo, odgovorna za pripremu rada Odbora o toj temi, usvojila je mišljenje 6. veljače 2014.

Europski gospodarski i socijalni odbor usvojio je mišljenje na 496. plenarnom zasjedanju održanom 26. i 27. veljače 2014. (sastanak od 27. veljače), sa 196 glasova za, 7 protiv i 6 suzdržanih.

1. Zaključci i preporuke

1.1 U posljednja dva desetljeća, pripravništva su postala važan put ulaska mladih ljudi na tržište rada. Međutim, iako su pripravništva postala standard na europskim tržištima rada, a brojna su poduzeća tom postupku počela aktivno doprinosti, njihovu rasprostranjenost prate sve veće zabrinutosti povezane s obrazovnim sadržajem i radnim uvjetima. Kako bi se olakšao pristup zapošljavanju, pripravništva bi trebala ponuditi kvalitetan obrazovni sadržaj i odgovarajuće radne uvjete i ne bi trebala zamjenjivati redovne poslove ili biti preduvjet za zapošljavanje.

1.2 Pripravništva su važno sredstvo za rješavanje problema nezaposlenosti i neusklađenosti znanja i vještina te osiguravanje prijelaza s obrazovanja na tržište rada, ali ih ne treba promatrati kao jedino sredstvo za to. Uspješno rješavanje ovih problema zahtijeva složene i međusobno povezane politike kako na europskoj, tako i na nacionalnim razinama. Odgovarajuće mjere, posebno na nacionalnoj razini, mogu povećati ponudu pripravničkih mogućnosti za mlade.

1.3 Uz posebne preporuke iznesene u tekstu, ključni uvjeti za bolje i pristupačnije programe pripravništva su:

1.3.1 Preporuka treba obuhvaćati pripravništva povezana s obrazovnim programima i pripravništva povezana s aktivnim politikama tržišta rada (osmišljenim za nezaposlene mlade osobe, najčešće bez ili s niskom razinom znanja i vještina), budući da je riječ o najučinkovitijim oblicima pripravništva u EU-u.

1.3.2 Potrebna je veća podrška uključivanju pripravništava u studijske programe te bi se pripravništva, gdje je to moguće, trebala odvijati za vrijeme studija a ne nakon stjecanja diplome.

1.3.3 Potrebno je uložiti zajednički napor, kako na europskoj tako i na nacionalnim razinama, kako bi se povećala dostupnost pripravništava, posebice u srednjim i malim poduzećima.

1.3.4 U slučaju pripravništava na „otvorenom tržištu“, potrebno je ponuditi osnovni paket socijalne sigurnosti (zdravstveno osiguranje i osiguranje u slučaju nesreće te, u slučaju plaćenog pripravništva, pravo na bolovanje).

1.3.5 Pripravnicima treba pružiti neophodnu financijsku potporu.

1.3.6 Postoji potreba za popratnim smjernicama koje bi državama članicama i poduzećima/organizacijama domaćinima pomogle u razumijevanju mogućih načina za pružanje potpore programima obuke putem već dostupnih EU-ovih i nacionalnih izvora financiranja te uspostavi fleksibilnih sustava pripravništava uz podjelu financijske odgovornosti.

1.3.7 Potrebna je veća ponuda prekograničnih pripravničkih mogućnosti kako bi se povećala mobilnost mladih unutar EU-a. Iako je proširenje usluga EURES-a na pripravništva pohvalno, potrebno je predvidjeti daljnje korake za poticanje otvorenog i transparentnog postupka ponude za zapošljavanje pripravnika.

1.3.8 Potrebni su pouzdaniji podaci o pripravništvima te vrednovanje svih njihovih oblika, kako na europskoj tako i na nacionalnim razinama. To uključuje i kvantitativne i kvalitativne podatke koji su se mogu koristiti za procjenu količine, kakvoće, učinka i učinkovitosti pripravništava.

1.3.9 Od ključne je važnosti osigurati da se osobama s invaliditetom omogući sudjelovanje u pripravništvima, poduzimanjem primjerenih mjera za podizanje svijesti i povećanje pristupačnosti.

1.3.10 Važno je uključiti sve relevantne sudionike (socijalne partnere, organizacije civilnog društva i posebice organizacije mladih) u postupak izrade smjernica te u praćenje i provjeru provedbe okvira.

2. Opće napomene

2.1 U prosincu 2012., Europska komisija pokrenula je Paket mjera za zapošljavanje mladih uvodeći tri ključna prijedloga: program „Jamstva za mlade”, Kvalitativni okvir za pripravništvo te Savez za naukovanje; i širenje djelokruga EURES-a. EGSO pomno prati razvoj provedbenog postupka za sve navedene instrumente.

2.2 Odbor pozdravlja Preporuku Vijeća o kvalitativnom okviru za pripravništvo, i kao mjeru koja jamči kvalitetu obrazovnog sadržaja i odgovarajuće radne uvjete za vrijeme trajanja pripravništva, i kao sredstvo sprečavanja njihovog korištenja kao zamjene za redovne poslove ili preduvjet za zapošljavanje.

2.3 EGSO uviđa da je visoka kvaliteta pripravništva neophodna za uspješnu provedbu programa „jamstva za mlade”⁽¹⁾ (čiji cilj je osigurati „da se svim mladim osobama do dobi od 25 godina omogući dobivanje kvalitetnih ponuda za posao, nastavak obrazovanja, naukovanje ili pripravništvo u roku od četiri mjeseca nakon što postanu nezaposleni ili napuste formalno obrazovanje”) te za postizanje glavnog cilja strategije Europa 2020., povećavanja stope zaposlenosti osoba u dobi od 20-64 godine na 75 % do 2020. godine. Važno je napomenuti da primjereno korištenje pripravničkih programa može doprinijeti rješavanju problema neusklađenosti znanja i vještina, istovremeno služeći kao most za prijelaz iz školovanja na tržište rada.

2.4 Unatoč dobrodošlom napretku u mnogim državama članicama, Odbor podržava zaključak da su nedostatni obrazovni sadržaj i neprimjereni radni uvjeti glavne prepreke koje trenutno utječu na razvoj pripravništva u EU-u. To potvrđuje i nedavno istraživanje Eurobarometra⁽²⁾ koje pokazuje da više od 28 % pripravnika smatra da im njihovo iskustvo nije bilo ili neće biti korisno u nalaženju redovnih poslova.

2.5 EGSO smatra da su pripravništva samo jedno od sredstava za rješavanje problema nezaposlenosti i neusklađenosti znanja i vještina. Rješavanje tih problema zahtijeva provedbu složenih i međusobno povezanih politika kako na europskoj, tako i na nacionalnim razinama.

2.6 Nadalje, Odbor ističe da preporuka obuhvaća isključivo transnacionalna i pripravništva „otvorenog tržišta”, a ne obraća gotovo nikakvu pozornost na druge uobičajenije i učinkovitije oblike pripravništva diljem Europske unije⁽³⁾ – pripravništva povezana s obrazovnim programima i s aktivnim politikama tržišta rada za nezaposlene mlade osobe, najčešće bez ili s niskom razinom znanja i vještina.

2.7 Ovaj okvir trebao bi biti dovoljno fleksibilan da odražava različite polazne točke država članica te njihovih nacionalnih zakonodavstava i prakse, istovremeno zagovarajući primjenu načela supsidijarnosti.

2.8 Veća uključenost pripravništava povezanih s obrazovnim programima u kvalitativni okvir za pripravništvo omogućila bi sustavniji pristup na području pripravništva na „otvorenom tržištu”, naročito s obzirom na već postojeće metode jamčenja kvalitete u obrazovnom sektoru koje bi mogle ponuditi model za učinkoviti mehanizam provjere kvalitete za sve pripravničke programe. Uspostava jedinstvenog instrumenta za jamčenje kvalitete za sve oblike pripravništva poboljšala bi razumijevanje i transparentnost u pogledu preduvjeta za kvalitetu, a istovremeno doprinijela usmjeravanju pripravništva na rezultate učenja. Međutim, potrebno je osigurati da takav instrument ne bude u opreci s povezanim zakonodavstvom u državama članicama.

⁽¹⁾ Preporuka Vijeća o uspostavi jamstva za mlade, SL C 120, 26.4.2013, str. 1.

⁽²⁾ Iskustvo pripravništva u EU-u, Eurobarometar 2013.

⁽³⁾ Studija o sveobuhvatnom pregledu pravila za pripravništvo u državama članicama Europske unije 2012.

2.9 EGSO ipak naglašava da usvajanje zakonodavnog i regulatornog okvira ne može samo po sebi jamčiti kvalitetu pripravništva. Upravo će provedba propisa i pažljivo praćenje cijelog tog postupka igrati ključnu ulogu u osiguranju visokokvalitetnih pripravništava. Države članice moraju imati mogućnost odlučivanja o najboljem načinu za pristupanje pripravništvima, u cilju osiguravanja kvalitete i sprečavanja zloupotrebe.

2.10 Potrebna je veća ponuda prekograničnih pripravničkih mogućnosti kako bi se povećala mobilnost mladih unutar EU-a. Proširenje usluga EURES-a na pripravništva vrlo je pohvalno, posebice uzimajući u obzir dodatne koristi promicanja transnacionalnih pripravništava (trenutno se samo 9 % pripravništava odvija u inozemstvu²). Međutim, potrebno je poduzeti daljnje korake za jačanje otvorenih i transparentnih postupaka ponude za zapošljavanje pripravnika s pomoću informativno-institucijskih sredstava. Smjernice za potencijalne organizacije domaćine mogle bi utvrditi načela otvorenih i transparentnih postupaka zapošljavanja i kriterija kvalitete za pripravništva. Nadalje, ciljana publika trebala bi biti bolje obaviještena o postojećim pripravničkim programima i prilikama, naročito putem društvenih mreža i interneta.

3. Uloga ulaganja u obuku

3.1 EGSO je uvjeren da pripravnici na radnom mjestu mogu doprinijeti proizvodnji poduzeća i čitavom gospodarstvu, stječući istovremeno potrebno iskustvo, pod uvjetom da je okruženje za učenje na radnom mjestu dovoljno dobro ustrojeno da to omogućuje.

3.2 Iako je pripravništvo prilika za učenje, važno je prepoznati i njegove dobrobiti za sve uključene strane – pripravnika, poslodavca, čitavo gospodarstvo a time i društvo. Osiguravajući visoku kvalitetu, sustavi pristupačnih pripravništava trebaju stoga biti zajednička odgovornost.

3.3 Odbor smatra da bi preporuka trebala biti aktivnija u promicanju ulaganja u pripravništva. Posebnu pažnju treba obratiti na mala i srednja poduzeća, budući da često ne raspolažu kapitalom za ulaganje u pripravnike, osim ako im se ne pomogne pružanjem posebne potpore.

3.4 Razlozi zbog kojih manja poduzeća možda nisu u mogućnosti dovoljno ulagati u pripravništva leže u posebnim značajkama malih i srednjih poduzeća: kratkoročnosti, nemogućnosti imanja koristi od pripravnika u kratkom roku te razlici između troškova i koristi od obuke. Pripravništvo je ulaganje koje poduzećima dobit ne donosi odmah. Dodatni je problem za mala poduzeća, koja razmatraju mogućnost da ponude pripravništva, to što postoji mogućnost da se pripravnik u poduzeću ne zadrži dovoljno dugo da nadoknadi troškove obuke.

3.5 EGSO smatra da prisutnost visokokvalificirane i obučene radne snage pruža mnogo veće konkurentne pogodnosti od onih koje donose pojedinačni radnici ili poduzeća. Stoga je u opravdano da država intervenira na tržištu, nadopunjujući privatnu ponudu. Budući da su mala i srednja poduzeća zaslužna za stvaranje velikog broja neto radnih mjesta i pokretači su gospodarskog rasta, ulaganje u pripravništva u malim poduzećima može se opravdati na temelju ispravljanja tržišnih nedostataka proizašlih iz vanjskih učinaka i javnih dobara (poput neusklađenosti znanja i vještina iz obrazovanja): na taj način bi mala poduzeća mogla doprinijeti općem gospodarskom rastu i blagostanju čitavog društva.⁽⁴⁾

3.6 Odbor stoga preporučuje izradu nacrtu popratnih smjernica i za države članice i za poduzeća/organizacije domaćine o mogućim oblicima potpore za programe obuke iz već dostupnih europskih i nacionalnih izvora financiranja. Te smjernice trebale bi obuhvaćati i primjere uspješnih praksi u načinima provedbe sustava obuke u poduzećima i organizacijama.

3.7 EGSO smatra da je važno osigurati da poslodavci znaju što mogu očekivati da će dobiti kao neto korist od pružanja mjesta za obuku. Pokazujući stvarnu gospodarsku dobit, studije o punom spektru troškova i koristi mogu ohrabriti poslodavce da zaposle pripravnike. Istovremeno, neophodno je podizati svijest o činjenici da poduzeća trebaju uvoditi kvalitetna pripravništva.

4. Nadoknada i socijalna sigurnost

4.1 Uzimajući u obzir da je samo 62 %⁽⁵⁾ mladih osoba s pripravničkim iskustvom stažiralo na temelju pisanog sporazuma o pripravništvu ili ugovora s organizacijom ili poduzećem ili domaćinom, Odbor podupire poziv na uvođenje obveznih pisanih ugovora o pripravništvu. Potrebno je odrediti zajedničke zakonske standarde za sporazume o pripravništvu. Valja naglasiti kako zakoniti pisani sporazumi ili ugovori koriste i pružatelju pripravništva i pripravniku, budući da povećavaju odgovornosti i prava objiju strana.

⁽⁴⁾ Osposobljavanje za upravljanje u malim i srednjim poduzećima, OECD, 2002.

⁽⁵⁾ Iskustvo pripravništva u EU-u, Eurobarometar 2013.

4.2 Međutim, Odbor preporučuje da, u slučaju pripravništava na „otvorenom tržištu“, domaćin pripravniku automatski osigura i u sporazum o pripravništvu uključi osnovni paket socijalne sigurnosti (zdravstveno osiguranje i osiguranje u slučaju nesreće te, u slučaju plaćenog pripravništva, pravo na bolovanje). Ako se pripravništvo promatra kao radni odnos, u skladu s nacionalnim zakonom i praksom, moraju se primjenjivati sve odredbe radnog i socijalnog prava te kolektivnih ugovora države članice (uključujući i zahtjeve u pogledu plaće). U slučaju spora, Odbor preporučuje da se pripravnike smatra slabijom stranom te da im se pruži potrebna podrška.

4.3 Najuobičajenije metode financiranja različitih oblika pripravništava u državama članicama uključuju europske i nacionalne/regionalne fondove, pomoć institucija (npr. sveučilišne stipendije), samostalno financiranje i sredstva poduzeća. Kada je javno financiranje dostupno, ono često uključuje značajnu potporu iz europskih fondova, posebice Europskog socijalnog fonda (ESF). Međutim, kada je riječ o pripravništvima otvorenog tržišta, samostalno financiranje je posebice uobičajeno budući da, u mnogim slučajevima, pripravnici primaju nedostatnu ili nikakvu naknadu. Činjenica je da 59 %⁵ svih pripravnika ne prima nikakvu novčanu naknadu i primorani su oslanjati se na druge izvore financiranja kao što su vlastita ušteđevina i pomoć obitelji.

4.4 Odbor naglašava da, iako se pripremaju za buduće karijere povećanjem vlastite zapošljivosti, pripravnici ne smiju biti izloženi riziku siromaštva. Pripravništva trebaju biti jednako pristupačna svima pa izostanak financijskih naknada ograničava pristupačnost pripravničkih programa (dijem EU-a, samo 46 % ispitanika dovršilo je pripravništvo⁵). To predstavlja diskriminaciju određenih skupina mladih osoba, na temelju njihovog imovinskog stanja.

4.5 S obzirom na pristup zajedničke odgovornosti, Odbor potiče države članice da potraže fleksibilno rješenje za pitanje pripravničkih naknada. Takav pristup trebao bi osigurati zadovoljavajuće uvjete i visoku kvalitetu pripravništava, ali bez istovremenog odvracanja poduzeća od uvođenja pripravničkih programa. Naknade za pripravnički rad ne treba promatrati isključivo kao zaradu, već i kao sredstvo koje osigurava jednake prilike svim mladim osobama da sudjeluju u pripravničkim programima.

4.6 EGSO preporučuje da se, zajedno sa socijalnim partnerima, ispituju i rasprave sve mogućnosti: programi poreznih olakšica za poduzeća domaćine, korištenje europskih i nacionalnih fondova, popusti na pakete socijalne sigurnosti itd. kako poduzeća i organizacije domaćini ne bi sami snosili teret naknada.

4.7 EGSO želi potaknuti Europsku komisiju da, što je prije moguće, pokrene smjernice za najuspješnije prakse namijenjene državama članicama i poduzećima.

4.8 Dobre prakse za pripravništva, iznesene u Preporuci o kvalitativnom okviru za pripravništvo, trebale bi se primjenjivati ne samo na pripravništva na „otvorenom tržištu“ već i na pripravništva u javnom sektoru i institucijama EU-a.

5. Ostali aspekti

5.1 EGSO podupire preporuku za najdulje trajanje pripravništava do šest mjeseci i ograničavanje ponavljanja pripravništava kako bi se osiguralo da pripravnici ne postanu zamjena zaposlenicima te da se pripravništva ne koriste pogrešno kao zamjena za stalno zaposlenje. Međutim, bilo bi primjereno da prekogranična pripravništva traju dulje od onih koja se odvijaju u zemlji porijekla pripravnika.

5.2 EGSO smatra da je od ključne važnosti osigurati da se osobama s invaliditetom omogući sudjelovanje u pripravničkim programima pod jednakim uvjetima te preporučuje poduzimanje primjerenih mjera za povećanje pristupačnosti i podizanje svijesti o tom pitanju.

5.3 EGSO poziva socijalne partnere da nastave raditi na priznavanju vještina i sposobnosti stečenih pripravništvom i drugdje (npr. volonterskim djelatnostima). U tom kontekstu, Europsko područje vještina i kvalifikacija, o kojem se nedavno raspravljalo, moglo bi osigurati dodatnu transparentnost.

5.4 Odbor želi potaknuti izdavanje pripravničkih svjedodžbi ali preporučuje da se osigura da takve svjedodžbe imaju zajednički standard; i predlaže razmatranje mogućnosti njihova povezivanja s omladinskom iskaznicom Youth Pass i Europskim kvalifikacijskim okvirom kako bi bile široko prepoznatljive i korisne mladim osobama i njihovim budućim poslodavcima.

5.5 Odbor poziva na jačanje dijaloga, kako na europskoj tako i na nacionalnim razinama, uključivanjem svih relevantnih sudionika (socijalnih partnera, organizacija civilnog društva, a posebice organizacija mladih) u postupak izrade smjernica te u praćenje i procjenu provedbe okvira.

Bruxelles, 27. veljače 2014.

Predsjednik
Europskog gospodarskog i socijalnog odbora
Henri MALOSSE

Mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora o Prijedlogu direktive Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Direktive 94/62/EZ o ambalaži i ambalažnom otpadu radi smanjenja potrošnje laganih plastičnih vrećica

COM(2013) 761 final – 2013/0371 (COD)

(2014/C 214/08)

Izvjestitelj: **g. Seamus BOLAND**

Sukladno članku 114. stavku 3. i članku 304. Ugovora o funkcioniranju Europske unije, Vijeće (15. studenoga 2013.) i Europski parlament (18. studenoga 2013.) odlučili su savjetovati se s Europskim gospodarskim i socijalnim odborom o

Prijedlogu Direktive Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Direktive 94/62/EZ o ambalaži i ambalažnom otpadu radi smanjenja potrošnje laganih plastičnih vrećica

COM(2013) 761 final – 2013/0371 (COD).

Stručna skupina za poljoprivredu, ruralni razvoj i zaštitu okoliša, odgovorna za pripremu rada Odbora o toj temi, usvojila je mišljenje dana 12. veljače 2014.

Europski gospodarski i socijalni odbor usvojio je mišljenje na 496. plenarnom zasjedanju održanom 26. i 27. veljače 2014. (sastanak od 26. veljače), sa 227 glasova za i 5 suzdržanih.

1. Zaključci i preporuke

1.1 EGSO pozdravlja prijedlog Europske komisije o izmjeni Direktive 94/62/EZ o ambalaži i ambalažnom otpadu radi smanjenja potrošnje laganih plastičnih vrećica. Međutim, upozorava na rasprostranjenu kritiku da predložena direktiva možda neće postići ciljeve smanjenja korištenja plastičnih vrećica u neposrednoj budućnosti.

1.2 EGSO se slaže da će daljnja uporaba laganih plastičnih vrećica prouzročiti golemu ekološku štetu za život u moru te da takva šteta ima ozbiljne posljedice za niz morskih vrsta kao i za ljudsko zdravlje.

1.3 EGSO je svjestan mnogih zakonodavnih zapleta oko nadzora nad plastičnim vrećicama; snažno, međutim, preporučuje da predložena direktiva osigura da se svaka država članica posve obveže na trajno iskorjenjivanje takvog otpada.

1.4 EGSO je izražava bojazan da se osnovni ciljevi smanjenja neće moći postići prijedlogom jer ne postoji jasan cilj EU-a za sprečavanje koji bi poslužio kao mjerilo za učinkovitost mjera država članica i koji bi se mogao zakonski nametnuti kaznama.

1.5 U tom pogledu EGSO savjetuje sljedeće:

— EU treba postaviti količinski cilj za smanjenje uporabe laganih plastičnih vrećica. Taj cilj treba postaviti na temelju iskustva šire skupine država članica u kojima je potrošnja laganih plastičnih vrećica mala;

— za neispunjenje takvog cilja bit će izrečene spomenute kazne.

1.6 Iako je razumljivo da različite mjere za nadzor plastičnih vrećica daju raznolike rezultate u raznim državama članicama, EGSO preporučuje da svaka država članica provede vlastitu analizu kako na najbolji način ispuniti obveze predviđene ovom direktivom te potom nastavi s izborom koji najbolje odgovara njezinim potrebama, a ostvariv je u smislu obveza poštivanja ukupnog cilja na razini EU-a.

1.7 EGSO preporučuje da države članice pažljivo razmotre učinak na potrošače, na maloprodajni sektor i na okoliš kada uspostavljaju svoju provedbenu politiku.

1.8 EGSO pozdravlja nalaze izvještaja Opće uprave za okoliš o procjeni učinka iz 2011. da su posljedice smanjenja uporabe plastičnih vrećica po zapošljavanje u najmanju ruku neutralne, a mogu pridonijeti povećanju broja radnih mjesta povezanih uz alternativne vrećice za višekratnu uporabu koje bi proizvele manje teškoća za okoliš.

1.9 U skladu s prethodnim mišljenjem NAT/600 o Europskoj strategiji za plastični otpad (zelena knjiga), EGSO preporučuje da se jasno uvaži uloga civilnog društva na promjenu ponašanja.

2. Opće informacije o zakonodavnim inicijativama

2.1 U EU-u se plastične vrećice smatra ambalažom u skladu s Direktivom o ambalaži i ambalažnom otpadu (Direktiva 94/62/EZ). No, ne postoje zakonodavstvo EU-a ni politika EU-a koji bi bili specifično usmjereni na plastične vrećice. Neke su države članice razvile vrlo uspješne politike za smanjenje njihove uporabe. Mnoge, međutim, nisu.

2.2 Cilj prijedloga je smanjenje potrošnje plastičnih vrećica koje su tanje od 50 mikrona (0,05 milimetara) u Europskoj uniji. U opisne svrhe, direktiva je usmjerena na plastične vrećice tankih stijenki koje se dijele na izlazu i koriste za nošenje robe iz supermarketa i drugih prodavaonica.

2.3 Zakonodavne teškoće pri osmišljanju i provedbi cilja smanjenja postavljenog na razini EU-a, koji se primjenjuje na sve države članice, ozbiljno su pridonijele pogoršanju tog problema. Umjesto određivanja zajedničkog cilja na razini EU-a kojim bi se znatno smanjio broj plastičnih vrećica u optjecaju, boljim se smatra u Direktivu 94/62/EZ uključiti obvezu za sve države članice da smanje potrošnju laganih plastičnih vrećica, a istovremeno im omogućiti da odrede vlastite nacionalne ciljeve smanjenja i izaberu mjere kojima će te ciljeve postići. Ove mjere ne bi smjele dovesti do općeg povećanja proizvodnje druge ambalaže.

2.4 Do sada je Europska unija imala malo uspjeha na polju ujednačavanja politika koje bi mogle dovesti do objedinjenog odgovora za rješavanje teškoća prouzročenih bacanjem plastičnih vrećica u okoliš. Italija ih, na primjer, želi zabraniti. Austrija je pravno osporila takav prijedlog. Druge zemlje, poput Danske, Irske i Bugarske, uvele su porez na plastične vrećice. Ujedinjeno Kraljevstvo uvest će u 2015. ograničeni porez koji će zahvatiti maloprodajne prodavaonice koje zapošljavaju više od 250 ljudi. Maloprodajni trgovci u Francuskoj, Njemačkoj, Portugalu, Mađarskoj i Nizozemskoj počeli su naplaćivati plastične vrećice.

3. Pozadina i bit prijedloga Komisije

3.1 Europski parlament i Vijeće žele se, sukladno članku 114. stavku 3. i članku 304. Ugovora o funkcioniranju Europske unije, savjetovati s Europskim gospodarskim i socijalnim odborom o izmjeni Direktive 94/62/EZ o ambalaži i ambalažnom otpadu radi smanjenja potrošnje laganih plastičnih vrećica.

3.2 Komisija je provela procjenu učinka kako bi pripremila svoj zakonodavni prijedlog.⁽¹⁾ Prema procjeni učinka, procjenjuje se da je u 2010. svaki građanin EU-a uporabio 198 plastičnih vrećica, od kojih su, prema procjeni, 90 %, bile lagane vrećice; one se rjeđe ponovno koriste i češće ih se odbacuje u okoliš.

3.3 U istom se izvještaju kaže da je u 2010. u EU-u u okoliš bačeno više od 8 milijarda plastičnih vrećica. Takvo smeće ima ogroman utjecaj na morski okoliš jer se u velikim količinama gomila u našim morima. Čak i u zemljama koje nemaju obalu plastične se vrećice dovode do oceana riječnim tokovima. Kako vijek plastičnih vrećica može trajati stotinama godina, to predstavlja golem svjetski izazov u smislu uzrokovanja zagađenja kao i utjecaja na ekosustav oceana.

3.4 Komisijina analiza pokazuje da se uporaba takvih vrećica uvelike razlikuje od zemlje do zemlje, od prosječne četiri po stanovniku godišnje u Finskoj i Danskoj do 466 u Poljskoj, Portugalu i Slovačkoj.

4. Opći i posebni komentari

4.1 U svojem mišljenju NAT/600 o Europskoj strategiji za plastični otpad (zelena knjiga), EGSO je istaknuo ozbiljne probleme koje predstavlja plastični otpad općenito i preporučio niz ključnih djelovanja usmjerenih na rješavanje svakog plastičnog zagađenja.⁽²⁾

⁽¹⁾ Procjena učinka za Prijedlog Direktive Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Direktive 94/62/EZ o ambalaži i ambalažnom otpadu radi smanjenja potrošnje laganih plastičnih vrećica (COM(2013) 761 final – 2013/0371 (COD)).

⁽²⁾ Mišljenje o *Europskoj strategiji za plastični otpad* (Zelena knjiga) SL C 341 od 21.11.2013, str. 59.-66.

4.2 Ozbiljno smanjenje broja plastičnih vrećica pridonijet će slabljenju pritiska na biološku raznolikost, posebice na morski okoliš, u skladu s Strategijom za biološku raznolikost EU-a, kojoj je cilj zaustaviti gubitak biološke raznolikosti i funkcija ekosustava u EU-u do 2020.

4.3 Poznato je da je najmanje 267 različitih vrsta ugroženo morskim smećem u vidu plastičnih vrećica jer se u njega zapliću ili ga gutaju. U Sjevernom moru želuci 94 posto svih ptica sadrže plastiku. Na vrećice se također nailazi u želucima nekoliko ugroženih morskih vrsta.

4.4 Osnovni propusti koji pridonose povećanju tog problema uključuju:

- propust tržišta i nisku svijest javnosti;
- propuste u primjeni i provedbi postojećeg zakonodavnog okvira kojim se upravlja ambalažom i ambalažnim otpadom;
- propust u uspostavi stvarnih ciljeva kojima bi se znatno smanjila uporaba laganih plastičnih vrećica;
- manjak političke volje u mnogim državama članicama da riješe taj problem uporabom smislenih ciljeva.

4.5 S druge strane, goleme razlike među različitim državama članicama u broju uporabljenih plastičnih vrećica po stanovniku pokazuju izvedivost korjenitog smanjenja uporabe takvih plastičnih vrećica u relativno kratkom vremenu, ukoliko postoji politička volja za djelovanje. Na primjer, u slučaju Irske, uporaba plastičnih vrećica smanjena je na 80 % razine koja je postojala u trenutku uvođenja poreza na prodajnom mjestu.

4.6 Ako se ne poduzmu nikakve učinkovite mjere, predviđa se da će broj plastičnih vrećica na tržištu na razini EU-27 porasti s 99 mlrd u 2010. na 111 mlrd u 2020. ⁽³⁾ Nepoduzimanje trenutačnog i snažnog zahvata kojim se ograničava uporaba plastičnih vrećica i uz to povezani problem njihova bacanja u okoliš pogodit će i okoliš i građane kako u EU-u tako i izvan EU-a, te prerađivače plastike, javne vlasti, ribarsku industriju, turističku industriju i lokalna poduzeća.

4.7 Mnoge ekološke skupine jasno kažu da je prijedlog Komisije slab jer u članku 1. stavku 2. piše da „države članice trebaju poduzeti mjere za postizanje smanjenja potrošnje laganih plastičnih vrećica na svojem teritoriju unutar dviju godina od stupanja na snagu ove direktive”, ali se ne postavlja jasan cilj za sprečavanje.

4.8 Također se podrazumijeva da su direktive koje se smatra isključivom odgovornošću država članica te kojima se ne određuju jasne kazne za neprovođenje znatno manje uspješne.

4.9 Određivanjem količinskog cilja za sprečavanje uporabe laganih plastičnih vrećica uspostavilo bi se jasan cilj i mjerilo za države članice, koji bi se mogao pratiti te, bude li potrebno, zakonski nametnuti. To bi, s druge strane, dopustilo državama članicama fleksibilnost u pogledu sredstava koja bi primijenile da dosegnu ovaj cilj. Takva sredstva mogu obuhvaćati gospodarske poticaje, poput poreza i pristojba, kampanje za osviještenost potrošača, regulatorne mjere ili mješavinu tih sredstava, ovisno o posebnim okolnostima u pojedinoj državi članici. U procjeni učinka razmatra se cilj sprečavanja od 35 vrećica po osobi na godinu. Takav bi se cilj temeljio na prosječnoj potrošnji laganih plastičnih vrećica u 25 % država članica s najboljim rezultatima u 2010., pa bi ga se stoga moglo smatrati razumnim i primjenjivim mjerilom za druge države članice. Njegovo pretvaranje u cilj sprečavanja na razini EU-a dovelo bi do toga da se potrošnja plastičnih vrećica za jednokratnu uporabu u EU-u smanji za 80 %, što treba biti minimalni cilj.

4.10 Iz procjene učinka Komisije slijedi da mjere za smanjenje uporabe plastičnih vrećica za jednokratnu uporabu ne bi imale neprihvatljive učinke na gospodarstvo niti na zapošljavanje.

Njezini su zaključci:

- smanjit će se broj ljudi zaposlenih u proizvodnji **plastičnih vrećica za jednokratnu uporabu**;
- međutim, izgledno je da će se povećati broj ljudi zaposlenih u proizvodnji **plastičnih vrećica za višekratnu uporabu, papirnatih vrećica i vrećica za kante za smeće**.
- U izvještaju PRODCOM iz 2011., na koji se poziva u izvještaju o učinku, kaže se da je u 2006. trećina laganih plastičnih vrećica bila uvezena, mahom iz Azije. Također se kaže da se nakon toga zbililo znatno premještanje proizvodnje u Aziju. Daje se primjer da se u Ujedinjeno Kraljevstvo gotovo 98 % takvih vrećica uvozi s Dalekog istoka;

⁽³⁾ Na temelju PRODCOM-a, Eurostatove baze podataka koja pruža statistiku o proizvodnji industrijske robe. (Procjena učinka Komisije, poglavlje 24. točka 4.)

-
- u izvještaju se ističe da se proizvodnja unutar zemalja EU-a temelji uglavnom na proizvodnji „neznatno debljih vrećica“;
 - u izvještaju o procjeni učinka kaže se da neće biti nikakvih dodatnih učinaka na zapošljavanje (str. 86). Također se ističe da većina proizvođača plastične vrećice proizvodi u više veličina te da bi mjere za smanjenje uporabe laganih vrećica mogle povećati potražnju za vrećicama za višekratnu uporabu i tako stvoriti radna mjesta.

Bruxelles, 26. veljače 2014.

Predsjednik
Europskog gospodarskog i socijalnog odbora
Henri MALOSSE

Mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora o „Prijedlogu uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Uredbe (EU) br. 525/2013 o tehničkoj provedbi Protokola iz Kyota uz Okvirnu konvenciju Ujedinjenih naroda o klimatskim promjenama

COM(2013) 769 final – 2013/0377 (COD)

(2014/C 214/09)

Izvjestitelj: **g. Richard ADAMS**

Dana 18. studenog (Europski parlament) i 10. prosinca 2013. (Vijeće), sukladno članku 192. stavku 1. i članku 304. Ugovora o funkcioniranju Europske unije, odlučili su savjetovati se s Europskim gospodarskim i socijalnim odborom o:

Prijedlogu uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Uredbe (EU) br. 525/2013 o tehničkoj provedbi Protokola iz Kyota uz Okvirnu konvenciju Ujedinjenih naroda o klimatskim promjenama

COM(2013) 769 final – 2013/0377 (COD).

Stručna skupina za poljoprivredu, ruralni razvoj i zaštitu okoliša, odgovorna za pripremu rada Odbora na tu temu, usvojila je mišljenje 12. veljače 2014.

Europski gospodarski i socijalni odbor usvojio je mišljenje na 496. plenarnom zasjedanju održanom 26. i 27. veljače 2014. (sastanak od 26. veljače), sa 226 glasova za, 5 protiv i 12 suzdržanih.

1. Zaključci i preporuke

1.1 Prijedlog olakšava i omogućava tehničku provedbu postojećih sporazuma vezanih uz Protokol iz Kyota. Odbor podržava predstavljeni prijedlog.

2. Uvod

2.1 Protokol iz Kyota, međudržavni sporazum iz 1997. kojim se pojedinačnim državama nalaže smanjenje emisija stakleničkih plinova, stupio je na snagu 2005. godine. Industrijske nacije obvezale su se u različitim iznosima smanjiti svoje godišnje emisije ugljičnog dioksida, koje se mjere na temelju šest stakleničkih plinova, kako bi se do 2012. postiglo prosječno smanjenje od 5,2% u odnosu na 1990. Iako su emisije stakleničkih plinova na svjetskoj razini od 1990. porasle za 40%, na Protokol iz Kyota svejedno se gleda kao na mali, ali bitni prvi korak u međunarodnom djelovanju.

2.2 Prema ugovoru iz Kyota, „EU-15” su se obvezale smanjiti svoje ukupne emisije na razinu 8% manju od razine iz 1990. do razdoblja 2008. – 2012. te je izgledno da je taj cilj nadmašen. Također u skladu s Protokolom iz Kyota, države članice koje su se pridružile EU-u nakon 2004. imaju ciljeve smanjenja od 5%, 6% ili 8% te su na putu da ih ispune ili premaše. EU se do 2020. jednostrano obvezala smanjiti sveukupne emisije stakleničkih plinova iz svojih 28 država članica za 20% u usporedbi s razinom iz 1990.

2.3 Dok je BDP EU-a u razdoblju 1990. – 2011. porastao za 45%, ukupne emisije stakleničkih plinova iz današnjih 28 država članica, uključujući i emisije iz međunarodnog zračnog prometa pokrivene jednostranom obvezom EU-a, su 2011. bile 16,9% ispod razine iz 1990. te je za 2012. procijenjeno da su bile za 18% manje nego 1990. Posljednje prognoze država članica ukazuju na to da će u 2020. ukupne emisije, uključujući i međunarodni zračni promet, biti 21% ispod razine iz 1990.

2.4 „Izmjenom iz Dohe” Protokola iz Kyota uz Okvirnu konvenciju Ujedinjenih naroda o klimatskim promjenama utvrđuje se drugo ciljno razdoblje Protokola iz Kyota koje počinje 1. siječnja 2013. a završava 31. prosinca 2020.

2.5 U drugom ciljnom razdoblju Protokola iz Kyota nastavlja se i unapređuje postojeći sveobuhvatni sustav obračuna emisija, kako bi se osiguralo transparentno postupanje stranaka i njihovo ispunjavanje obveza.

2.6 Provedba Protokola iz Kyota nakon 2012. iziskuje izradu niza pravila tehničke provedbe za Europsku uniju, njezine države članice i Island. Nedavno donesena Uredba o mehanizmu za praćenje ne sadrži pravni temelj na osnovi kojeg bi Komisija mogla usvojiti delegirane akte vezane uz provedbu pravila za drugo ciljno razdoblje. Zato je potrebno izmijeniti Uredbu (EU) br. 525/2013 i na taj način osigurati potrebni pravni temelj.

3. Sažetak Prijedloga o izmjeni Uredbe

3.1 Predložena uredba temelj je za provedbu niza tehničkih pitanja putem usvajanja zakonodavnih akata. Ta se pitanja posebno odnose na:

- postupke upravljanja jedinicama kao što su transakcije Kyotskim jedinicama (izdavanje, prijenos, stjecanje, poništenje, povlačenje, prenošenje u sljedeće razdoblje, zamjena ili promjena datuma isteka valjanosti) u nacionalnim registrima Europske unije, država članica i Islanda, kao i između tih registara;
- obračunske postupke vezane uz prijelaz iz prvog u drugo ciljno razdoblje, uključujući prenošenje viška obračunskih jedinica iz prvog u drugo ciljno razdoblje;
- uspostavu i održavanje pričuve viška iz prethodnog razdoblja i pričuve ciljnog razdoblja za svakog člana sporazuma o zajedničkom ispunjavanju obveza;
- pristojbu ili „udio u prihodu” koji se odnosi na izdavanje jedinica ERU-a (jedinica smanjenja emisije) i prvi međunarodni prijenos jedinica AAU-a (jedinica dodijeljene kvote) u drugom ciljnom razdoblju.

4. Opće napomene

4.1 Ukratko, prijedlog EU-u dopušta provedbu drugog ciljnog razdoblja Protokola iz Kyota omogućujući izdavanje, prijenose i prenošenje viška Kyotskih obračunskih jedinica. Također Komisiji omogućava da odlučuje o delegiranim aktima. Prijedlog olakšava i omogućava tehničku provedbu postojećih sporazuma. Odbor podržava prijedlog u obliku u kojem je podnesen.

Bruxelles, 26. veljače 2014.

Predsjednik
Europskog gospodarskog i socijalnog odbora
Henri MALOSSE

Mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora o „Komunikaciji Komisije – Godišnji pregled rasta za 2014.“

COM(2013) 800 final

(2014/C 214/10)

Izvjestiteljica: **gđa Evelyne PICHENOT**

Dana 13. studenog 2013. godine, sukladno članku 304. Ugovora o funkcioniranju Europske unije, Europska komisija odlučila je savjetovati se s Europskim gospodarskim i socijalnim odborom o

„Komunikaciji Komisije – Godišnji pregled rasta za 2014. godinu“

COM(2013) 800 final.

Dana 18. studenog 2013. Predsjedništvo Odbora je zatražilo od Upravljačkog odbora strategije Europa 2020 da pripremi rad Odbora za taj predmet.

S obzirom na hitnu prirodu posla, Europski gospodarski i socijalni odbor imenovao je gđu Evelyne PICHENOT glavnom izvjestiteljicom na svom 496. plenarnom zasjedanju koje je održano 26. i 27. veljače 2014. (sastanak od 26. veljače), i usvojio sljedeće mišljenje sa 187 glasova za, 2 protiv i 11 suzdržanih.

1. Zaključci i preporuke

1.1 Jačanje Europskog semestra i povećanje sudjelovanja civilnog društva

1.1.1 Kako bi se povećali **odgovornost na nacionalnoj razini i demokratski legitimitet**, koji predstavljaju ključne točke Europskog semestra, EGSO, svjestan razlika u nacionalnim pristupima, preporučuje viši stupanj uključenja dionika civilnog društva. Stoga daje sljedeće preporuke:

- sastaviti **praktični vodič** o instrumentima Europskog semestra namijenjen ekonomskim i društvenim akterima i nacionalnim i teritorijalnim izabranim predstavnicima,
- dodatno razviti veze i savjetovanja između europskih institucija, naročito Komisije, i **nacionalnih parlamenata** koji imaju potpuni demokratski legitimitet u pitanjima proračuna i reformi,
- nastaviti raspravu s civilnim društvom o vremenskim rokovima za strukturne reforme i o uzajamnom utjecaju politika koje države članice istovremeno provode,
- dodatno potaknuti sve države članice da uključe **socijalne partnere i savjetodavna tijela** u postupak osmišljavanja reformi koje proizlaze iz posebnih preporuka po državama, kao i osmišljavanje i praćenje procesa nacionalnog programa reformi,
- uključiti socijalne partnere i civilno društvo u **procjenu javnih politika** koje prethode mjerama racionalizacije i modernizacije,
- nastaviti slati Europskom vijeću **upotpunjeni godišnji izvještaj nacionalnih gospodarskih i socijalnih odbora** ⁽¹⁾ i sličnih institucija: s tim u vidu, potrebno je dodatno potaknuti nacionalna savjetodavna tijela da sudjeluju u sastavljanju tog upotpunjenog izvještaja,
- primiti **službeni odgovor** od Vijeća i Komisije na te pismene priloge nacionalnih civilnih društava, koji bi svjedočio o ozbiljnosti savjetovanja i postao sastavni dio rasprave o posebnim preporukama po državama,
- primijeniti metodologiju kako bi se osigurala visoka **kvaliteta sudjelovanja** organizacija civilnog društva i socijalnog dijaloga u državama članicama, oslanjajući se na studiju koja će biti objavljena 2014., na inicijativu Upravljačkog odbora strategije Europa 2020. Europskog gospodarskog i socijalnog odbora.

⁽¹⁾ Vidi CESlink: <http://www.eesc.europa.eu/ceslink/?i=ceslink.en.home>

1.1.2 U godišnjem pregledu rasta za 2014. godinu, podržanom priloženim izvješćima⁽²⁾, Komisija izlaže viziju ekonomske i socijalne politike Europske unije koja naglašava usklađivanje europskih politika i nacionalnog djelovanja. S istim prioritetima kao i prošlih godina, ova analiza otvara Europski semestar.

Ranije započeti postupak nadzora makroekonomije i proračuna nastavlja se razvijati u 2014. i temelji se na tekstovima koje vodi logika **usklađenosti discipline, nadzora i sankcija**. On je osnovan na **mehanizmu upozoravanja**, čiji je cilj da upozori na pojavu makroekonomskih neravnoteža, na **nacionalnim programima reforme**, kao i na **posebnim preporukama za pojedine države**, koje su sastavljene kroz savjetovanje sa svakom državom članicom. Europski semestar i dalje ostaje blisko povezan sa strategijom Europa 2020. i njezinim brojčanim ciljevima.

1.1.3 Financijska, i zatim gospodarska, kriza, koja i dalje traje u Europi, otkrila je slabosti sustava upravljanja ekonomskom i monetarnom unijom: ti nedostaci se hitno moraju ispraviti kako se ne bi doveo u opasnost i sam opstanak eura. EGSO priznaje **važnost napretka koji je postignut u gospodarskom upravljanju**, ali ističe nužnu potrebu da se osigura njegov **demokratski legitimitet i prihvaćanje na nacionalnoj razini**. Mišljenje Odbora 2014. nadovezuje se na **mišljenja koja je Odbor već izradio o godišnjem pregledu rasta, i koja su** ukratko prikazana u sažetku preporuka u točki 2.1 ovog mišljenja. Ono ih upotpunjuje, ažurira, otvara nove perspektive za 2015. godinu i oslanja se na zaključke brojnih nedavnih mišljenja.

1.1.4 Godišnji pregled rasta za 2014. je prva faza u postupku koji će **Upravljački odbor strategije Europa 2020.** pratiti tijekom cijele godine, uz sudjelovanje nacionalnih gospodarskih i socijalnih odbora i sličnih institucija koje se bave provođenjem reformi i politika na nacionalnoj razini. Odbor izražava zadovoljstvo time što je uspostavljena jasna veza između proljetnog Trostranog socijalnog samita i postupka Europskog semestra. Uz to, Odbor zahtijeva da se stavovi europskih socijalnih partnera objave u prilogu dokumenata Europskog semestra. Odbor također želi da se u prilogu godišnjem pregledu rasta objavi i izvještaj o stanju napretka strategije Europa 2020. Takav izvještaj je neophodan kako bi se pripremila revizija tijekom provedbe.

1.1.5 U uvjerenju da kriza još nije svladana, EGSO poziva europske institucije i države članice da usklade napore za postizanje modularane fiskalne konsolidacije s **odlučnim i ustrajnim djelovanjem u korist rasta, zaposlenosti i konkurentnosti** u svih 28 članica Unije. Odbor poziva iduću Komisiju da provede ambiciozan **program ulaganja** koji će omogućiti malim i srednjim poduzećima da lakše dođu do financiranja. Europski strukturni i investicijski fondovi trebat će podržati ostvarivanje ciljeva iz strategije Europa 2020. i mogli bi pratiti reforme razrađene u posebnim preporukama po državama članicama. Odbor istovremeno poziva Komisiju da predloži plan za konkretno provođenje paketa mjera za „ulaganje u socijalnu politiku“.

1.2 Dosljednije upravljanje u cilju postizanja istinske ekonomske i monetarne unije

1.2.1 Nadovezujući se na izvješće „Prema istinskoj ekonomskoj i monetarnoj uniji“,⁽³⁾ EGSO izražava zadovoljstvo **postupnim pomakom od „koordinacije“** prema dosljednijem gospodarskom upravljanju među državama članicama provođenjem Europskog semestra. Odbor primjećuje da se godišnji pregled rasta prilagođuje novim propisima upravljanja, osobito u eurozoni, po kojima se nacrti proračuna moraju predstaviti **sredinom listopada** kako bi Komisija mogla preispitati donose li države članice mjere potrebne za postizanje ciljeva dogovorenih na razini EU-a. Nakon toga, proračuni će se zaključivati na nacionalnoj razini. Taj postupak mora u potpunosti poštivati demokratski legitimitet nacionalnih parlamenata, koji jedini imaju pravo promijeniti i usvojiti proračun.

1.2.2 EGSO uzima na znanje djelomičan napredak koji predstavlja dogovor postignut u Europskom vijeću u prosincu 2013. o budućim zajedničkim pravilima o nadzoru i rješavanju problema posrnutih banaka. Odbor utvrđuje da je projekt bankarske unije postavljen na osnovama koje se još moraju razviti budući da još uvijek postoje brojni izazovi koje treba riješiti u bliskoj budućnosti, osobito u pitanjima konsolidacije financijskog sektora i postavljanja rokova za uspostavljanje jedinstvenog sanacijskog mehanizma. Odbor je vrlo zabrinut zbog rizika koji proizlaze iz **nepotpune bankarske unije** i upuštanja u međuvladin postupak.⁽⁴⁾

1.2.3 EGSO sa žaljenjem primjećuje smanjenje sredstava u **višegodišnjem financijskom okviru** za razdoblje od 2014. do 2020. S druge strane, Odbor pozdravlja postojanje sredstava za ulaganja u iznosu većem od 400 milijardi EU koji će se moći brzo mobilizirati za poticanje rasta i zaposlenosti na nacionalnoj i regionalnoj razini kroz europske strukturne i investicijske fondove, kojima će se na taj način podržati ostvarenje ciljeva strategije Europa 2020. Odbor smatra pozitivnim to što su **političko odlučivanje i financijski angažman** po prvi put povezani jer oni zajedno predstavljaju važan čimbenik podrške rasta.

⁽²⁾ Godišnji pregled rasta COM(2013)800 final + prilozi.

⁽³⁾ Van Rompuy.- „Prema istinskoj ekonomskoj i monetarnoj uniji“ – Bruxelles, 12. listopada 2012. – Europsko vijeće.

⁽⁴⁾ Zaključci Europskog vijeća od prosinca 2013.

1.2.4 U ovom godišnjem pregledu rasta, Komisija nastoji stvoriti europski okvir u cilju poticanja rasta u Europi, povezujući **gospodarsko upravljanje, višegodišnji financijski okvir** i politike, nastojeći time upotpuniti različite aspekte **unutarnjeg tržišta i trgovinske politike**. Odbor podržava Komisiju u pozivanju država članica da uzmu u obzir **taj europski okvir** u trenutku definiranja svojih nacionalnih politika. EGSO primjećuje da godišnji pregled rasta sad postavlja rast i konkurentnost među osnovne prioritete i ističe da se konkurentnost mora sagledavati u širem tumačenju termina, uključujući kvalitetu i plasiranje proizvoda i usluga, a ne samo kao konkurentnost cijena.

1.2.5 U cilju očuvanja europskog modela socijalne kohezije, kao što to preporučuje izvješće „Prema istinskoj ekonomskoj i monetarnoj uniji”, i u skladu sa socijalnom horizontalnom klauzulom Ugovora, Odbor poziva Europsko vijeće da se više potruži dati socijalnu dimenziju ekonomskoj i monetarnoj uniji, i to tako da se u Europski semestar aktivno uključi **prikaz pokazatelja socijalnog stanja**,⁽⁵⁾ koji imaju jednak utjecaj kao i makroekonomski i proračunski pokazatelji. Uloga socijalne dimenzije mora biti sprječavanje rizika od socijalnih neravnoteža te ona mora biti popraćena mehanizmima stabilizacije, naročito onima poput Jamstva za mlade ili strukturnih fondova namijenjenih, između ostalog, obuci i prekvalifikaciji.

EGSO također poziva da se u svim ovim instrumentima uzme u obzir i **dimenzija jednakosti spolova** u EU-u.

1.2.6 Teška kriza u Europi i politike koje se provode u borbi protiv problema zaduživanja mogle bi spriječiti postizanje velikog broja ciljeva strategije Europa 2020. EGSO zahtijeva da se **inicijativa za mala i srednja poduzeća** pokrene bez odgađanja početkom 2014. Odbor pozdravlja novi mandat koji je Europska investicijska banka dala Europskom investicijskom fondu za mala i srednja poduzeća i mikrokredite (4 milijarde eura) i njegovo osnaživanje dodatnim kapitalom.

1.2.7 EGSO naglašava da EU posjeduje **mnogobrojne prednosti** za izlazak iz ove krize, u odnosu na infrastrukturu, kvalitetu usluga i jedinstveno tržište. Potrebno je iskoristiti sve te prednosti kako bi se ubrzala ekološka tranzicija, inovacije, pristup kreditima za mala i srednja poduzeća te konkurentnost svih poduzeća s mogućnošću trajnog, zelenog i uključivog rasta.

1.3 Dinamična i održiva perspektiva revizije strategije Europa 2020.

1.3.1 Ovo mišljenje, sastavljeno u vidu zaključaka Europskog vijeća od ožujka 2014., također želi pridonijeti **reviziji tijekom provedbe strategije Europa 2020**. To je važan projekt buduće Komisije koja će započeti rad pod talijanskim predsjedavanjem. Unija će morati građanima dokazati da ima političku volju i konkretnu viziju produbljenja integracije kako bi se došlo do „bolje Europe”, što u nekim politikama znači „više Europe”. U cilju pripreme revizije tijekom provedbe strategije Europa 2020., preporučuje se da se ona **poveže s instrumentima Europskog semestra** kako bi se postigla nova ravnoteža između odgovornosti i solidarnosti. Odbor preporuča da se u Europski semestar uključi prikaz ekoloških pokazatelja.

1.3.2 Odbor izražava zadovoljstvo što godišnji pregled rasta za 2014. potiče države članice da se, usprkos teškim proračunskim situacijama, suoče s **izazovima 21. stoljeća**, te da promiču ulaganja u dugoročne ciljeve, kao što je klima. Europski semestar mora i dalje navoditi među svojim ciljevima, metodama i instrumentima „ozelenjivanje” postojećih industrijskih postupaka u svakom sektoru i ekologizaciju cjelokupnog gospodarstva kako bi se osigurao izlazak iz krize u sklopu održivijeg razvoja. Među svojim prioritetima za rast i konkurentnost u godišnjem pregledu rasta, Komisija navodi promicanje učinkovitog korištenja resursa poboljšanjem gospodarenja otpadom i vodom, recikliranja te energetske učinkovitosti.

U ovoj reviziji bit će potrebno uključiti **nove teme i načine rada**, kao što su kružna ekonomija, participna i kolaborativna ekonomija, eko dizajn, ekološka učinkovitost, eko mobilnost ili obnova zgrada i održiva urbanizacija, kao uporišta održivog razvoja.

1.3.3 Nova europska strategija morat će uzeti kao polaznu točku procjenu s kojom se slažu i europske institucije i države članice, i uklopiti se u okvir ciljeva održivog razvoja **Ujedinjenih naroda za razdoblje nakon 2015**. Europska unija je znatno pridonijela određivanju **općeg karaktera** tih budućih ciljeva održivog razvoja. Ova će se revizija uklopiti u napore za **usklađivanje** svih politika, što je načelo koje je Europa prihvatila u svojoj politici razvoja. Potrebno je prenijeti te buduće **zajedničke globalne ciljeve u dinamiku održivog razvoja specifičnog za europski kontinent**. S tim u vidu, Odbor preporuča da se revizija tijekom provedbe uklopi u ciljeve održivog razvoja do 2030. u bliskoj suradnji s državama članicama.

⁽⁵⁾ Postoji pet pokazatelja: stopa nezaposlenosti, mladi bez naobrazbe i bez posla, rizik siromaštva među stanovništvom u radnoj dobi, nejednakosti te realni bruto raspoloživ dohodak domaćinstava.

1.3.4 Odbor želi u potpunosti preuzeti svoju ulogu u postupku provođenja održive ekonomske tranzicije te nastavlja voditi računa o važnosti uvođenja ambiciozne klimatsko energetske politike. Bit će potrebno uzeti u obzir rezultate rada konferencije od 13. i 14. veljače 2014. pod nazivom „Novo globalno partnerstvo: stavovi europskog civilnog društva o programu nakon 2015.“, ⁽⁶⁾ u čijem radu Odbor ima važnu ulogu.

2. Kontinuitet i detaljnije razmatranje godišnjeg pregleda rasta za 2014. godinu

2.1 Ovo mišljenje o godišnjem planu rasta za 2014. **nadovezuje** se na napomene iznesene u prethodnim mišljenjima Odbora o Europskom semestru, koje nadopunjuju komentari nacionalnih gospodarskih i socijalnih odbora i drugih sličnih savjetodavnih tijela. Odbor podsjeća **na sljedeće zaključke koji ostaju relevantni** i u 2014:

- uspostavljanje, u kratkom roku, razvojnog i složenog postupka obaveznog usklađivanja pod nazivom „**Europski semestar**“ kao odgovora na najgoru višedimenzionalnu krizu u povijesti Europe, krizu koja je otkrila slabosti utkane u nedovršenu ekonomsku i monetarnu uniju.
- uključivanje rasta u ciljeve **strategije Europa 2020.**, osobito važnost obrazovanja, obuke i cjeloživotnog učenja; aktivnim mjerama tržišta zapošljavanjem, poduzetničkim duhom, samozaposlenjem; politikom društvenog uključivanja; energetsom učinkovitosti;
- ekološki prijelaz prema **modelu održive proizvodnje i potrošnje** koji je sastavni dio izlaska iz krize;
- povećavanje **razlika** među državama članicama, regijama i teritorijama, središnjim i perifernim dijelovima; hitna potreba za uvođenjem kohezijskih politika kako bi se ponovo krenulo putem usklađenosti EU-a.
- neophodnost učinkovitog provođenja reformi u europskim institucijama i državama članicama;
- **povećanje javnog zaduživanja** koje dodatno potiče i bankarska kriza;
- **diferencirana fiskalna konsolidacija** koja je u skladu s obnovljenim rastom; politike konsolidacije javnih financija moraju pokrivati duža razdoblja i zasnivati se na pokušaju uspostave inteligentne ravnoteže između prihoda i rashoda, ponude i potražnje;
- istovremeno, **postoji hitna potreba za ponovnim pokretanjem rasta, zapošljavanja i konkurentnosti**, po potrebi učinkovitom provedbom reformi tržišta proizvoda, usluga i rada; potporom ulaganjima i politikama solidarnosti; potpunom **bankarskom unijom**;
- dalekosežne socijalne posljedice politika provedenih za rješavanje krize; potreba da se uzmu u obzir **socijalna pravda i jednakost** u procjeni prednosti i nedostataka strukturnih reformi; potreba za procjenom društvenih posljedica ovih reformi;
- poštivanje samostalnosti socijalnih partnera i kolektivnih ugovora; suradnja i blisko savjetovanje sa **socijalnim partnerima i civilnim društvom**; jačanje demokratskog legitimiteta Europskog semestra; jačanje socijalnog dijaloga, osobito u pitanjima reformi tržišta rada.

2.2 Instrumenti relevantni za pregled rasta

2.2.1 EGSO primjećuje da je uvođenjem Europskog semestra došlo do postepenog prijelaza s koordinacije na više propisano gospodarsko upravljanje država članica, što u praksi znači da su se krajem 2013. procijenile posebne preporuke za države članice, što će poslužiti kao smjernica za **iduće prijedloge preporuka u proljeće 2014.**, te za njihovo uvođenje u nacionalne programe reformi. Isprepletenost različitih instrumenata Europskog semestra koji omogućavaju procjenu u cilju bolje koordinacije gospodarskih politika nalik je preciznom mehanizmu sata čija je upotreba nažalost ograničena na **vrlo mali broj europskih i nacionalnih stručnjaka**.

⁽⁶⁾ Novo globalno partnerstvo, stavovi civilnog društva o programu nakon 2015. godine.

2.2.2 U jesen 2013., Komisija je po prvi put pregledala **nacrte nacionalnih proračuna** država u eurozoni prije rasprave i usvajanja proračuna u nacionalnim parlamentima. Komisija niti od jedne od 13 država članica nije zatražila da promjeni nacrt proračuna, čime se zasad izbjeglo pitanje sukoba legitimeteta. No, Izvješće o mehanizmu upozoravanja koje analizira desetak makroekonomskih indikatora ⁽⁷⁾ pokazuje da će **ove godine 16 država** biti podvrgnuto detaljnom pregledu čiji je cilj utvrditi postoje li neuravnoteženosti, te ako postoje, jesu li ili nisu pretjerane.

2.2.3 Komisija vidi trenutnu situaciju kao **prekretnicu**, iza koje slijedi mogući **ukupni oporavak (1,1 % u eurozoni i 1,4 % u svih 28 država članica)** koju je stoga potrebno ojačati. Odbor smatra zabrinjavajućim činjenicu da ovaj krhki početak oporavka nije vidljiv u svim državama članicama, no uočava promjenu u ovom godišnjem pregledu rasta koji daje **prioritet prvenstveno rastu i konkurentnosti**. Odbor će pratiti primjenu tog prioriteta time što će provjeravati da je 400 milijardi eura usmjereno na projekte kojima se on ostvaruje. Također će osigurati da budući instrument konvergencije i konkurentnosti pomogne državama u teškoćama da poboljšaju tempo i kvalitetu svojih reformi.

2.3 Nesigurnost se nastavlja?

2.3.1 Godišnji pregled rasta ističe **da je početak oporavka još uvijek skroman**. Odbor je zabrinut zbog nesigurnosti istaknutih u dokumentu Komisije, kao što su povezanost banaka u poteškoćama i državnih dugovanja, smanjenje potražnje u zemljama ubrzanog razvoja, fragmentacija financijskog sustava, visoke stope nezaposlenosti koje slabe nadu u budućnost i predstavljaju prepreku za razvoj.

2.3.2 EGSO primjećuje da opći ton godišnjeg pregleda rasta za 2014. pokazuje više optimizma nego predviđanja MMF-a ili OECD-a, prema kojima je stopa svjetskog ekonomskog oporavka slabija nego što se predviđelo u svibnju 2013., prvenstveno zbog pogoršanja perspektiva gospodarstava u ubrzanom razvoju. ⁽⁸⁾ U nekoliko posljednjih godina, Komisija je često pokazivala optimizam najavljujući oporavak koji se nije ostvario. Odbor traži od iduće Komisije da preispita **ekonomska predviđanja, te da, ako je to potrebno, promijeni smjer**. U svakom slučaju, Odbor naglašava da stagnacija ili prespor oporavak prijete sustavima socijalne zaštite, osobito u državama u kojima su ti sustavi još uvijek slabi.

2.3.3 Nakon slabljenja tržišta rada uzrokovanog krizom nije uslijedilo proporcionalno poboljšanje stanja kad se ekonomija stabilizirala. Godišnji pregled rasta samo napominje da povećanje zaposlenosti kasni za oporavkom. Ako se to zaostajanje nastavi, moglo bi doći do **dugoročne strukturne nezaposlenosti**. Stoga se **uključenje u tržište rada mora stimulirati** na različite načine: stručnom spremom, cjeloživotnim učenjem, sudjelovanjem socijalnih partnera, kao i programima javnih i privatnih ulaganja koji otvaraju nova radna mjesta.

2.3.4 Još je prerano reći da je kriza eurozone prevladana. Prisutni su rizici, među kojima i rizik da se preniska inflacija (ispod 1 %) tijekom dužeg razdoblja pretvori u **deflaciju**, što bi moglo imati jako loše posljedice za vjerojatnost oporavka. **Monetarna politika Europske središnje banke (ESB)** je od ključne važnosti u tom pogledu. Među ostalim rizicima Odbor ističe da bi se moglo pokazati da je više banaka preslabo da ispuni svoje obaveze. Idući test otpornosti na stres pod kontrolom ESB-a je važan pokazatelj stanja financijskog sektora.

2.3.5 Godišnji pregled rasta priznaje da su **izgledi loši za poduzeća** od kojih se očekuje slab rast u nekim državama i koja imaju poteškoća u pristupu kreditima, što stavlja brojna mala i srednja poduzeća u tešku situaciju, te uzrokuje stečajeve.

2.3.6 Odbor uviđa da postojanje **ekonomskih i socijalnih razlika** otežava zadaću definiranja jedinstvenih prioriteta koji vrijede za cijelu Europsku uniju. Kako bi se uspostavile relevantne posebne preporuke po državama, Odbor predlaže da se poduzmu konkretne mjere koje će osigurati **dijalog između Komisije** i civilnih društava i ojačati **socijalni dijalog**.

⁽⁷⁾ Kontrolni pokazatelji za sprječavanje i ispravlak makroekonomskih neravnoteža: saldo tekućeg računa, neto stanje međunarodnih ulaganja, realna efektivna tečajna stopa, udio na izvoznom tržištu, nominalni jedinični trošak rada, deflacionirane cijene nekretnina, kreditni tok privatnog sektora, trogodišnji prosjek stope nezaposlenosti, dug privatnog sektora, dug opće države, ukupne obveze financijskog sektora.

⁽⁸⁾ OECD: Ekonomske perspektive, procjene i predviđanja, Eurozona – sažetak ekonomskih predviđanja (studeni 2013.), <http://www.oecd.org/eco/outlook/euro-area-economic-forecast-summary.htm>

2.3.7 Odbor je i dalje zabrinut zbog problema uzrokovanih krizom. On smatra zabrinjavajućim potencijalne rizike preispitivanja kvalitete imovine banaka i otpornosti na stresove koja će se provesti u 2014. Ta supervizija mora biti uvjerljiva, ali bankarska unija joj neće pružiti brza rješenja.

2.3.8 EGSO pozdravlja dogovor o direktivi o sustavima depozitnih jamstava i o direktivi o oporavku banaka i rješavanju njihovih slabosti. **Uspostavljanje bankarske unije, i u sklopu nje supervizija i sanacije**, bit će važan čimbenik za oporavak i vraćanje povjerenja. Zbog toga Odbor poziva na užurbano usvajanje **jedinstvenog mehanizma za sanaciju** koji je vrlo važan instrument za svladavanje budućih bankarskih kriza. Odbor izražava duboko razočaranje što Vijeće na nedavnom zasjedanju nije uspjelo postići dogovor o potpunoj bankarskoj uniji, nego je odlučilo pribjeći međuvladinom postupku.

3. Stabilizacija, ali i fragmentacija

3.1 EGSO je svjestan da europski udio u svjetskoj trgovini ima važnu ulogu u bogatstvu EU-a koji usmjerava svoj oporavak prema **rastu više potaknutom izvozom** u zemlje ubrzanog razvoja, što u nekim državama dovodi do unutarnje devalvacije.

U kontekstu jakog međunarodnog tržišnog natjecanja, EU je zadržao važno mjesto u svjetskoj trgovini usprkos **znatnom razvoju tokova i lanaca vrijednosti**. EU također nastoji osigurati veću otvorenost prema ulaganjima. U odgovor na taj razvoj, Unija sudjeluje u bilateralnim pregovorima koji se bave trgovinom i ulaganjima, kao i u provođenju bilateralnih sporazuma. Odbor i dalje prati poštivanje pravila, normi i vrijednosti u svim sporazumima, koristeći se po potrebi mjerama zaštite ili rješavanja sporova pri Svjetskoj trgovinskoj organizaciji (WTO) te mehanizmima praćenja sporazuma.

3.2 Apsolutni prioritet koji su prvi godišnji pregledi rasta davali politikama vrlo stroge opće štednje danas je zamijenjen diferenciranom politikom čiji su ciljevi fiskalne konsolidacije puno bolje razrađeni. EGSO podržava poziv državama članicama koje se potiče da bolje osmisle svoje programe oporavka, te da obrate više pažnje na njihovu **kvalitetu, sastav i doziranje**. EGSO primjećuje da Komisija jasno naglašava utjecaj fiskalne politike na rast, učinkovitost javnog sektora i socijalnu pravdu te da osuđuje subvencije štetne za okoliš.

3.3 Kao što je već naglasio u svom mišljenju o socijalnoj dimenziji ekonomske i monetarne unije, EGSO zabrinjava činjenica da se ekonomska i socijalna situacija **razvija na vrlo različite načine** u različitim državama ili grupama država, u pogledu gospodarskog oporavka i socijalnih nejednakosti, što umanjuje izgleda dobrobiti za sve države članice. Zadatak EU-a je da **izbjegne sve veću ekonomsku i socijalnu fragmentaciju** ne samo u eurozoni, već i na cijelom jedinstvenom tržištu. EGSO ponavlja svoj poziv za pripremu okvirne direktive čiji bi cilj bio suzbijanje siromaštva olakšavanjem uključenosti u tržište rada.

3.4 Cijeli EU se također mora upustiti u reforme koje će mu omogućiti da se bolje prilagodi promjenljivoj gospodarskoj situaciji. Kao što je to već naglašeno u prethodnom mišljenju o godišnjem pregledu rasta za 2013., troškovi i koristi ovih strukturnih reformi moraju se jednakomjerno raspodijeliti među svim dionicima (radnicima, domaćinstvima/potrošačima i poduzećima).

3.5 Mišljenje Odbora je da prioriteti godišnjeg pregleda rasta za 2014. nedovoljno odražavaju povezanost sa **strategijom Europa 2020. i njezinim brojčanim ciljevima**. Odbor ponovo izražava svoju zabrinutost zbog **nedovoljnog napretka** u postizanju ciljeva iz te strategije. Pita se zašto nije provedena analiza razloga koji su uzrokovali nedovoljan napredak i sa zanimanjem očekuje reviziju tijekom provedbe te izražava zabrinutost zbog sve većih razlika u razvoju situacije u sklopu EU-a u pogledu gospodarskih aktivnosti, zapošljavanja, nezaposlenosti i ekonomske nesigurnosti. Cilj strategije Europa 2020. je u nekim područjima sve udaljeniji. Čini se da se stopa nezaposlenosti stabilizirala na 10,9 % u Europskoj uniji (12,1 % u eurozoni), što je najviša razina od stvaranja ekonomske i monetarne unije.

3.6 Usprkos tome što institucije još od 2011. hitno pozivaju na osnaživanje socijalne dimenzije ekonomske i monetarne unije, Odbor izražava žaljenje zbog slabih rezultata Europskog vijeća iz prosinca 2013., koje je navelo taj prioritet u svom dnevnom redu. Ipak smatra važnim podsjetiti da **izvješće o zapošljavanju sadržava učinkovite analitičke instrumente**. Odbor primjećuje da Europski semestar uključuje prikaz pokazatelja socijalnog stanja u izvješću o zapošljavanju te preporučuje da se on uvede u jedinstveni nadzorni okvir koji će dati jednaku važnost kako ekonomskoj tako i socijalnoj dimenziji. **Brojčani rezultati zapošljavanja i socijalne uspješnosti** moraju postojati usporedo s ciljevima koji se odnose na dugovanja i državni deficit. Oni će slijediti slične mehanizme prilagodbe i solidarnosti kako bi ispravili socijalne nejednakosti i potaknuli socijalna ulaganja. EGSO već dugo vremena ističe da postoji **ogromna potreba za ulaganjem**, uključujući i socijalna ulaganja, koja bi otvorila nova radna mjesta, smanjila siromaštvo i spriječila socijalnu isključenost. To zahtijeva i privatna i javna ulaganja, a po potrebi i provođenje **strukturnih reformi**.

3.7 EGSO također naglašava da je strukturne probleme država članica potrebno rješavati na izvoru. **Strukturna konkurentnost, gospodarski rast i jaka socijalna dimenzija** su ključni elementi za izlazak iz krize u Europi. Potrebno je koristiti nedavno predložen prikaz pokazatelja socijalnog stanja kako bi se ojačale kratkoročne i srednjoročne promjene u bliskoj suradnji i savjetovanju sa socijalnim partnerima.

3.8 Neophodno je uvesti **dimenziju jednakosti spolova** u novo gospodarsko upravljanje. Odbor poziva europske institucije i države članice da uzmu u obzir dimenziju jednakosti spolova u reformama, da utvrde podatke vezane uz spol u svim instrumentima te da procijene utjecaj nejednakosti između muškaraca i žena na rast, osobito u pogledu nacionalnih programa reformi i preporuka po državama.

3.9 **Nedovoljno usklađivanje nacionalnih politika** može dovesti do toga da određena politika jedne države članice ima negativan utjecaj na drugu državu članicu. Godišnji pregled rasta to spominje, ali potrebno je temeljitije ispitati ideju napomenutu u komunikaciji o planovima za velike gospodarske reforme i preporučiti **dosljedne rokove za strukturne reforme**. Pri ispitivanju te ideje potrebno je uzeti u obzir **poreznu i socijalnu konkurenciju, odabrane energetske mješavine ili migracijske politike** koje mogu izazvati negativne posljedice na druge države članice.

3.10 Trenutno je najveći izazov **podržavanje gospodarskog oporavka**, što podrazumijeva ispravno provođenje tih velikih ekonomskih reformi i ojačavanje **strukturne konkurencije**, drugim riječima, sposobnost za inovacije, za poboljšanje kvalitete usluga i proizvoda, za ponovo razmatranje organizacije rada i upravljanja, za razvoj istraživanja i njegove primjene, kao i **druge čimbenike konkurentnosti cijena**, kao što su cijena produktivnog kapitala, cijena rada te valutni tečaj eura koji se smatra prilično visokim.

4. Dugoročna ulaganja povoljna za održiv rast

4.1 EGSO izražava žaljenje zbog toga što nisu dovoljno naglašena pitanja ulaganja i jačanja **domaće potražnje**. Europi su potrebni rast i nova radna mjesta te je zbog toga neophodan **novi program europskih ulaganja**. EGSO ponovo predlaže plan ulaganja koji vodi prema otvaranju kvalitetnih novih radnih mjesta, osobito za mlade, održivom razvoju, inovativnim planovima za budućnost, ali isto tako i prema obrazovanju, istraživanju, infrastrukturi i ekološkoj učinkovitosti. Glavno mjerilo takvog programa mora biti otvaranje novih radnih mjesta i, slijedom toga, smanjenje siromaštva, te smanjenje troškova u javnim proračunima zahvaljujući većem sudjelovanju u tržištu rada.

4.2 Takav program ulaganja mora nadopuniti i ojačati napore za povećanje **konkurentnosti poduzeća** te podržati gospodarski oporavak kako bi poboljšao gospodarsko djelovanje EU-a na međunarodnom planu te mu osigurao budućnost koja će biti blagodatna, uključiva i učinkovita u pogledu resursa. Solidarnost i odanost – unutar država i diljem cijele Europe – su osnovni elementi koji osiguravaju da će uloženi naponi biti politički i socijalno prihvatljivi i svima donijeti korist.

4.3 EGSO izražava zadovoljstvo time što su učinkovito korištenje **prirodnih resursa** i provođenje **energetskih politika** navedeni među prioritetima godišnjeg pregleda rasta za 2014. s ciljem osiguravanja rasta i konkurentnosti. Po mišljenju Odbora, **zeleno i uključivo gospodarstvo** bit će glavni izazov nadolazećih godina, i ono predstavlja **pokretačku snagu za izlazak iz krize**. Mjere za poticanje rasta i zapošljavanja moraju se osnivati na ekološkom prijelazu prema gospodarstvu koje će do 2050. godine ostvariti nisku razinu emisije ugljika i postati ekološki učinkovito u korištenju resursa. EU će morati ubrzati postupak.

4.4 S obzirom da smanjenje proračuna samo po sebi ne može potaknuti rast, EGSO poziva Komisiju da detaljnije razvije svoje ideje o politikama privatnih ulaganja, pristupu kreditima za mala i srednja poduzeća, oživljavanju potrošnje i strukturnim reformama poreznih politika. Mjere poduzete na nacionalnoj razini na ova tri područja – **ulaganju, potrošnji i poreznom sustavu** – neće moći u potpunosti uroditi plodom ukoliko se ne provedu u **europskom okviru** koji je jasno definiran, usklađen i usmjeren prema održivom razvoju i sveopćoj dobrobiti.

4.5 EGSO ponavlja svoje preporuke **za ulaganja** na europskoj razini, osobito putem **izdavanja obveznica Europske investicijske banke** (EIB) ili Europskog investicijskog fonda (EIF) kako bi se financirao rast i privukao višak uštedevine na svjetskoj razini, dopustilo da se određena strukturna ulaganja u budućnosti ne smatraju javnim dugovanjem i posvetilo više pažnje industrijskoj politici.

4.6 Kako bi se pridonijelo ponovnom rastu **unutarnje potrošnje** u Europi, neophodno je poboljšati sudjelovanje u tržištu rada, javne usluge zapošljavanja i aktivne mjere tržišta rada. **Jamstvo za mlade** je u ovom pogledu osobito dobrodošlo usprkos preskromnom financiranju. Isto je tako neophodno osigurati zaposlenicima i radnicima **stabilne izgleda u pogledu zaposlenja i plaća**, bez čega je nemoguće obnoviti povjerenje i povećati potrošnju.

4.7 Kako bi se pospješio oporavak unutarnjeg tržišta, važno je da modernizacija zakona o ugovorima za rad, čiji je cilj potaknuti **fleksibilnost** tržišta rada, nađe pravu ravnotežu uzimajući u obzir i **dimenziju sigurnosti tržišta rada**. Eurostat procjenjuje da je u 2011. čak 8,7 % radnika u EU-u bilo siromašno, ⁽⁹⁾ dok se fenomen nesigurnosti zaposlenja sve više širi uz gospodarsku krizu.

4.8 Isto tako, poziv Komisije na bolju socijalnu zaštitu kako bi se podržale socijalne promjene i postepeno smanjila **nejednakost i siromaštvo** mora biti shvaćen kao zahtjev za kvalitetu usluga za najranjivije skupine. Po podacima Eurostata, ⁽¹⁰⁾ u 2012. godini četvrtini stanovništva EU-a, ili gotovo 125 milijuna ljudi, prijetilo je siromaštvo ili socijalna isključenost. Ta brojka, koja je u porastu od 2008. godine, ne može se pripisati slabostima u upravljanju sustavima socijalne zaštite, već gospodarskoj krizi i politikama koje nisu pridavale dovoljno pažnje pitanjima jednakosti i socijalne pravde.

4.9 S tog stajališta, EGSO naglašava da se troškovi i koristi strukturnih reformi moraju jednakomjerno raspodijeliti među svim dionicima, što prije svega znači da se već sad mora razmišljati o pitanju **raspodjele dobiti budućeg održivog oporavka** koji se očekuje. EGSO ponovo zahtijeva od Komisije da pojasni svoje mišljenje o plaćama, inflaciji i produktivnosti.

5. Upravljanje je poboljšano, ali je i dalje ograničeno i nejednako

5.1 EGSO smatra da bi prilikom procjene novog europskog gospodarskog upravljanja **trebalo pojednostaviti** postupke. Kako je već naglašeno u mišljenjima Odbora, kalendar Europskog semestra prenatrpan je instrumentima: Pakt o stabilnosti i rastu, Ugovor o stabilnosti, koordinaciji i upravljanju u ekonomskoj i monetarnoj uniji, *six-pack* (paket od šest mjera za ekonomsko upravljanje), *two-pack* (drugi paket o ekonomskom upravljanju) i tako dalje. EGSO primjećuje da je ovaj razvoj upravljanja, iako kompleksan, izgleda uvjerio tržišta u spremnost EU-a i država članica da odgovore **izazovima ekonomske i monetarne unije**. Potrebno je nadalje sjediniti vjerodostojnost, jasnoću i legitimitet.

5.2 U pogledu **socijalnih partnera i civilnog društva**, čini se da godišnji pregled rasta naglašava prvenstveno odgovornost na nacionalnoj razini, a ne insistira dovoljno na stvarnom učestvovanju ovih dionika u oblikovanju smjernica i provođenju politika. Vjerodostojnost i socijalna prihvatljivost reformi ovise o bliskoj suradnji i savjetovanju sa socijalnim partnerima, što predstavlja jamstvo uspjeha u njihovom provođenju.

5.3 Građani Europe također očekuju od Europe i njezinih država članica da osiguraju da to novo upravljanje odgovori i na **druge izazove** s kojima se oni suočavaju: borbu protiv globalnog zatopljenja, energetske politiku, industrijsku politiku, promicanje pažljivog i učinkovitog korištenja resursa i tako dalje. U tom smislu, EGSO sa zadovoljstvom primjećuje prioritete koje je Komisija utvrdila na području energije.

5.4 U sklopu ekonomskog i socijalnog upravljanja s jedinstvenim nadzornim postupkom, mogao bi se uvesti poticajni mehanizam koji bi dao **oslonac nacionalnim reformama** u cilju **usklađivanja i konkurentnosti**. Godišnji pregled rasta za 2014. spominje živu raspravu o novom instrumentu konvergencije i konkurentnosti s „**ugovornim aranžmanima**” ili „sporazumima o konkurentnosti” po kojima bi se države članice obavezale da provedu reforme u zamjenu za financijsku potporu koja bi im olakšala provedbu. Odbor vjeruje da bi se **otvorena rasprava trebala nastaviti bez brzih odluka** s obzirom da je potrebno pojasniti način financiranja (dodana vrijednost u odnosu na postojeće strukturne fondove, vrsta reformi kojima bi se davala potpora, veličina financijskog instrumenta, izvor financiranja) i smjernice tih ugovornih aranžmana. Ugovorni pristup koji podržava instrument konvergencije i konkurentnosti mogao bi ostaviti manevarski prostor na nacionalnoj razini kako bi se više uključilo civilno društvo. On uz to predstavlja kompromis između dobrovoljnog usklađivanja i obaveznog postupka u područjima u kojima je nadležnost EU-s trenutno ograničena. Države članice će se ponovo baviti tom temom na sastanku Vijeća u listopadu 2014.

5.5 U pogledu prenošenja **poreznog opterećenja** s rada na, osobito, potrošnju, EGSO izražava zabrinutost da to u trenutnoj situaciji pridonosi samo oslabljenju unutarnje potražnje. Odbor je uz to zabrinut mogućnošću konkurencije u snižavanju plaća među državama članicama, što bi još više smanjilo potražnju.

⁽⁹⁾ [http://www.europarl.europa.eu/RegData/bibliotheque/briefing/2013/130424/LDM_BRI\(2013\)130424_REV1_FR.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/bibliotheque/briefing/2013/130424/LDM_BRI(2013)130424_REV1_FR.pdf).

⁽¹⁰⁾ http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/3-05122013-AP/EN/3-05122013-AP-EN.PDF

5.6 U pogledu **ekološkog oporezivanja**, EGSO sa zanimanjem primjećuje da je Komisija postavila kao prioritet zadaću da ponovo razmotri porezni sustav s ciljem da prebaci porezna opterećenja s rada na druga povezana područja, kao što je to na primjer onečišćenje. Poželjno je poduzeti mjere za poticanje reformi ekološkog oporezivanja u državama članicama jer one mogu pridonijeti sanaciji proračuna te istovremeno pridodati smanjenju korištenja prirodnih resursa i uvoznih fosilnih goriva. To će imati manje negativnih posljedica za rast i zaposlenost nego izravni porezi.

5.7 U pogledu **oporezivanja imovine**, koje godišnji pregled rasta spominje kao još jednu mogućnost za rasterećenje poreza na rad, Odbor zahtijeva od Komisije da pojasni svoje ideje i doda više konkretnih detalja u idućem godišnjem pregledu rasta.

Bruxelles, 26. veljače 2014.

Predsjednik
Europskog gospodarskog i socijalnog odbora
Henry MALOSSE

Mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora o „Izmijenjenom prijedlogu direktive Europskog parlamenta i Vijeća o utvrđivanju postupka pružanja informacija u području tehničkih propisa i pravila o uslugama informacijskog društva”

(kodificirani tekst)

COM(2013) 932 final – 2010/0095 (COD)

(2014/C 214/11)

Dana 13. siječnja 2014. Europski parlament i dana 21. veljače 2014. Vijeće, sukladno člancima 43., 114. i 304. Ugovora o funkcioniranju Europske unije, odlučili su savjetovati se s Europskim gospodarskim i socijalnim odborom o

Izmijenjenom prijedlogu direktive Europskog parlamenta i Vijeća o utvrđivanju postupka pružanja informacija u području tehničkih propisa i pravila o uslugama informacijskog društva (kodificirani tekst)

COM(2013) 932 final – 2010/0095 (COD).

Ocijenivši sadržaj prijedloga zadovoljavajućim, te s obzirom da je to pitanje već razmotrio u svom prijašnjem mišljenju CESE 966/2010, usvojenom 14. srpnja 2010. (*), Odbor je na svom 496. plenarnom zasjedanju (sastanak od 26. veljače 2014.), s 224 glasa za, 4 protiv i 13 suzdržanih, odlučio usvojiti mišljenje kojim podržava predloženu direktivu.

Predsjednik
Europskog gospodarskog i socijalnog odbora
Henri MALOSSE

(*) Mišljenje EGSO-a o Prijedlogu direktive Europskog parlamenta i Vijeća o utvrđivanju postupka pružanja informacija u području tehničkih propisa i pravila o uslugama informacijskog društva (kodificirani tekst), SL C 44 od 11. veljače 2011., str. 142.

ISSN 1977-1088 (elektroničko izdanje)
ISSN 1977-060X (tiskano izdanje)

Ured za publikacije Europske unije
2985 Luxembourg
LUKSEMBURG

HR